Rapport

In hogere sferen

Volume 5

Een onderzoek naar middelengebruik bij de Vlaamse studenten

Joris Van Damme
Annelies Thienpondt
Johan Rosiers
Robert Tholen
Veerle Soyez

Maura Sisk
Guido Van Hal
Benedicte Deforche

Colofon

Auteurs

Joris Van Damme, VAD
Annelies Thienpondt, Universiteit Gent
Johan Rosiers, VAD
Robert Tholen, Universiteit Antwerpen
Veerle Soyez, Vrije Universiteit Brussel, Vlaams Instituut Gezond Leven

Maura Sisk, KU Leuven
Guido Van Hal, Universiteit Antwerpen
Benedicte Deforche, Universiteit Gent

Layout cover

www.mojoville.be/

Verantwoordelijke uitgever

dr. Hendrik Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
VAD, Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be
Ondernemingsnummer: 0424.327.587. RPR Brussel © maart 2022

Met dank aan

alle betrokken medewerkers van de deelnemende instellingen en associaties:

Inhoudsopgave

Voorwoord

In het voorjaar van 2021 werd de studentbevraging middelengebruik, ook wel bekend als de enquête ‘In hogere sferen?’, voor de vijfde keer afgenomen. Deze omvangrijke enquête werd uitgestuurd naar de studenten van de Vlaamse universiteiten en hogescholen, 16 jaar na de eerste afname van de enquête in 2005. Daarmee is deze bevraging een stabiele factor geworden in het landschap van informatie over het middelengebruik van de Vlaamse student. Temeer omdat opnieuw alle associaties van Vlaamse universiteiten en hogescholen deelnamen.

En ook nu weer kregen we heel veel ingevulde enquêtes, meer dan 33.000, terug.

Hoewel we elke keer heel benieuwd zijn naar de resultaten, was het deze keer toch nog specialer: zou de COVID-pandemie de cijfers over middelengebruik bij de studenten hebben beïnvloed? En zo ja, in welke zin? Er is in dit rapport daarom een apart hoofdstuk opgenomen over de evolutie in de tijd van middelengebruik, gamen en gokken en de invloed van corona. U kunt daar zelf op zoek gaan naar de mate waarin de coronapandemie een invloed had op de gebruikspatronen van veel studenten.

Ook het mentaal welbevinden van de studenten tijdens de pandemie was een belangrijk aandachtspunt. De resultaten schetsen wat dat betreft een beeld dat meer dan ooit onze aandacht verdient. Bijna vier op de tien studenten rapporteren (niet-specifieke) ernstige psychische klachten of problemen en bijna drie op de tien studenten geven aan zich sterk eenzaam te voelen. Dit zijn resultaten waar niet naast mag worden gekeken en die nopen tot (meer) actie op het terrein. Dat de resultaten worden gebruikt om het beleid te ondersteunen, is trouwens een van de doelstellingen van deze vragenlijst.

Gelukkig zien we dat de resultaten van de studentenbevraging behoorlijk wat aandacht krijgen en uitnodigen tot verder onderzoek. Er werd namelijk een tweede doctoraal proefschrift verdedigd dat mede op basis van de analyses van de enquêtes ‘In hogere sferen?’ tot stand kwam. Vorige keer kon ik in mijn voorwoord al het eerste doctoraal proefschrift vermelden dat Joris Van Damme in 2016 aan de UGent op basis van de onderzoeksresultaten uit de ‘In hogere sferen?’ database met succes verdedigde. Deze keer is de eer weggelegd voor Sara De Bruyn, die in 2021 haar proefschrift verdedigde aan de UAntwerpen. En er is perspectief, weerom vanuit de UGent: volgende keer kan ik hopelijk een derde verdedigd doctoraat melden.

Ook in Franstalig België liep een enquête naar het middelengebruik bij studenten, meer bepaald naar het gebruik van stimulerende medicatie. Dit onderzoek werd geleid door Martine Sabbe, van het Belgisch Instituut voor Volksgezondheid, Sciensano en het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten. De resultaten van dit onderzoek werden zeer recent gepubliceerd in het tijdschrift *Archives of Public Health*. Deze studie vond dat de omvang van het oneigenlijk gebruik (als leerpil) van voorschriftplichtige stimulantia zoals Rilatine® bij studenten, vergelijkbaar was met dat van Vlaanderen en Europa. En dat universiteiten en hogescholen in Franstalig België de resultaten kunnen gebruiken om hun drugpreventiecampagnes gerichter te ontwikkelen. Er was voor deze studie een nauwe samenwerking tussen Sara De Bruyn en mezelf, zodat er een grote mate van afstemming kon worden bereikt tussen de gebruikte instrumenten. Na het includeren van alle Vlaamse associaties van universiteiten en hogescholen, kunnen we dus misschien ook stilaan gaan denken aan een gezamenlijke, uniforme vragenlijst en methode. Zo kunnen we bij alle Belgische academische instellingen gegevens verzamelen over

middelengebruik. Er kan dan zeker beroep worden gedaan op de expertise en opgebouwde ervaring van het onderzoeksteam in Vlaanderen. Dat team verdient zeker weer alle eer om dit onderzoek op vrijwillige basis opnieuw vorm te hebben gegeven. Daarbij wordt ook de coördinerende rol van de VAD sterk geapprecieerd. En niet te vergeten, de stuurgroep met vertegenwoordigers uit alle associaties en instellingen, die er met hun terreinkennis voor zorgen dat we de juiste vragen stellen. Dankzij hen kunnen we antwoorden op wat echt belangrijk is in wat er concreet omgaat in ons hoger onderwijs.

Dit rapport bevat uiteraard slechts een selectie van de massa aan gegevens die verzameld werden. Mocht u na het lezen ervan toch nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact op te nemen met VAD of met de onderzoekers. Ook suggesties in verband met het rapport of de verzamelde data zijn welkom. We zullen deze ter harte nemen.

Vanaf morgen kan er alweer gestart worden met de voorbereidende activiteiten voor de volgende enquête in 2025. Dan vieren we het 20-jarig bestaan van de bevraging!

Maar voor nu alvast veel leesgenot toegewenst met deze editie.

Guido Van Hal

Antwerpen, 29 maart 2022.

Het onderzoek

Historiek

In 2005 werd de **eerste studentenbevraging middelengebruik** georganiseerd in het hoger onderwijs. Dit onderzoek beperkte zich toen tot de studenten van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA)[1]. Het initiatief hiervoor kwam van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), de Vakgroep Epidemiologie en Sociale Geneeskunde van de Universiteit Antwerpen (UA), het Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen (SODA) en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg VAGGA-Altox. De bedoeling was om aanknopingspunten te vinden voor de preventie van middelengebruik in de Antwerpse hogescholen en universiteit. Dit leverde toen een steekproef van 5.530 respondenten op, wat overeenkwam met een responsgraad van 20,3%. Om te corrigeren voor onder- en oververtegenwoordiging van een aantal studenten in de steekproef werd ervoor gekozen om hieruit een aselecte, gestratificeerde steekproef van 1.501 respondenten te trekken (strata: onderwijsinstelling, geslacht, leeftijd). Het onderzoeksrapport werd toen 'In Hogere sferen' gedoopt.

Het goede verloop en de weerklank van de AUHA-studentenbevraging wekten de interesse van de Vakgroep Maatschappelijke Gezondheidkunde, tegenwoordig de vakgroep Volksgezondheid en eerstelijnszorg, van de Universiteit Gent (UGent). Dit resulteerde in een **tweede studentenbevraging middelengebruik** die in 2009 werd georganiseerd bij de studenten van de AUHA, de UGent, Arteveldehogeschool, Hogeschool Gent (HOGENT) en Hogeschool West Vlaanderen (Howest). Deze editie verzamelde data bij 18.543 studenten (responsgraad: 21,9%). Ook hieruit werd toen een aselecte gestratificeerde steekproef van 3.537 respondenten getrokken (strata: associatie, geslacht).

De ruchtbaarheid over de onderzoeksresultaten van de tweede studentenbevraging en de publicatie van het rapport 'In Hogere sferen - volume 2', wekten de interesse van nog meer onderzoeksinstellingen. In 2013 ging dan ook de **derde editie van de studentenbevraging middelengebruik** door in de AUHA, de UGent, de Katholieke hogeschool Limburg, de KU Leuven (incl. KULAK-campus in Kortrijk), de hogescholen Groep T, het Lemmensinstituut (onderdeel van LUCA School of Arts) en de Katholieke Hogeschool Leuven. In deze laatste vier instellingen werd wel telkens de helft van de ingeschreven studenten uitgenodigd voor dit onderzoek. Terzelfdertijd ging in deze instellingen namelijk nog een ander grootschalig onderzoek door. Bij deze derde studentenbevraging werden 19.822 bruikbare reacties verzameld. Goed voor een responsgraad van 18,5%. Opnieuw werd een aselecte, gestratificeerde steekproef van 2.375 respondenten getrokken (strata: associatie, geslacht).

Na de publicatie van resultaten van de derde studentenbevraging breidde de interesse voor dit onderzoek zich nog verder uit. Daardoor kon de **vierde studentenbevraging middelengebruik** in 2017 georganiseerd worden in alle Nederlandstalige hogeronderwijsinstellingen in Vlaanderen en Brussel: UA, Karel de Grote Hogeschool, Hogere Zeevaartschool, Artesis Plantijn Hogeschool, UGent, Arteveldehogeschool, HOGENT, Howest, KU Leuven, Katholieke Hogeschool Vives, Odissee, UC Limburg Leuven, Luca School of Arts, Thomas More Hogeschool, Universiteit Hasselt,

[1] De AUHA bestaat uit Hogeschool Antwerpen (later Artesis Hogeschool en tegenwoordig gefuseerd met de Plantijnhogeschool tot Artesis Plantijn Hogeschool), de Hogere Zeevaartschool, de Karel de Grote Hogeschool, de Plantijnhogeschool en de Universiteit Antwerpen

Hogeschool PXL, Vrije Universiteit Brussel en Erasmushogeschool. Er namen toen 36.041 studenten deel aan het onderzoek (responsgraad 13,6%). In een viertal onderwijsinstellingen was de respons dermate laag (<5%) dat ervoor gekozen werd om de studenten uit deze onderwijsinstellingen te excluderen. Dit resulteerde in een steekproef van 35.221 studenten (responsgraad: 15,9%). Om deze steekproef maximaal te benutten en toch te corrigeren voor onder- en oververtegenwoordiging van een aantal studenten in de steekproef, werd er deze editie niet voor gekozen om een aselecte, gestratificeerde steekproef te trekken, maar om de hele steekproef te wegen volgens onderwijsinstelling, geslacht en leeftijd.

Ondertussen, vier jaar later, werd in 2021 de **vijfde studentenbevraging middelengebruik** georganiseerd, opnieuw in alle Nederlandstalige hogeronderwijsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Deze bevraging vond plaats in volle coronacrisis, tijdens de derde golf van de pandemie. Op dat moment waren er verschillende maatregelen van kracht om de coronapandemie in te dijken. De resultaten van deze bevraging moeten dan ook in dat licht gelezen worden. Verder werd de vragenlijst van deze editie opnieuw grondig herbekeken: zo werd o.a. lachgas toegevoegd aan de lijst van middelen die bevraagd werden. Dit om de signalen die uit diverse hoeken komen rond het gebruik van dit middel verder te kunnen onderzoeken bij studenten. Ook werden bijvoorbeeld een aantal nieuwe onderzoeksinstrumenten geïntroduceerd om het mentaal welbevinden van studenten beter in kaart te kunnen brengen. Het volledige overzicht van vragen volgt hierna. Meer details in verband met de dataverzameling, steekproef, weging en cleaning leest u in het volgende hoofdstuk.

Het onderzoeksinstrument

Bij alle edities van de studentenbevraging stonden telkens volgende tien onderzoeksvragen centraal:

1. In welke mate komt middelengebruik, gamen en gokken voor onder studenten?
2. In welke mate komen bepaalde uitingen van middelengebruik bij studenten voor? Denk o.a. aan bingedrinken en medicatiegebruik tijdens de examen.
3. Waar en wanneer vindt middelengebruik plaats?
4. Wat zijn de motieven om middelen te gebruiken?
5. In welke mate doen problematisch middelengebruik en/of negatieve gevolgen van middelengebruik zich voor?
6. Is er een verband tussen vrijetijdsbesteding en middelengebruik?
7. Is er een verband tussen het mentaal welbevinden van studenten en middelengebruik?
8. Is er een verband tussen persoonlijke kenmerken (geslacht, woonsituatie, …) en middelengebruik?
9. In welke mate zijn de sociale voorzieningen, zowel in de onderwijssetting als erbuiten, gekend en worden ze gebruikt bij vragen of problemen?
10. In welke mate maakt het alcohol- en drugthema deel uit van het studiecurriculum?

Om deze onderzoeksvragen zo goed mogelijk te beantwoorden werd telkens een gestructureerde vragenlijst gebruikt, die voorafgaand aan elke editie werd gereviseerd en geüpdatet. Hierbij werd telkens gezocht naar een balans tussen vergelijkbaarheid met vorige edities, de lengte van de vragenlijst, de meest actuele methodologische inzichten en het onderzoeken van actuele trends.

Dit resulteerde telkens in een vaste set van vragen die in alle deelnemende onderwijsinstellingen gelijk was. Vrijblijvend konden hier per onderwijsinstelling een beperkt aantal vragen aan toegevoegd worden volgens eigen interesses. Hieronder wordt de vaste set van vragen die gebruikt werd in de laatste editie van de studentenbevraging verder toegelicht.

Alcohol

Het gebruik van alcohol werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Levensprevalentie:** Heb je ooit alcohol gedronken? *(ja/neen)*
- **Laatstejaarsprevalentie:** Bevraagd met item 1 van de AUDIT-C (Babor et al., 2001)
- **Hoeveelheid algemeen:** Bevraagd met item 2 van de AUDIT-C
- **Beginleeftijd:** Op welke leeftijd dronk je voor het eerst alcohol? *(open vraag)*
- **Beginleeftijd sterkedrank:** Was je 18 jaar of ouder toen je voor het eerst sterkedrank dronk (puur of in een cocktail)? *(ja, ik was 18 jaar of ouder/neen, ik was jonger dan 18 jaar/ik heb nog nooit sterkedrank gedronken)*
- **Impact coronapandemie:** Gebruik je sinds de start van de coronapandemie minder, evenveel of meer alcohol dan voordien? *(veel minder/minder/evenveel/meer/veel meer)*
- **Inschatting eigen gebruik:** Algemeen genomen, hoe schat je jouw eigen alcoholgebruik in? *(ik drink heel weinig alcohol/dat valt best mee, ik drink af en toe wel maar zeker niet te veel/niet problematisch, maar ik zou waarschijnlijk beter wat minder drinken/ik drink te veel)*
- **Drinkdagen tijdens de lesperiodes:** In de voorbije 12 maanden, op welke dagen dronk je meestal alcohol tijdens de lesperiodes: van de eerste tot de laatste lesdag (incl. stages)? Hou hierbij een gemiddelde week waarin je alcohol dronk voor ogen. *([dagen van de week]/ik drink geen alcohol in de lesperiodes)*
- **Frequentie per dranktype[2] in de lesperiodes:** Hoe vaak dronk je in de voorbije 12 maanden onderstaande soorten alcoholische dranken tijdens de lesperiodes *(dit heb ik nog nooit gedronken/niet in de voorbije 12 maanden/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Hoeveelheid per dranktype in de lesperiodes:** Op een gewone dag in de voorbije 12 maanden waarop je alcohol dronk tijdens de lesperiodes, hoeveel glazen dronk je dan gemiddeld van ieder van onderstaande alcoholische dranken? *(0/1/2/3-4/5-6/7-8/9-11/12-15/16-18/19-24/25 of meer)*
- **Aantal glazen per week in de lesperiodes:** Dit werd berekend door het antwoord op ‘frequentie per dranktype’ te vermenigvuldigen met het antwoord op ‘hoeveelheid per dranktype’. Voor het kwantitatief maken van de frequentie werd de lesperiode gelijkgesteld aan 24 weken. De antwoordcategorieën op de hoeveelheidvraag werden kwantitatief gemaakt volgens de methode beschreven door Wicki et al. (2006). Voor zwaardere bieren werden de antwoorden vermenigvuldigd met 2 om te corrigeren voor het hogere alcoholgehalte en hoger volume van zwaardere bieren t.o.v. andere dranktypes. Na een outliercorrectie op basis van een adjusted boxplot analyse in R (Hubert & Vandervieren, 2008) werd het eindtotaal gedeeld door 24 om tot het aantal standaardglazen per week te komen.

[2] Deze vraag werd gesteld voor de dranktypes: pils of lichtere bieren (<6% alc.), zwaardere bieren (≥6% alc.), wijn of schuimende wijnen, niet gedistilleerde dranken of aperitieven en gedistilleerde sterkedranken

- **Frequentie in de blok- en examenperiode:** In de voorbije 12 maanden, hoe vaak dronk je alcohol tijdens de blok- en examenperiodes? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Hoeveelheid in de blok- en examenperiodes:** Op een gewone dag in de voorbije 12 maanden waarop je alcohol dronk tijdens de blok- en examenperiodes, hoeveel glazen dronk je dan gemiddeld? *(0/1/2/3-4/5-6/7-8/9-11/12-15/16-18/19-24/25 of meer)*
- **Risico op problematisch drinken:** AUDIT-C (items 1 en 2 werden hiervoor al bevraagd) (Babor et al., 2001). De interne consistentie (cronbach's alfa) is 0,74.
- **Bingedrinken geslachtsspecifiek:** Hoe vaak gebeurde het in de voorbije 12 maanden dat je [6 (♂) /4 (♀)] of meer glazen alcohol dronk in een tijdspanne van 2 uur? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Dronkenschap:** Hoe vaak gebeurde het in de voorbije 12 maanden dat je zoveel alcohol dronk dat je je dronken voelde? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Indrinken:** Hoe vaak deed je de voorbije 12 maanden aan indrinken *(niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Drinkspelletjes:** Hoe vaak deed je de voorbije 12 maanden mee aan drinkspelletjes? *(niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Drinkmotieven:** Bevraagd met de Drinking Motive Questionnaire Revised Short Form (Kuntsche & Kuntsche, 2009)
- **Drinkcontext:** In de voorbije 12 maanden, hoe vaak kwam het voor dat je alcohol dronk... …tijdens het eten, …op kot/appartement van jezelf of anderen, …thuis (bij je ouders), …in een uitgaansgelegenheid, …in publieke ruimtes, …alleen *((bijna)nooit/soms/de helft van de tijd/meestal/(bijna)altijd)*
- **Perceptie maximum aantal glazen:** Wat is volgens jou het maximum aantal glazen alcohol per week dat je best niet overschrijdt? *(open vraag)*
- **Drinkattitudes:** Hoe vaak is het volgende op jou van toepassing? *(nooit, zelden, soms, vaak, altijd)*
    - Ik vind het vreemd om op een sociale gelegenheid geen alcohol te drinken
    - Ik vind alcohol essentieel voor een geslaagde avond
    - Ik vind het moeilijk om iets non-alcoholisch te bestellen of te vragen op studentikoze activiteiten
    - Voor mij draait een studentikoze activiteit om veel alcohol drinken
    - Ik kan van studentikoze activiteiten genieten die geen alcohol aanbieden
    - Alcoholpromoties (vb. gratis vat, happy hour…) zijn voor mij een belangrijke reden om naar een studentikoze activiteit te gaan
- **Risicobeperkende strategieën:** Welke zaken doe je om jouw alcoholgebruik onder controle te houden of te beperken? *(aanvinken)*
    - Ik beperk het geld dat ik uitgeef aan alcohol
    - Ik neem deel aan activiteiten waarop geen alcohol aangeboden wordt
    - Ik beperk het drinken van alcohol tot specifieke momenten of tijdstippen (bv. niet voor of na X uur)
    - Ik let op lichaamssignalen (bv. moeilijker praten) om mijn drinktempo te minderen

- Ik vermijd indrinken of het spelen van drinkspelletjes
    - Ik vermijd het mixen van verschillende soorten alcohol of beperk het gebruik van sterke dranken
    - Ik vermijd het volgen van het drinktempo van anderen (bv. door aangeboden alcohol te weigeren)
    - Ik vraag een vriend om mij aan te geven wanneer ik voldoende alcohol gedronken heb
    - Ik hou me aan een maximum aantal glazen alcohol
    - Ik spreid het aantal glazen alcohol zodat ik niet te veel drink op korte tijd
    - Ik wissel af tussen alcoholische en niet-alcoholische dranken
    - Ik las kortere (enkele dagen per week) of langere periodes in waarin ik bewust geen alcohol drink
    - Ik doe niets om mijn alcoholgebruik onder controle te houden of te beperken
- **Services op studentikoze activiteiten:** Welke van onderstaande elementen zou je appreciëren op studentikoze activiteiten? *(aanvinken)*
    - Gratis of goedkoop water
    - Een gevarieerd aanbod van non-alcoholische dranken
    - Non-alcoholische dranken die goedkoper zijn dan alcoholische dranken
    - Een uitnodigende sfeer om non-alcoholische dranken te bestellen en te drinken
    - De aanwezigheid van sfeerbeheer, security…
    - De mogelijkheid om te melden wanneer je je onveilig voelt
    - De mogelijkheid om te melden wanneer je je zorgen maakt over iemand anders
    - De aanwezigheid van tips om risico's/ongemakken van alcohol- en druggebruik te beperken.
    - De aanwezigheid van mensen rondom mij die weten wat ze best kunnen doen wanneer het fout gaat met mij
    - De aanwezigheid van een zone waar ik even kan chillen, rusten, bekomen, …
    - Deskundige barmedewerkers die verantwoord schenken
    - Een aanbod van (gezond) eten

Tabak en e-sigaretten

Het gebruik van tabak en e-sigaretten werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Levens- en laatstejaarsprevalentie:** Heb je [ooit/de voorbije 12 maanden] tabak of e-sigaretten gebruikt? *(ja/neen)*
- **Beginleeftijd:** Op welke leeftijd rookte je voor het eerst tabak of gebruikte je e-sigaretten? *(open vraag)*
- **Type rookwaren:** In welke verhouding heb je de voorbije 12 maanden sigaretten, e-sigaretten en andere tabakswaren (pijp, sigaar, …) gerookt? *(% waarvan som 100% moest zijn)*
- **Impact coronapandemie:** Gebruik je sinds de start van de coronapandemie minder, evenveel of meer tabak of e-sigaretten dan voordien? *(veel minder/minder/evenveel/meer/ veel meer)*
- **Huidig gebruik:** Rook je nog steeds tabak of e-sigaretten? *(ja/neen, ik ben ondertussen gestopt)*
- **Afhankelijkheid:** Bevraagd met de mini-Fagerström: item 1 en 4 uit de volledige Fagerstöm (Heatherton et al., 1991) en de subschalen '(mentale) stimulatie' en 'gewoonte/automatisme' uit de Modified Reasons for Smoking Scale (MRSS) (Boudrez &

De Bacquer, 2012). De subschaal '(mentale) stimulatie' had in deze studie een interne consistentie (cronbach's alfa) van 0,75 en de subschaal 'gewoonte/automatisme' een interne consistentie van 0,53.

Medicatie

Het gebruik van enerzijds kalmeer- of slaapmedicatie en anderzijds stimulerende medicatie werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Levens- en laatstejaarsprevalentie:** Heb je [ooit/de voorbije 12 maanden] [kalmeer- of slaapmedicatie/stimulerende medicatie] gebruikt? *(ja/neen)*
- **Beginleeftijd:** Op welke leeftijd gebruikte je voor het eerst [kalmeer- of slaapmedicatie/stimulerende medicatie]? *(open vraag)*
- **Type kalmeer- of slaapmedicatie**: Welke kalmeer- of slaapmedicatie heb je de voorbije 12 maanden gebruikt? *(alprazolam (bv. Alpraz®, Xanax®)/diazepam (bv. Valium®)/zolpidem (bv. Stilnoct®)/zoplicone (bv. Imovane®)/lormetazepam (bv. Loramet®, Stilnaze®)/lorazepam (bv. Temesta®, Serenaze®)/trazodone (bv. Nestrolan®)/andere)*
- **Type stimulerende medicatie**: Welke stimulerende medicatie heb je de voorbije 12 maanden gebruikt? (methylfenidaat (bv. Concerta®, Rilatine®, Medikinet®, Equasym XR®, …)/modafinil *(bv. Provigil®)/dextroamfetamines (bv. Adderall®, Amfexa®)/atomoxetine (bv. Strattera®)/andere)*
- **Frequentie:** In de voorbije 12 maanden, hoe vaak gebruikte je deze [kalmeer- of slaapmedicatie/stimulerende medicatie] tijdens [de lesperiodes/blok- en examenperiodes]? *(niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Impact coronapandemie:** Gebruik je sinds de start van de coronapandemie minder, evenveel of meer [kalmeer- of slaapmedicatie/stimulerende medicatie] dan voordien? *(veel minder/minder/evenveel/meer/veel meer)*
- **Medische behandeling:** Heb je [ooit/de voorbije 12 maanden] [kalmeer- of slaapmedicatie/stimulerende medicatie] gebruikt in het kader van een medische behandeling? *(ja/neen)*
- **AD(H)D diagnose:** Ben je ooit gediagnosticeerd met ADHD of ADD? *(ja/neen)*
- **Perceptie AD(H)D:** Denk je dat je ADHD of ADD hebt? *(ja/neen)*
- **Ervaren effect:** Hoe vaak heb je door inname van stimulerende medicatie het gewenste effect gekregen? *(nooit/uiterst zelden/zelden/soms/af en toe/regelmatig/vaak)*
- **Bijwerkingen:** In welke mate heeft het innemen van stimulerende medicatie volgende bijwerkingen gehad bij jou? *(hoofdpijn/buikpijn/hartkloppingen/prikkelbaarheid/verdrietig/verminderde eetlust/ slaapproblemen/hallucinaties/depressie/stemmingsveranderingen- of wisselingen/ duizeligheid/problemen in omgang met vrienden/paniek/zelfmoordgedachten/agressie/Ik heb geen enkel negatief effect ervaren/andere)*

Het **oneigenlijk gebruik** van enerzijds kalmeer- of slaapmedicatie en anderzijds stimulerende medicatie werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Levens- en laatstejaarsprevalentie:**
  - Heb je [ooit/de voorbije 12 maanden] kalmeer- of slaapmedicatie oneigenlijk gebruikt? *(ja/neen)*
  - Heb je [ooit/de voorbije 12 maanden] stimulerende medicatie gebruikt om jouw studieprestaties te verbeteren? *(ja/neen)*

- **Beginleeftijd:**
    - Op welke leeftijd heb je voor het eerst kalmeer- of slaapmedicatie/stimulerende medicatie] oneigenlijk gebruikt? *(open vraag)*
    - Op welke leeftijd heb je voor het eerst stimulerende medicatie gebruikt om jouw studieprestaties te verbeteren? *(open vraag)*
- **Frequentie:**
    - In de voorbije 12 maanden, hoe vaak heb je kalmeer- of slaapmedicatie oneigenlijk gebruikt tijdens [de lesperiodes/blok- en examenperiodes]? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
    - In de voorbije 12 maanden, hoe vaak heb je stimulerende medicatie gebruikt om jouw studieprestaties te verbeteren tijdens [de lesperiodes/blok- en examenperiodes]? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Gepercipieerde norm:** Hoeveel procent van de studenten denk je dat ooit al eens stimulerende medicatie heeft gebruikt om hun studieprestaties te verbeteren? *(open vraag)*
- **Toeleveringskanaal:** Via welke weg heb je de stimulerende medicatie verkregen om jouw studieprestaties te verbeteren? *(via een voorschrift van de huisarts/via een voorschrift van de psychiater/neuroloog/mezelf voorgeschreven/voorschrift gestolen/medicatie gestolen/via een bestelling op een website/via een kennis/vriend binnen het studentenmilieu (school of studentenclub)/via een kennis/vriend buiten het studentenmilieu/via mijn ouders/via mijn broer of zus/via een ander familielid/andere)*

Illegale drugs

Het gebruik van cannabis werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht (bij de vragen werd steeds aangegeven dat hiermee geen CBD bedoeld werd):

- **Levens- en laatstejaarsprevalentie:** Heb je [ooit/de voorbije 12 maanden] cannabis (marihuana, wiet, hasj) gebruikt? *(ja/neen)*
- **Beginleeftijd:** Op welke leeftijd gebruikte je voor het eerst cannabis (marihuana, wiet, hasj)? *(open vraag)*
- **Impact coronapandemie:** Gebruik je sinds de start van de coronapandemie minder, evenveel of meer cannabis (marihuana, wiet, hasj) dan voordien? *(veel minder/minder/evenveel/meer/veel meer)*
- **Frequentie:** In de voorbije 12 maanden, hoe vaak gebruikte je cannabis (marihuana, wiet, hasj) tijdens [de lesperiodes/blok- en examenperiodes]? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Gebruiksdagen tijdens de lesperiodes:** In de voorbije 12 maanden, op welke dagen gebruikte je meestal cannabis (marihuana, wiet, hasj) tijdens de lesperiodes. Hou hierbij een gemiddelde week waarin je cannabis gebruikte voor ogen. *([dagen van de week])*
- **Gebruikscontext:** In de voorbije 12 maanden, hoe vaak kwam het voor dat je cannabis gebruikte …op kot/appartement van jezelf of anderen, …in een uitgaansgelegenheid, …in publieke ruimtes, …alleen *((bijna)nooit/soms/de helft van de tijd/meestal/(bijna)altijd)*
- **Risicovol cannabisgebruik:** Heb je ooit langer dan een week...
    - meer cannabis gebruikt dan je van plan was, of heb je het product langer gebruikt dan de bedoeling was? *(ja/neen)*

- een behoefte gevoeld om je gebruik van cannabis te verminderen of heb je ooit langer dan een week – zonder succes – met cannabis willen stoppen? *(ja/neen)*
- sociale activiteiten, hobby's of werk verminderd of gestaakt vanwege je gebruik van cannabis? *(ja/neen)*
- cannabis blijven gebruiken, terwijl je te kampen had met een psychisch of lichamelijk probleem veroorzaakt of verergerd door het gebruik van cannabis? *(ja/neen)*
- je verplichtingen jegens je werk of studie niet na kunnen komen door het gebruik van cannabis? *(ja/neen)*
- cannabis blijven gebruiken, terwijl je te kampen had met problemen in de relationele sfeer veroorzaakt of verergerd door het gebruik van cannabis? *(ja/neen)*

Het gebruik van andere (illegale) drugs dan cannabis werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Levensprevalentie:** Heb je ooit andere (illegale) drugs dan cannabis gebruikt? *(ja/neen)*
- **Beginleeftijd:** Op welke leeftijd gebruikte je voor het eerst andere (illegale) drugs dan cannabis? *(open vraag)*
- **Laatstejaarsprevalentie:** Welke andere (illegale) drugs dan cannabis heb je de voorbije 12 maanden gebruikt? *(geen/amfetamines (speed)/xtc/cocaïne/ketamine/baltok* [3] */GHB/lachgas/nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) (methoxetamine, 3-mmc, 6APB,…)*

Negatieve gevolgen van middelengebruik

- **Frequentie:** bevraagd met een aangepaste versie van de CORE-vragenlijst: Duid aan hoe dikwijls je in de voorbije 12 maanden volgende ervaringen had als gevolg van je drank- of druggebruik *(nooit/1 keer/2 keer/3 tot 5 keer/6 tot 9 keer/10 of meer keer) (CORE, 2015)*
  - Ik had een kater
  - Ik deed het slecht op een test/toets of een belangrijk project
  - Ik raakte verwikkeld in een ruzie of een gevecht
  - Ik was misselijk of moest braken
  - Ik heb onder invloed met een gemotoriseerd voertuig (auto, brommer) gereden
  - Ik heb een les gemist
  - Ik kreeg een opmerking van iemand die ik ken
  - Ik had last van geheugenverlies
  - Ik heb onder invloed met de fiets gereden
  - Ik heb iets gedaan waarvan ik later spijt had
  - Ik ben gekwetst of gewond geraakt

Gokken en gamen

Gokken werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Laatstejaarsprevalentie:** Heb je de voorbije 12 maanden gegokt door te spelen voor geld of door te spelen voor skins in videogames? *(ja/neen)*
- **Frequentie:** Hoe vaak heb je de voorbije 12 maanden aan volgende vormen van gokken gedaan? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*

[3] Dit is een fictieve drug om ongeldig ingevulde vragenlijsten eruit te filteren

  - Lotto spelen (lottoformulier)
  - Krasbiljet kopen
  - Op café op bingokasten spelen
  - Pokeren voor geld
  - Sportweddenschappen
  - Casinospellen (blackjack, roulette, slots...)
  - Gokken op E-sports (League of Legends, Counter Strike, Call of Duty…)
  - Skin betting in videogames
- **Speelwijze:** Hoe speel je bovenstaande gokvormen in het algemeen? (altijd online/meestal online/evenveel online als offline/meestal offline/altijd offline)
- **Impact coronapandemie:** Gok je sinds de start van de coronapandemie minder, evenveel of meer dan voordien? *(veel minder/minder/evenveel/meer/veel meer)*

Gamen werd door middel van volgende vragen in kaart gebracht:

- **Laatstejaarsprevalentie:** Heb je de voorbije 12 maanden (online) games gespeeld (op een console, pc, smartphone,…)? *(ja/neen)*
- **Frequentie:** Hoe vaak heb je de voorbije 12 maanden gegamed? (*minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Hoeveelheid:** In de voorbije maand, hoeveel uren heb je gemiddeld per week gegamed? *(minder dan 1 uur per week/1-7 uur per week/8-14 uur per week/15-21 uur per week/22-28 uur per week/29-35 uur per week/meer dan 35 uur per week)*
- **Impact coronapandemie:** Game je sinds de start van de coronapandemie minder, evenveel of meer dan voordien? *(veel minder/minder/evenveel/meer/veel meer)*

Algemene gezondheid en mentaal welbevinden

- **Algemene gezondheid:** Hoe is het gesteld met jouw algemene gezondheid? *(heel erg goed/erg goed/goed/redelijk/slecht)*
- **Levenstevredenheid:** Bevraagd met de Cantril-ladder (Bjørnskov, 2010)
- **Mentale distress:** Bevraagd met de Kessler-6 psychological distress scale (Kessler et al., 2002). De interne consistentie (cronbach's alfa) is 0,88
- **Stress:** Bevraagd met de College Student Stress Scale (CSSS) (Feldt, 2008)
- **Eenzaamheid:** Bevraagd met de ingekorte schaal voor algemene, emotionele en sociale eenzaamheid (De Jong Gierveld & van Tilburg, 2006). De interne consistentie (cronbach's alfa) is 0,75

Vrije tijd, sociale normen en ouders

- **Deelname vrijetijdswerking:** Aan welke verenigingen of groepsgerichte vrijetijdswerkingen neem jij deel? *(nooit deelnemer geweest/vroeger deelnemer geweest/nu passief deelnemer/nu actief deelnemer/nu organiserend deelnemer)*
  - Jeugdbeweging of jongerenbeweging (o.a. Scouts, Chiro, KAJ, KSA, KLJ, JNM,...)
  - Jeugdhuis of jeugdclub
  - Studentenvereniging (o.a. studentenclub, faculteitskring)
  - Sportvereniging, sportclub,...
  - Muziekschool, tekenacademie, beeldende kunst, toneel, dans, woordkunst,… (buiten de schooluren)

- Hobbyvereniging (o.a. knutselclub, gamingclub, computerclub, schaakclub, quizzen,…)
- Speelpleinwerking of andere gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven
- Politieke beweging, jeugdraad, gemeenteraad, cultuurraad of sportraad
- Studentenraad, studentenparlement, schoolraad, …
- Religieuze of levensbeschouwelijke vereniging (o.a. Moskeevereniging, Humanistische Jongeren, Pluswerking, ...)
- Allochtone vereniging, zelforganisaties van migranten (o.a. Turkse, Marokkaanse of Afrikaanse verenigingen,…)
- Vereniging die anderen helpt (o.a. Rode Kruis, Broederlijk Delen, verenigingen of actiegroepen rond de derde wereld, vrede, mensenrechten of antiracistische organisaties zoals 11-11-11, Amnesty, Liga voor de mensenrechten, KifKif, Forum voor vredesactie, werking voor kansarme jeugd, jeugdwelzijnswerking, …)
- Vereniging of actiegroep rond milieu, dierenrechten of duurzame voeding (o.a. WWF, Greenpeace, Natuurpunt, EVA, Voedselteams,...)
- Een vereniging of groepsgerichte vrijetijdswerking die niet in de lijst staat.

- **Vrijetijdsactiviteiten:** Hoe vaak ga je globaal genomen…? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
  - ... naar een fuif (party, TD, kotfuif, …)
  - … op café
  - … naar een discotheek, danscafé of club
  - … naar een studentikoze activiteit (doop, cantus, …)
- **Gepercipieerde normen frequentie:** In de voorbije 12 maanden hoe vaak… (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
  - …denk je dat een doorsnee student alcohol drinkt?
  - …denk je dat een doorsnee mannelijke student 6 of meer alcoholische consumpties drinkt in 2 uur?
  - …denk je dat een doorsnee vrouwelijke student 4 of meer alcoholische consumpties drinkt in 2 uur?
  - …denk je dat een doorsnee student genoeg alcohol drinkt om zich dronken te voelen?
- **Gepercipieerde normen hoeveelheid:** Hoeveel glazen alcohol denk je dat een doorsnee student gemiddeld per week drinkt tijdens de lesperiodes? *(open vraag)*
- **Frequentie van samen drinken met ouders:** Hoe vaak dronk je in de voorbije 12 maanden alcohol samen met je ouder(s)? (*niet/minder dan 1 keer per maand/1 keer per maand/2-3 keer per maand/1 keer per week/2 keer per week/3-4 keer per week/5-6 keer per week/dagelijks)*
- **Opvoedingsstijl m.b.t. alcoholconsumptie:** In hoeverre ben je het eens met volgende stellingen? *(helemaal niet akkoord/niet akkoord/noch akkoord, noch niet akkoord/akkoord/helemaal akkoord)*
  - Ik mag in het bijzijn van mijn ouder(s) alcohol drinken
  - Ik mag van mijn ouder(s) buitenshuis zoveel alcohol drinken als ik wil
  - Ik mag dronken thuis komen bij mijn ouder(s)
  - Ik mocht voor mijn 16 jaar alcohol drinken van mijn ouder(s)
  - Ik mocht voor mijn 18 jaar alcohol drinken van mijn ouder(s)
  - Mijn ouder(s) moedigen me aan om meer alcohol te drinken

    - Mijn ouder(s) moedigen me aan om minder alcohol te drinken
    - Mijn ouder(s) en ik praten openlijk over alcoholgebruik
- **Beschikbaarheid van alcohol thuis:** Duid hieronder aan wat voor jou van toepassing is. *(pils of lichtere bieren (<6% alc.)/zwaardere bieren (≥6% alc.)/wijn of schuimende wijnen/niet-gedistilleerde dranken of aperitieven/gedistilleerde sterke dranken/geen alcoholische dranken)*
    - Welke alcoholische dranken zijn meestal aanwezig bij je ouder(s) thuis?
    - Welke van deze beschikbare dranken mag je drinken wanneer je ouder(s) aanwezig is/zijn?
    - Welke van deze beschikbare dranken mag je drinken wanneer je ouder(s) er niet is/zijn?

Informatie, hulp en beleid

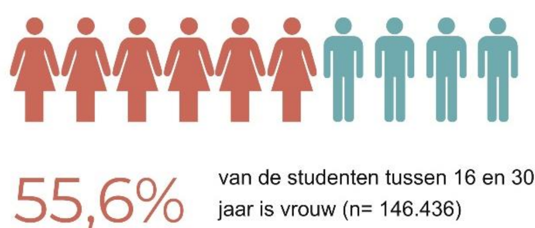
- **Hulpbron bij problemen:** Stel dat jij of je vriend(in) een probleem zou hebben met alcohol of andere drugs. Met wie zou jij daarover praten? *(niemand/familieleden, zoals ouders, broer of zus, neef of nicht, tante of nonkel/vrienden/huisarts/ hogeronderwijsinstelling (studentenvoorzieningen (Stuvo), studenten(ondersteunende)-diensten, studenten(traject)coach, lectoren, …)/ andere professionele hulp buiten de universiteit of hogeschool (Centrum Geestelijke Gezondheidszorg, De Druglijn, Jongerenadviescentrum (JAC), Jongerentelefoon, Tele-Onthaal, …)/andere)*
- **Hulpbron bij vragen:** Stel dat je informatie zoekt over alcohol of andere drugs. Op welke personen en/of instanties zou jij beroep doen? (*niemand/familieleden, zoals ouders, broer of zus, neef of nicht, tante of nonkel/vrienden/huisarts/ hogeronderwijsinstelling (studentenvoorzieningen (Stuvo), studenten(ondersteunende)- diensten, studenten(traject)coach, lectoren, …)/ andere professionele hulp buiten de universiteit of hogeschool (Centrum Geestelijke Gezondheidszorg, De Druglijn, Jongerenadviescentrum (JAC), Jongerentelefoon, Tele-Onthaal, …)/andere)*
- **Alcohol- en drugseducatie:** Op mijn onderwijsinstelling word ik geïnformeerd of gesensibiliseerd over alcohol en drugs? *(ja/neen/weet ik niet)*
- **Regels en afspraken:** Op mijn onderwijsinstelling zijn er duidelijke regels of afspraken over alcohol- en druggebruik? *(ja/neen/weet ik niet)*
- **Hulp- en begeleidingsaanbod:** Op mijn onderwijsinstelling kan ik terecht als ik vragen en/of problemen heb over alcohol en drugs *(ja/neen/weet ik niet)*
- **Behoefte:** Waaraan moet jouw onderwijsinstelling meer aandacht besteden met betrekking tot alcohol en drugs? *(informatieoverdracht en sensibilisering (informatiebrochure, preventiecampagnes…)/ begeleiding (voorzieningen of netwerken om te helpen bij problemen, …)/ regels of afspraken (alcohol- en drugbeleid met regels, …)/geen van bovenstaande)*
- **Alcohol en drugs in het studiecurriculum:** In welke mate komt het thema alcohol en drugs aan bod in je studiecurriculum? *(niet/onvoldoende/voldoende/te veel)*

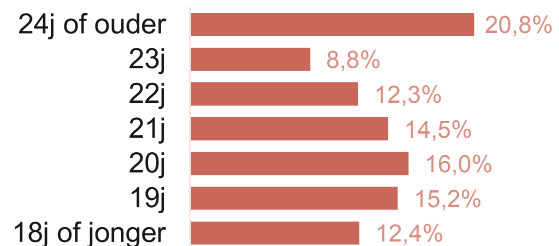

Populatie en steekproef

Kenmerken van de populatie

Op 26 juli 2021 waren er volgens het AHOVOKS (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen) 263.315 studenten tussen de 16 en 30 jaar ingeschreven in de Nederlandstalige hogeronderwijsinstellingen in Vlaanderen en Brussel (excl. transnationale Universiteit Limburg):

Dataverzameling

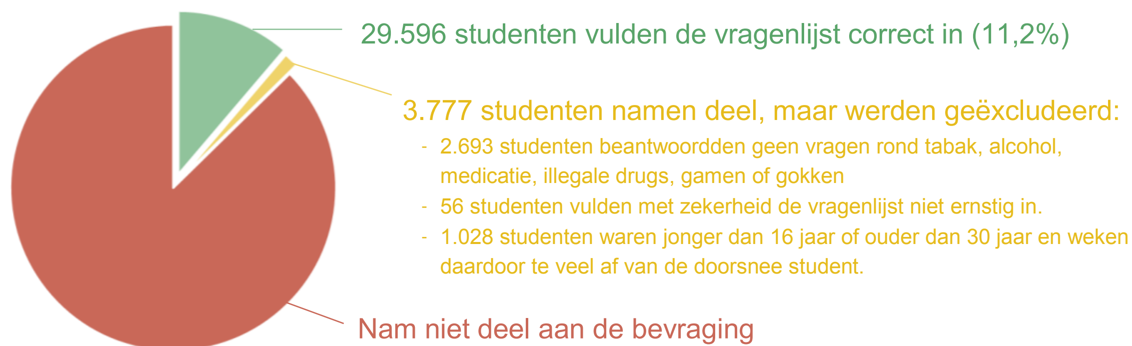
De dataverzameling gebeurde via de online surveysoftware Limesurvey. Via een unieke link per onderwijsinstelling werden de studenten naar een vragenlijst op maat van de onderwijsinstelling geleid. De vragenlijst bestond uit een universeel gedeelte en aanvullende vragen per onderwijsinstelling. In dit rapport worden enkel de data besproken van het universele gedeelte, gepoold tot een Vlaamse databank.

De werving van studenten gebeurde door de onderwijsinstellingen zelf, in alle Nederlandstalige Vlaamse en Brusselse hogeronderwijsinstellingen, via de kanalen die hen het meest aangewezen leken voor het bereiken van hun studenten. Hiervoor konden de instellingen vrijblijvend een gemeenschappelijk wervingsbeeld gebruiken. In de meeste instellingen werd een prijs verloot onder de studenten die de vragenlijst tot het einde invulden. In alle onderwijsinstellingen werden de studenten tussen 1 februari en 19 maart uitgenodigd en kon de vragenlijst gedurende minstens zes weken ingevuld worden. Dit overlapt met de derde golf van de coronapandemie, waarin verschillende vrijheidsbeperkende maatregelen van kracht waren. Op 30 april werd de bevraging afgesloten en hadden 33.373 studenten deelgenomen. Dit betekent echter niet dat al deze deelnames bruikbare informatie opleverden. Verderop volgt een overzicht van de studenten die geëxcludeerd werden en waarom.

Voor hun deelname werden studenten geïnformeerd over het doel en het verloop van de bevraging, en over de anonieme verwerking van alle gegevens. Na afloop werden de contactgegevens van De Druglijn meegegeven. Deze bevraging werd goedgekeurd door de vijf ethische commissies van de vijf universiteiten die deelnamen aan deze bevraging.

Respons en weging van de data

Wordt er gekeken naar de respons per hogeronderwijsinstelling dan waren er drie onderwijsinstellingen met een repons lager dan 5%. De studenten uit deze instellingen werden eveneens geëxcludeerd uit de Vlaamse databank, omdat deze voor te hoge wegingsfactoren zorgen bij het wegen van de data (zie verder). Hierdoor werden nog eens 926 studenten uit de databank geëxcludeerd, wat de **steekproef op 28.670 studenten** en de totale **respons op 13,1%** brengt. Hierdoor ligt de respons iets lager dan vier jaar geleden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er in de maanden voor de bevraging een aantal andere bevragingen circuleerden onder studenten, die poolshoogte namen van hoe studenten het stellen tijdens de coronapandemie.

Er werd in deze bevraging voor gekozen om studenten die de vragenlijst niet tot het einde invulden (n=5.309) toch mee te nemen in de rapportage van de resultaten. Studenten stoppen met het invullen van de vragenlijst omdat ze onder andere gedemotiveerd raken, er iets anders is dat hun aandacht opeist, … Dit wil echter niet zeggen dat de antwoorden die ze wel gaven onbruikbaar zijn.

Om de steekproef maximaal te benutten en hierbij toch rekening te houden met de geslachts-, leeftijds- en instellingsverdeling in de populatie, werd ervoor gekozen om de data te wegen volgens deze parameters. Door de data te wegen wordt er in beperkte mate gecorrigeerd voor onder- en oververtegenwoordiging van specifieke subgroepen. Dit draagt bij aan het schetsen van een zo representatief mogelijk beeld van het middelengebruik onder studenten. Doordat het niet mogelijk is om te corrigeren voor alle mogelijke onder- of oververtegenwoordigingen in de steekproef heeft deze techniek uiteraard zijn beperkingen. De weging werd enkel toegepast bij het berekenen van de prevalenties, terwijl alle statistische analyses, missings en n-waarden[4] gebaseerd zijn op ongewogen data.

[4] Bij het rapporteren van missings en n-waarden werd naar een balans gezocht tussen leesbaarheid van de tekst en toch voldoende informatie meegeven voor de interpretatie van de resultaten. Dit betekent dat missings en n-waarden op een aantal plaatsen niet expliciet worden vermeld, omdat ze afgeleid kunnen worden uit eerder gerapporteerde gegevens.

Kenmerken van de gewogen steekproef

Aangezien de steekproef gewogen wordt volgens onder andere geslacht en leeftijd is de verdeling van deze variabelen dezelfde als in de populatie.

Woonsituatie

De helft van de deelnemers woont bij zijn of haar ouders

Bij de ouders (n = 13.663)

Op kot (n = 11.002)

Zelfstandig (n = 3.572)

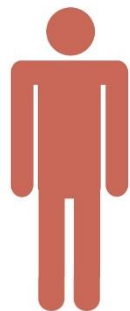

Traject

Twee derde van de deelnemers volgt een modeltraject (n = 18.845)

31%

van de deelnemers startte dit academiejaar in het hoger onderwijs (n = 6.551)

Werkt > 20u per week

Werkt < 20u per week

Werkt niet

Twee derde van de deelnemers combineert zijn of haar studies niet met werken (n = 19.080)

Voortraject

Twee derde van de deelnemers deed ASO in het secundair onderwijs

Instroom via toelatingsonderzoek (n = 105)

BuSO (n = 30)

BSO (n = 610)

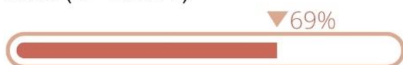
KSO (n = 642)

TSO (n = 6.288)

ASO (n = 20.171)

Hoogste diploma ouders

Hoger onderwijs (n = 21.787)

Secundair onderwijs (n = 5.925)

Lager onderwijs (n =413)

Geen/onbekend (n = 499)

Levensbeschouwing

Geen (n = 15.602)

Christelijk (n = 10.867)

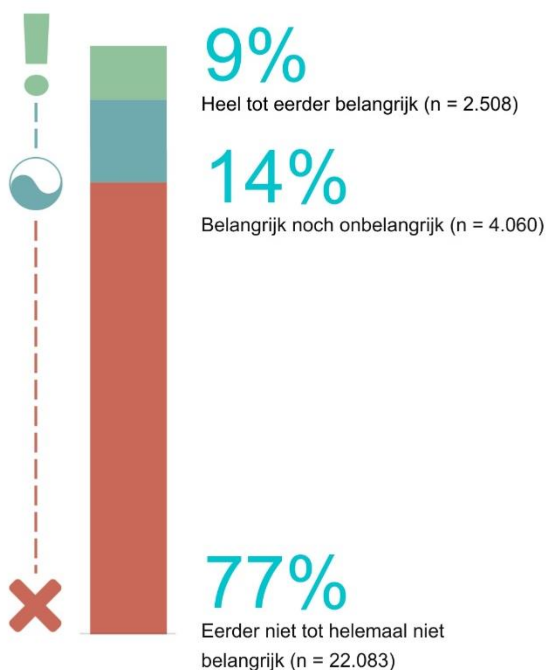
Islamitisch (n = 905)

Andere (n = 209)

Belang van religie in je leven

Alcohol

SAMENVATTING

- De overgrote meerderheid van de studenten dronk ooit of in het laatste jaar alcohol.
  → Lees meer
- Ruim de helft van de studenten dronk afgelopen jaar geen alcohol tijdens de blok- en examenperiodes.
  → Lees meer
- Studenten dronken afgelopen jaar gemiddeld 9,2 glazen per week. Driekwart van de studenten dronk minder dan tien glazen per week (gemiddeld 2,9 glazen). Een kwart dronk meer dan 10 glazen per week (gemiddeld 28,5 glazen)
  → Lees meer
- Een aanzienlijk deel van de studenten dat meer dan 10 glazen per week drinkt denkt foutief dat ze 'heel weinig' tot 'niet te veel' drinken. Bovendien is de richtlijn van maximum 10 glazen per week minder goed gekend bij heel wat studenten.
  → Lees meer
- Het ooit- en laatstejaarsgebruik van alcohol verschilt amper tussen mannen en vrouwen. Wel drinken meer mannen regelmatig alcohol en drinken mannen meer glazen per week. Vrouwen schatten hun eigen gebruik dan weer slechter in.
  → Lees meer
- Tijdens de lesperiodes is het verschil tussen kotstudenten en zelfstandig wonende studenten beperkt. Deze studenten drinken wel meer dan thuis wonende studenten. Tijdens de examenperiodes leunt het drinkgedrag van kotstudenten dichter aan bij dat van thuis wonende studenten.
  → Lees meer
- Een niet te verwaarlozen groep studenten gebruikt alcohol op risicovolle manier. Ze hebben een verhoogd risico op problemen volgens de Audit-C, doen maandelijks of frequenter aan bingedrinken, indrinken of het spelen van drinkspelletjes of voelen zich maandelijks of vaker dronken.
  → Lees meer
- Risicovolle drinkpatronen komen het meest voor bij mannen en kotstudenten.
  → Lees meer
- Het afgelopen jaar dronken studenten voornamelijk alcohol op vrijdag en zaterdag.
  → Lees meer
- Gratis of goedkoop water en een gevarieerd aanbod aan non-alcoholische dranken die goedkoper zijn dan alcoholische dranken zijn de risicobeperkende maatregelen die het meest geapprecieerd worden op studentikoze activiteiten.
  → Lees meer
- Driekwart van de studenten die het afgelopen jaar alcohol dronken, vindt alcohol niet essentieel om een geslaagde avond te hebben. De meeste studenten dronken het afgelopen jaar om sociale redenen en om een positief gevoel te versterken.
  → Lees meer

Alcoholgebruik

Prevalentie, gebruiksfrequentie en inschatting eigen gebruik

Alcohol is nog steeds, met voorsprong, het meest geconsumeerde middel onder studenten. Zo zegt 92,5% van alle studenten die deelnamen dat ze **ooit** al eens alcohol dronken. 84,9% van alle studenten deed dat in de **laatste 12 maanden** voor de bevraging. Bijna twee derde van de studenten (64,5%) was jonger dan 16 jaar toen ze voor het eerst alcohol dronken en 83,9% was jonger dan 18 jaar toen ze voor het eerst sterkedrank dronken. Dit zijn de wettelijke leeftijdsgrenzen waarop respectievelijk alcohol en sterkedranken mogen gedronken worden. De overgrote meerderheid van de studenten (94,8%) deden hun eerste ervaringen met alcohol op voor ze van start gingen in het hoger onderwijs op 18 jaar. 3,6% van de studenten dronk voor het eerst alcohol op 18 jaar.

Kijken we bij de studenten die in de laatste 12 maanden alcohol dronken naar de **types alcohol** die ze consumeerden tijdens de lesperiodes, dan zijn wijn, sterkedranken en lichtere bieren de drie variëteiten die door het grootste aantal studenten gedronken werden. Aperitieven werden tijdens de lesperiodes daarentegen door iets minder dan de helft van deze studenten genuttigd (tabel 1).

TABEL 1: PREVALENTIE VAN GEBRUIK IN DE LESPERIODES PER ALCOHOLTYPE BIJ STUDENTEN DIE IN DE LAATSTE 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN (N = 23.584)

	Prevalentie van gebruik in de lesperiodes (missing)
Lichter bier (<6% vol)	65,7% (1.142)
Zwaarder bier (≥6% vol)	56,4% (1.222)
Wijn	72,9% (1.141)
Aperitief	49,1% (1.318)
Sterkedrank	68,9% (1.285)

In tabel 2 wordt hierop verder ingezoomd door per alcoholtype de **drinkfrequentie tijdens de lesperiodes** te bekijken. Van alle types alcohol worden lichtere bieren en wijn door de grootste groep studenten regelmatig gedronken (minstens 1 keer per week). Concreet gaat het dan over ruim een kwart (27,7%) en een vijfde (20,7%) van de studenten, die in het laatste jaar alcohol dronken, dat regelmatig respectievelijk lichter bier en wijn drinkt. Meer dan de helft van de studenten dronk tijdens de lesperiodes occasioneel (minder dan 1 keer per week) sterkedranken (59,4%) of wijn (52,2%). Tijdens de **blok- en examenperiodes** (niet in tabel) zegt 52,9% van de laatstejaardrinkers dat ze niet drinken. Een derde (33,5%) drinkt in die periode occasioneel en 13,7% regelmatig.

TABEL 2: GEBRUIKSFREQUENTIE IN DE LESPERIODES PER ALCOHOLTYPE BIJ STUDENTEN DIE IN DE LAATSTE 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN (N=23.584)

Alcoholtype	Niet	Occasioneel (<1x/week)	Regelmatig (≥1x/week)
Lichter bier	34,3%	38,0%	27,7%
Zwaarder bier	43,6%	39,1%	17,3%
Wijn	27,1%	52,2%	20,7%
Aperitief	50,9%	45,2%	3,9%
Sterkedrank	31,1%	59,4%	9,5%

Let op: deze cijfers zijn moeilijk te vergelijken met de cijfers in 'In Hogere sferen 4'. In die publicatie werden de prevalenties berekend op de studenten die aangaven in het laatste jaar een bepaald type alcohol te hebben geconsumeerd. Omwille van een lichte wijziging in de vraagstelling is dit in de huidige publicatie telkens op alle studenten die in het afgelopen jaar alcohol in het algemeen dronken.

Studenten die in de voorbije 12 maanden tijdens de lesperiodes donken, dronken gemiddeld 9,2 (SD[5]: 15,6) **standaardglazen alcohol per week**. Daarmee blijven ze onder de VAD-richtlijn voor aanvaardbaar alcoholgebruik van maximum 10 standaardglazen per week. Wordt deze richtlijn als cut-off genomen dan drinkt driekwart (75,1%) van de laatstejaarsdrinkers in de lesperiode minder dan 10 standaardglazen per week, met een gemiddelde van 2,9 (SD: 2,0) standaardglazen per week. De overige 24,9% die meer dan de richtlijn dronk, dronk daarentegen gemiddeld 28,5 (SD: 21,4) standaardglazen per week.

Qua **inschatting van het eigen alcoholgebruik** toont tabel 3 dat 77,0% van de studenten, die in het afgelopen jaar tijdens de lesperiodes alcohol dronken, van zichzelf vindt dat ze 'heel weinig' of 'niet te veel' drinken. Ruim een vijfde zegt dat ze waarschijnlijk beter wat minder zouden drinken. Kijken we specifiek naar de studenten die meer dan de 10-glazen-richtlijn drinken, dan valt het op dat twee op de vijf studenten er zich niet van bewust zijn dat dit te veel is. Deze studenten drinken nochtans gemiddeld 22,5 (SD: 16,3) standaardglazen per week. Interessant is dat dit gemiddelde overeenkomt met het aantal standaardglazen dat studenten die meer dan de 10-glazen-richtlijn drinken, denken dat je per week beter niet overschrijdt: 22,2 (SD: 15,0) standaardglazen per week. De groep die minder dan de 10-glazen-richtlijn drinkt denkt daarentegen dat je beter niet meer dan 12,2 (SD: 8,00) standaardglazen per week drinkt[6].

TABEL 3: INSCHATTING VAN EIGEN ALCOHOLGEBRUIK BIJ DE STUDENTEN DIE IN DE LAATSTE 12 MAANDEN TIJDENS DE LESPERIODES DRONKEN (N=18.317)

	Totaal	Studenten die ≤ 10 standaardglazen per week drinken	Studenten die > 10 standaardglazen per week drinken
Ik drink heel weinig alcohol	20,3%	26,5%	1,6%
Ik drink af en toe, maar zeker niet te veel	56,7%	62,7%	38,5%
Ik drink niet problematisch, maar zou waarschijnlijk beter wat minder drinken	21,2%	10,5%	53,5%
Ik drink te veel	1,8%	0,3%	6,4%
Significantie		p < 0,001*	

** X²: 5025,642 (df=3), Cramer's V: 0,52*

Verschillen volgens geslacht

Wanneer we naar het **ooitgebruik** en het **gebruik in de laatste 12 maanden** voor de bevraging kijken bij mannen en vrouwen, zien we weinig verschillen: zo dronk 92,4% van de vrouwelijke studenten en 92,7% van de mannelijke studenten ooit al eens alcohol. En dronk 83,9% van de vrouwen en 86,0% van de mannen in het afgelopen jaar alcohol. Hoewel beide verschillen statistisch significant[7] zijn, bevestigt de Cramers V test[8] dat deze verschillen heel beperkt zijn.

Desondanks zijn er wel een aantal interessante verschillen tussen mannen en vrouwen op vlak van de **types alcohol** die ze drinken. Zo valt het op dat het verschil in laatstejaarsgebruik tussen

[5] SD = standaarddeviatie
[6] Dit verschil is significant: t: -11,875 (df: 5715,314), p <0,001
[7] Ooit: X^2: 4,291 (df=1), p= 0,038; Laatstejaar: X^2: 38,438 (df=1), p< 0,001
[8] Ooit: Cramers V = 0,01; Laatstejaar: Cramers V = 0,04

lichte bieren en zwaardere bieren, dat in tabel 1 gevonden werd, vooral te wijten is aan de drankvoorkeur van de vrouwen (tabel 4). Zo worden zwaardere (72,3%) en lichtere (76,7%) bieren door bijna evenveel mannen gedronken, terwijl meer vrouwen duidelijk lichtere bieren drinken (56,5%) dan zwaardere bieren (43,2%). Net iets meer vrouwen dan mannen drinken wijn en aperitief, toch toont de Cramers V test dat het hier om kleine verschillen gaat. Bieren en sterkedrank worden dan weer meer door mannen gedronken. Ook hier bevestigt de Cramers V test dat het verschil voor sterkedrank eerder beperkt is. Voor lichtere en zwaardere bieren zijn de geslachtsverschillen meer substantieel.

TABEL 4: PREVALENTIE VAN GEBRUIK IN DE LESPERIODES PER ALCOHOLTYPE BIJ STUDENTEN DIE IN DE LAATSTE 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT (♀ N=14.458; ♂ N=9126)

	Prevalentie van gebruik in de lesperiodes (missing)
Lichter bier	
Vrouwen	56,5% (673)
Mannen	76,7% (469)
Significantie	p<0,001*
Zwaarder bier	
Vrouwen	43,2% (692)
Mannen	72,3% (530)
Significantie	p<0,001*
Wijn	
Vrouwen	74,2% (591)
Mannen	71,2% (550)
Significantie	p<0,001*
Aperitief	
Vrouwen	50,3% (751)
Mannen	47,6% (567)
Significantie	P<0,001*
Sterkedrank	
Vrouwen	66,4% (738)
Mannen	71,9% (547)
Significantie	p<0,001*

** Lichter bier: X^2: 950,867 (df=1), Cramers V: 0,21; Zwaarder bier: X^2: 1820,362 (df=1), Cramers V: 0,29; Wijn: X^2: 14,970 (df=1), Cramers V: 0,03; Aperitief: X^2: 17,116 (df=1), Cramers V: 0,03; Sterkedrank: X^2: 73,693 (df=1), Cramers V: 0,06*

Mannelijke studenten drinken tijdens de **lesperiode** het meest **regelmatig** lichtere bieren (43,9%), gevolgd door zwaardere (29,2%) bieren en wijn (18,5%). Bij vrouwen springen vooral wijn (22,4%) en lichtere bieren (14,2%) eruit als de alcoholische dranken die door de grootste groep vrouwen regelmatig gedronken worden. De verschillen tussen mannen en vrouwen voor regelmatig gebruik zijn het grootst voor lichtere en zwaardere bieren. Voor de andere dranken zijn de verschillen eerder beperkt, met iets meer regelmatig gebruik van wijn onder de vrouwen en iets meer regelmatig gebruik van sterkedrank onder mannen (tabel 5).

Tijdens de **blok- en examenperiode**[9] drinken, onder de studenten die in het voorbije jaar alcohol dronken, meer vrouwen (57,1%) dan mannen (47,7%) geen alcohol. De groep die occasioneel drinkt is even groot bij mannen (33,4%) als bij vrouwen (33,5%), terwijl het regelmatig gebruik tijdens de blok- en examenperiode dubbel zo hoog is bij mannen (18,9%) als bij vrouwen (9,4%).

[9] X^2: 388,926 (df=2), p<0,001, Cramers V: 0,13

TABEL 5: GEBRUIKSFREQUENTIE IN DE LESPERIODES PER ALCOHOLTYPE ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT.

	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lichter bier			
Vrouwen	43,5%	42,3%	14,2%
Mannen	23,3%	32,9%	43,8%
Significantie		p<0,001*	
Zwaarder bier			
Vrouwen	56,8%	35,7%	7,4%
Mannen	27,7%	43,1%	29,2%
Significantie		p<0,001*	
Wijn			
Vrouwen	25,8%	51,9%	22,4%
Mannen	28,8%	52,7%	18,5%
Significantie		p<0,001*	
Aperitief			
Vrouwen	49,7%	46,1%	4,2%
Mannen	52,4%	44,2%	3,4%
Significantie		p<0,001*	
Sterkedrank			
Vrouwen	33,6%	59,0%	7,4%
Mannen	28,1%	59,9%	12,0%
Significantie		p<0,001*	

** Lichter bier: X²: 2533,731 (df=2), Cramer's V: 0,34; Zwaarder bier: X²: 2643,103 (df=2), Cramer's V: 0,34; Wijn: X²: 63,198 (df=2), Cramer's V: 0,05; Aperitief: X²: 23,832 (df=2), Cramer's V: 0,03; Sterkedrank: X²: 153,106 (df=2), Cramer's V: 0,08*

De verschillen tussen mannen en vrouwen worden nog meer uitgesproken wanneer we kijken naar het **aantal standaardglazen per week** dat beide gemiddeld drinken. Zo drinken mannelijke studenten gemiddeld 14,3 (SD: 20,5) standaardglazen per week, terwijl vrouwelijke studenten gemiddeld 5,1 (SD: 7,5) standaardglazen drinken[10]. Het aandeel studenten dat meer dan de 10-glazen-richtlijn drinkt is ook hoger bij mannen (37,3%) dan bij vrouwen (14,5%)[11]. Deze mannen en vrouwen drinken gemiddeld 32,5 (SD: 24,2) en 20,2 (SD: 9,21) standaardglazen per week. Mannen die minder dan de 10-glazen-richtlijn drinken, drinken gemiddeld 3,5 (SD 2,9) standaardglazen per week, vrouwen gemiddeld 2,5 (SD: 2,5) standaardglazen per week.

Als we kijken naar hoe mannen en vrouwen hun **eigen alcoholgebruik inschatten** dan denkt een groter aandeel vrouwen (84,8%) dan mannen (67,7%) dat ze 'heel weinig' of 'niet te veel' drinken[12]. Dit ligt in lijn van de verwachtingen op basis van voorgaande resultaten. Het wordt echter interessanter wanneer we specifiek naar de groep studenten kijken die meer dan 10 standaardglazen per week drinkt. Daarbij zien we namelijk dat meer vrouwen (48,4%) dan mannen (36,2%) foutief inschatten dat ze 'heel weinig' of 'niet te veel' drinken[13].

---

[10] Dit verschil is significant: t: -36,358 (df: 8386,338), p <0,001
[11] X²: 1275,207 (df=1), p<0,001, Cramers V: 0,26
[12] X²: 856,572 (df=3), p<0,001, Cramers V: 0,22
[13] X²: 86,754 (df=3), p<0,001, Cramers V: 0,14

Verschillen volgens woonsituatie

Zowel het **ooit- als laatstejaarsgebruik** verschilt tussen studenten die tijdens de week op kot zitten, heel de week thuis bij hun ouders wonen of heel de week zelfstandig wonen. Zo dronken meer kotstudenten (95,3%) en zelfstandig wonende studenten (96,2%) ooit[14] al eens alcohol dan thuis wonende studenten (89,3%). En kunnen we eenzelfde conclusie trekken voor het laatstejaarsgebruik[15]: 90,1% van de kotstudenten en 90,3% van de zelfstandig wonende studenten dronken in de voorbije 12 maanden alcohol tegenover 79,2% van de thuis wonende studenten.

Bij studenten die het afgelopen jaar tijdens de lesperiodes alcohol dronken, worden alle **dranktypes** het meest door kotstudenten gedronken, gevolgd door zelfstandige studenten en thuis wonende studenten (tabel 6). Voor wijn en aperitief is het verschil tussen kotstudenten en zelfstandig wonende studenten eerder beperkt. Voor de andere dranktypes zijn de verschillen iets groter. In vergelijking met thuis wonende studenten is het verschil over de hele lijn groter.

TABEL 6: PREVALENTIE VAN GEBRUIK IN DE LESPERIODES PER ALCOHOLTYPE BIJ STUDENTEN DIE IN DE LAATSTE 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN, OPGESPLITST VOLGENS WOONSITUATIE (THUIS N=10.526 ; KOT N=9.591 ; ZELFST. N=3.104)

	Prevalentie van gebruik in de lesperiodes (missing)
Lichter bier	
Thuis	58,9% (492)
Kot	73,7% (472)
Zelfstandig	66,0% (158)
Significantie	p<0,001*
Zwaarder bier	
Thuis	48,2% (529)
Kot	65,1% (498)
Zelfstandig	59,4% (174)
Significantie	p<0,001*
Wijn	
Thuis	66,0% (470)
Kot	79,7% (478)
Zelfstandig	76,5% (166)
Significantie	p<0,001*
Aperitief	
Thuis	43,6% (573)
Kot	54,4% (540)
Zelfstandig	52,3% (178)
Significantie	p<0,001*
Sterkedrank	
Thuis	62,1% (576)
Kot	76,3% (519)
Zelfstandig	70,9% (162)
Significantie	p<0,001*

** Lichter bier: X^2: 564,862 (df=2), Cramer's V: 0,16; Zwaarder bier: X^2: 700,779 (df=2), Cramer's V: 0,18; Wijn: X^2: 545,752 (df=2), Cramer's V: 0,16; Aperitief: X^2: 259,228 (df=2), Cramer's V: 0,11; Sterkedrank: X^2: 538,346 (df=2), Cramer's V: 0,16*

Tabel 7 toont dat een groter aandeel kotstudenten en zelfstandig wonende studenten dan thuis wonende studenten in het voorbije jaar tijdens de **lesperiodes regelmatig alcohol** dronken. Dit

[14] X^2: 381,176 (df=2), p<0,001, Cramers V: 0,12
[15] X^2: 277,638 (df=2), p<0,001, Cramers V: 0,11

gaat op voor alle dranktypes. Voor zwaardere bieren, aperitief en sterkedrank is het verschil tussen kotstudenten en zelfstandig wonende studenten voor regelmatig gebruik quasi onbestaand. Lichtere bieren worden daarentegen meer door kotstudenten op regelmatige basis gedronken, terwijl wijn door iets meer zelfstandig wonende studenten regelmatig gedronken wordt.

TABEL 7: GEBRUIKSFREQUENTIE IN DE LESPERIODES PER ALCOHOLTYPE ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN, OPGESPLITST VOLGENS WOONSITUATIE

	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lichter bier			
Thuis	41,1%	36,8%	22,1%
Kot	26,3%	39,7%	34,0%
Zelfstandig	34,0%	37,4%	28,6%
Significantie		p<0,001*	
Zwaarder bier			
Thuis	51,8%	34,1%	14,1%
Kot	34,9%	44,5%	20,6%
Zelfstandig	40,6%	40,3%	19,1%
Significantie		p<0,001*	
Wijn			
Thuis	34,0%	51,6%	14,4%
Kot	20,3%	55,1%	24,6%
Zelfstandig	23,5%	47,0%	29,5%
Significantie		p<0,001*	
Aperitief			
Thuis	56,4%	40,6%	3,0%
Kot	45,6%	50,0%	4,4%
Zelfstandig	47,7%	47,4%	4,8%
Significantie		p<0,001*	
Sterkedrank			
Thuis	37,9%	54,6%	7,5%
Kot	23,7%	65,1%	11,3%
Zelfstandig	29,1%	59,7%	11,2%
Significantie		p<0,001*	

** Lichter bier: X^2: 696,017 (df=4), Cramer's V: 0,13; Zwaarder bier: X^2: 717,907 (df=4), Cramer's V: 0,13; Wijn: X^2: 848,232 (df=4), Cramer's V: 0,14; Aperitief: X^2: 268,387 (df=4), Cramer's V: 0,08; Sterkedrank: X^2: 577,300 (df=4), Cramer's V: 0,16*

Tijdens de **blok- en examenperiodes** in het afgelopen jaar valt het op dat de drinkfrequentie van kotstudenten meer aanleunt bij die van thuis wonende studenten. Het aandeel kotstudenten dat (occasioneel) alcohol drinkt in die periode ligt beperkt hoger dan bij thuis wonende studenten. Regelmatig gebruik is in beiden groepen zelfs quasi gelijk. Daarentegen blijft een groter aandeel zelfstandig wonende studenten alcohol drinken tijdens de blok- en examenperiode. Bijna een kwart van de zelfstandigwondende studenten drinkt in die periode zelfs wekelijks (tabel 8).

TABEL 8: GEBRUIKSFREQUENTIE IN DE BLOK- EN EXAMENPERIODES ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN, OPGESPLITST VOLGENS WOONSITUATIE

	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Thuis	56,8%	31,4%	11,8%
Kot	52,1%	35,9%	12,1%
Zelfstandig	43,0%	33,4%	23,6%
Significantie		p<0,001*	

** X^2: 395,366 (df=4), Cramer's V: 0,10*

Gemiddeld drinken thuis wonende studenten 7,3 (SD: 13,0) **standaardglazen per week** in de lesperiodes. Dit is significant[16] minder dan de 10,8 (SD:16,9) en 10,4 (SD: 17,8) standaardglazen die respectievelijk kotstudenten en zelfstandig wonende studenten per week drinken. Een kleiner aandeel[17] thuis wonende studenten (20,1%) drinkt meer dan 10 standaardglazen per week in vergelijking met kotstudenten (28,9%) en zelfstandig wonende studenten (27,7%). Deze studenten drinken gemiddeld 26,3 (SD: 19,2; thuis wonend), 29,7 (SD: 21,5; op kot wonend) en 29,8 (SD: 21,4; zelfstandig wonend) standaardglazen per week. De studenten die minder dan 10 standaardglazen per week drinken, drinken gemiddeld 2,6 (SD: 2,6; thuis wonend), 3,1 (SD: 2,8; op kot wonend) en 3,0 (SD: 2,8; zelfstandig wonend) standaardglazen per week

Een groter[18] aandeel thuis wonende studenten (85,5%) **schat het eigen alcoholgebruik in** als 'weinig' of 'niet te veel' ten opzichte van koststudenten (75,2%) en zelfstandig wonende studenten (74,2%). Opvallend is dat onder de studenten die in de lesperiodes meer dan 10 standaardglazen per week drinken, meer[19] thuis wonende studenten (47,1%) er foutief van overtuigd zijn dat hun alcoholgebruik 'weinig' of 'niet te veel' is in vergelijking met kotstudenten (37,7%) en zelfstandig wonende studenten (32,0%). Ondanks een statistisch significante chi-kwadraattest toont de Cramer's V test dat dit laatste verschil toch eerder beperkt is.

Risicovol alcoholgebruik

AUDIT-C

Wanneer voor de AUDIT-C dezelfde grenswaarde gehanteerd wordt als in het vorige volume van 'In Hogere sferen', dan heeft ruim een derde (35,2%) van de studenten die in het voorbije jaar alcohol dronken een **verhoogd risico op probleemgebruik**. In een recent Nederlands validatieonderzoek van de AUDIT-C bij studenten werd een hogere waarde voorgesteld als grenswaarde voor **schadelijk alcoholgebruik** (Verhoog et al., 2020). Volgens die grenswaarde zou ongeveer één op tien studenten (9,1%) er een schadelijk drinkpatroon op nahouden. Ongeacht de grenswaarde blijken meer mannen dan vrouwen een verhoogd risico te hebben op probleemgebruik of schadelijk te drinken. Kijken we naar de woonsituatie dan blijken kotstudenten en zelfstandig wonende studenten het meest in een risicozone te zitten qua alcoholgebruik. Opvallend is dat er op basis van de grenswaarde die ook in 'In Hogere sferen, volume 4' gebruikt werd quasi geen verschil is tussen kotstudenten en zelfstandig wonende studenten. Dit is enigszins

[16] F(Welch): 113,082, p<0,001; F (Brown-Fortsythe): 94,545, p<0,001.
Deze F-testen worden geadviseerd wanneer de ANOVA assumptie van 'gelijke variantie in de groepen die vergeleken worden' is geschonden.
[17] X^2: 227,777 (df=2), p<0,001, Cramers V: 0,11
[18] X^2: 702,282 (df=6), p<0,001, Cramers V: 0,12
[19] X^2: 60,191 (df=6), p<0,001, Cramers V: 0,08

anders wanneer de andere grenswaarde gebruikt wordt: hoewel het verschil klein is, blijkt schadelijk drinken nog net iets meer voor te komen onder kotstudenten (tabel 9).

TABEL 9: PREVALENTIE VAN STUDENTEN MET VERHOOGD RISICO OP PROBLEEMGEBRUIK VOLGENS GESLACHT EN WOONSITUATIE, ONDER ZIJ DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN (N=23.584)

	Risico op probleemgebruik (AUDIT-C)	
(missing)	Cut-off (HS4): ♀≥4 en ♂≥ 5	Cut-off (Verhoog et al.): ♀≥7 en ♂≥ 8
Algemeen (2.168)	35,2%	9,1%
Volgens geslacht		
Vrouwen	29,3%	4,6%
Mannen	42,4%	14,5%
Significantie	p<0,001*	p<0,001*
Volgens woonsituatie		
Thuis	26,7%	6,3%
Kot	42,8%	12,2%
Zelfstandig	41,8%	9,7%
Significantie	p<0,001**	p<0,001**

HS4 = In Hogere Sferen, Volume 4
** Cut-off (HS4): X²: 407,275 (df=1), Cramer's V: 0,14; Cut-off (Verhoog et al.): X²: 674,029 (df=1), Cramer's V: 0,18*
*** Cut-off (HS4): X²: 660,44 (df=2), Cramer's V: 0,18; Cut-off (Verhoog et al.) : X²: 204,198 (df=2), Cramer's V: 0,10*

Bingedrinken, indrinken, drinkspelletjes en subjectieve dronkenschap

Kijken we bij studenten die in het afgelopen jaar alcohol dronken naar de **prevalentie van specifieke risicovolle drinkpatronen**, dan zien we dat bijna een kwart van de studenten (24,7%) maandelijks of frequenter aan bingedrinken[20] doet. Net geen vijfde van de studenten (18,6%) doet maandelijks of frequenter aan indrinken en ruim een kwart (28,6%) speelt maandelijks of frequenter drinkspelletjes. Ruim een derde van de studenten (35,0%) drinkt maandelijks of frequenter zoveel alcohol dat ze zich dronken voelen (tabel 10).

TABEL 10: FREQUENTIE VAN BINGEDRINKEN, INDRINKEN, DRINKSPELLETJES EN SUBJECTIEVE DRONKENSCHAP, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN (N=23.584)

(missing)	Nooit	< Maandelijks	Maandelijks	Wekelijks	(bijna) Dagelijks
Bingedrinken (2061)	44,5%	30,8%	17,5%	7,0%	0,2%
Indrinken (2050)	60,7%	20,7%	11,8%	6,6%	0,2%
Drinkspelletjes (2045)	38,0%	33,4%	20,3%	8,2%	0,1%
Subjectieve dronkenschap (2062)	26,3%	38,8%	24,2%	10,6%	0,2%

Uit tabel 11 kunnen we opmaken dat **mannen** frequenter aan bingedrinken, indrinken en het spelen van drinkspelletjes doen dan **vrouwen**. Ook voelen ze zich vaker dronken. Voor bingedrinken en indrinken is er een grotere groep mannen die dit wekelijks doet. Drinkspelletjes spelen of

[20] Bingedrinken is voor vrouwen gedefinieerd als het drinken van vier of meer alcoholische dranken in een tijdspanne van twee uur. Mannen doen aan bingedrinken wanneer ze zes of meer alcoholische dranken drinken in een tijdspanne van twee uur.

subjectieve dronkenschap ervaren, gebeurt bij meer mannen daarentegen maandelijks of frequenter.

TABEL 11: FREQUENTIE VAN BINGEDRINKEN, INDRINKEN EN DRINKSPELLETJES VOLGENS GESLACHT, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN

	Nooit	< Maandelijks	Maandelijks	Wekelijks	(bijna) Dagelijks
Bingedrinken					
Vrouwen	45,6%	33,1%	16,7%	4,5%	0,0%
Mannen	43,2%	28,0%	18,5%	10,0%	0,3%
Significantie	p<0,001*				
Indrinken					
Vrouwen	63,5%	20,9%	11,0%	4,6%	0,1%
Mannen	57,4%	20,4%	12,7%	9,1%	0,4%
Significantie	p<0,001*				
Drinkspelletjes					
Vrouwen	43,4%	34,6%	17,1%	4,9%	0,0%
Mannen	31,3%	32,0%	24,1%	12,2%	0,3%
Significantie	p<0,001*				
Subjectieve dronkenschap					
Vrouwen	31,9%	41,8%	21,0%	5,2%	0,0%
Mannen	19,4%	35,1%	28,2%	17,1%	0,3%
Significantie	p<0,001*				

** Bingedrinken: X²: 322,819 (df=4), Cramer's V: 0,12; Indrinken: X²: 261,793 (df=4), Cramer's V: 0,11; Drinkspelletjes: X²: 739,552 (df=4), Cramer's V: 0,19; Subjectieve dronkenschap: X²: 1263,798 (df=4), Cramer's V: 0,24*

TABEL 12: FREQUENTIE VAN BINGEDRINKEN, INDRINKEN EN DRINKSPELLETJES VOLGENS WOONSITUATIE, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN

	Nooit	< Maandelijks	Maandelijks	Wekelijks	(bijna) Dagelijks
Bingedrinken					
Thuis	51,1%	29,3%	14,7%	4,9%	0,0%
Kot	35,8%	33,2%	21,1%	9,7%	0,2%
Zelfstandig	46,9%	29,8%	16,7%	6,4%	0,3%
Significantie	p<0,001*				
Indrinken					
Thuis	64,2%	20,9%	10,7%	4,2%	0,1%
Kot	52,8%	22,6%	14,4%	9,9%	0,3%
Zelfstandig	70,2%	15,9%	7,9%	5,6%	0,4%
Significantie	p<0,001*				
Drinkspelletjes					
Thuis	43,0%	34,3%	17,2%	5,4%	0,1%
Kot	26,1%	35,0%	26,1%	12,7%	0,1%
Zelfstandig	52,5%	27,4%	14,5%	5,3%	0,4%
Significantie	p<0,001*				
Subjectieve dronkenschap					
Thuis	33,7%	39,4%	19,6%	7,2%	0,1%
Kot	18,5%	38,5%	28,5%	14,4%	0,3%
Zelfstandig	13,0%	38,2%	27,1%	11,4%	0,2%
Significantie	p<0,001*				

** Bingedrinken: X²: 596,948 (df=8), Cramer's V: 0,12; Indrinken: X²: 625,065 (df=8), Cramer's V: 0,12; Drinkspelletjes: X²: 1237,222 (df=8), Cramer's V: 0,17; Subjectieve dronkenschap: X²: 910,283 (df=8), Cramer's V: 0,15*

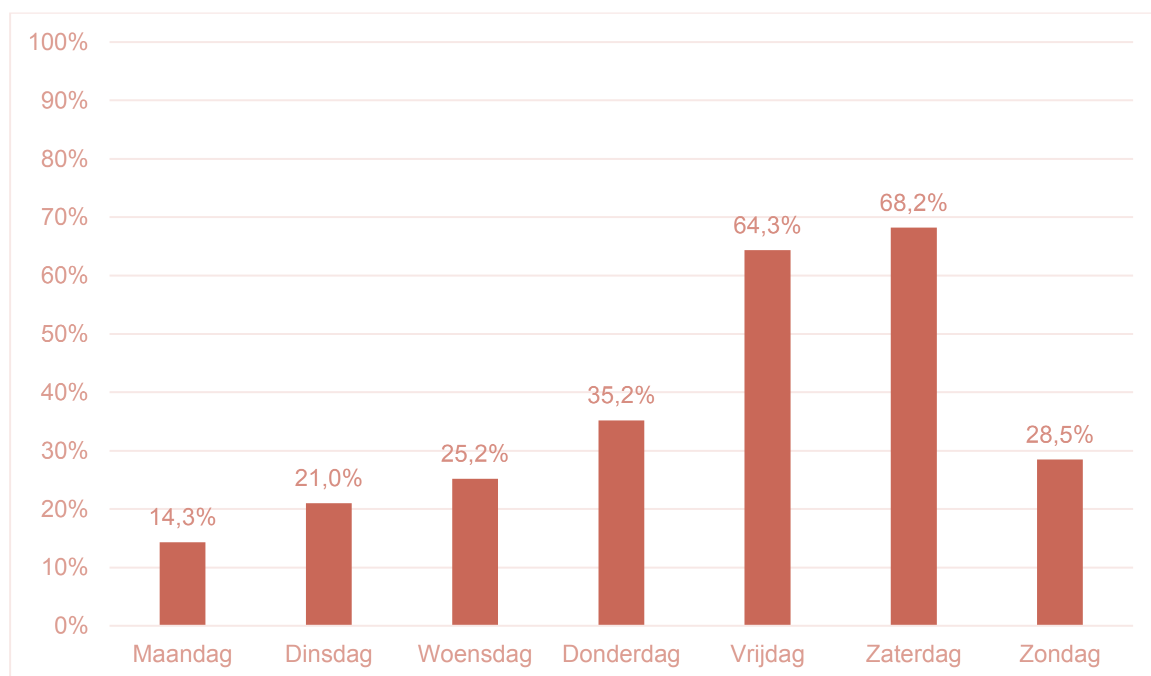

Kijken we naar de **woonsituatie** dan zien we dat bingedrinken, indrinken en het spelen van drinkspelletjes vaker voorkomen bij kotstudenten. Hoewel iets minder thuis wonende studenten aan bingedrinken doen en iets minder zelfstandig wonende studenten aan indrinken en het spelen van drinkspelletjes, komen deze drinkpatronen bij min of meer evenveel zelfstandig wonende als thuis wonende studenten maandelijks of vaker voor. Daartegenover ligt de frequentie van subjectieve dronkenschap bij zelfstandig wonende studenten meer in lijn met die bij kotstudenten. Deze frequentie ligt gevoelig hoger dan bij thuis wonende studenten (tabel 12).

Drinkcontext, risicobeperkende strategieën, drinkattitudes en -motieven

Drinkcontext en risicobeperkende strategieën

Figuur 1 toont de prevalentie van alcoholgebruik tijdens de lesperiodes in functie van de **dagen van de week** voor studenten die in de voorbije 12 maanden alcohol dronken. Naarmate de week vordert, stijgt het aantal studenten dat alcohol drinkt gestaag. Op vrijdag is er een duidelijke sprong in de prevalentie, met 1,83 keer meer studenten die alcohol drinken tegenover op donderdag. De piek wordt bereikt op zaterdag met ruim twee derde van de studenten dat dan alcohol drinkt. Op zondag valt de alcoholconsumptie gevoelig terug.

FIGUUR 1: PREVALENTIE VAN GEBRUIK TIJDENS DE LESPERIODES PER DAG VAN DE WEEK VOOR STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN

Kijken we naar de **omstandigheden** waarin studenten in het afgelopen jaar alcohol dronken, dan zien we dat een beperkte groep (13,8%) geregeld alcohol drinkt bij het eten. Bijna de helft van de studenten (46,3%) doet dat soms en 40,0% nooit. Afgelopen jaar dronk 41,0% van de studenten de helft van de tijd of vaker alcohol op een kot of appartement van zichzelf of vrienden. Ruim een kwart (25,9%) dronk geregeld alcohol thuis bij zijn of haar ouders. Ongeveer een derde van de studenten (34,9%) koos voornamelijk voor een uitgaansgelegenheid als drinkgelegenheid, terwijl 10,8% vooral alcohol in de publieke ruimte (een park, op straat,…) dronk. De overgrote meerderheid (94,3%) drinkt soms tot nooit alcohol alleen (tabel 13). Een belangrijke kanttekening bij deze resultaten is dat op het moment van de bevraging de horeca en de cultuursector al geruime tijd gesloten waren omwille van de coronapandemie.

TABEL 13: FREQUENTIE VAN ALCOHOLGEBRUIK IN FUNCTIE VAN DE DRINKCONTEXT BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN

	(bijna) Nooit	Soms	De helft van de tijd	Meestal	(bijna) Altijd
Alcohol drinken tijdens het eten	40,0%	46,3%	7,6%	4,8%	1,4%
Alcohol drinken op het kot of appartement van jezelf of vrienden	27,2%	31,9%	13,1%	18,5%	9,4%
Alcohol drinken thuis bij je ouders	27,0%	47,0%	11,6%	10,3%	4,0%
Alcohol drinken in een uitgaansgelegenheid (café, terras, club,…)	36,1%	29,0%	10,2%	14,2%	10,5%
Alcohol drinken in de publieke ruimte (park, op straat,…)	60,3%	28,8%	6,3%	3,7%	0,8%
Alleen alcohol drinken	76,0%	18,3%	2,9%	2,0%	0,7%

Als we kijken naar welk **risicobeperkend aanbod** studenten het **meest appreciëren op studentikoze activiteiten**, dan koos de helft of meer van alle studenten voor: gratis of goedkoop water (88,9%), non-alcoholische dranken die goedkoper zijn dan alcoholische dranken (61,4%), een gevarieerd non-alcoholisch aanbod (59,3%), een aanbod van (gezond) eten (51,0%), een meldpunt voor wanneer je je zorgen maakt over iemand anders (50,0%) en een zone om even tot rust te komen, te bekomen of te chillen (49,9%).

Om het eigen alcoholgebruik onder controle te houden en bijgevolg de meest acute risico's van alcohol te beperken, gebruiken studenten voornamelijk volgende vijf **risicobeperkende strategieën**: ze beperken het geld dat ze uitgeven aan alcohol (57,9%); ze letten op lichaamssignalen (bv. moeilijker praten) en stemmen hun drinktempo daarop af (47,8%); ze wisselen alcoholische dranken af met non-alcoholische dranken (46,4%), ze vermijden het volgen van het drinktempo van anderen (vb. door aangeboden alcohol te weigeren) (45,5%) en ze spreiden het aantal alcoholische dranken dat ze drinken in de tijd (37,9%).

Drinkattitudes en -motieven

Kijken we naar **drinkattitudes** dan zegt driekwart van de studenten die in de voorbije 12 maanden alcohol dronken (76,9%) dat ze alcohol niet essentieel vinden om een geslaagde avond te hebben. Zeven op de tien studenten vinden het niet vreemd om op sociale gelegenheden geen alcohol te drinken. Twee derde van de studenten (66,3%) zegt te kunnen genieten van studentikoze activiteiten die geen alcohol aanbieden. Voor 64,5% van de laatstejaarsgebruikers zijn alcoholpromoties, zoals bijvoorbeeld een gratis vat of een happy hour, zelden of nooit een belangrijke reden om naar een studentikoze activiteit te gaan. Ruim een kwart (26,4%) van alle studenten vindt het moeilijk om iets non-alcoholisch te bestellen of te vragen op een studentikoze activiteit.

Van de studenten die in het afgelopen jaar alcohol dronken, dronk het grootste aandeel studenten om *enhancement*-**drinkmotieven**[21] (87,6%) en sociale drinkmotieven (83,6%). Ruim twee op vijf studenten (44,8%) dronk om copingmotieven en 37,1% om conformiteitsmotieven. Een niet te verwaarlozen groep dronk dus om met negatieve gevoelens om te gaan. Voor deze resultaten werden de reacties op de verschillende drinkmotieven die bevraagd werden, samengenomen per type drinkmotief.

Tabel 14 geeft een overzicht van de frequentie waarmee de verschillende drinkmotieven die bevraagd werden voorkomen bij studenten. Daarin is onder andere te zien dat de negatieve drinkmotieven bij de meeste studenten gelukkig eerder sporadisch voorkomen.

TABEL 14: FREQUENTIE VAN DRINKMOTIEVEN BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN ALCOHOL DRONKEN

	(bijna) Nooit	Soms	De helft van de tijd	Meestal	(bijna) Altijd
Enhancement-drinkmotieven					
Omdat het me een goed gevoel geeft	36,8%	27,1%	13,3%	18,3%	4,6%
Om licht in mijn hoofd te worden	55,2%	20,8%	9,1%	11,7%	3,1%
Omdat het plezant is	15,8%	20,1%	15,4%	30,6%	18,2%
Sociale drinkmotieven					
Omdat het me helpt om plezier te hebben om een feestje	33,9%	26,9%	11,6%	20,5%	7,2%
Omdat het sociale activiteiten plezanter maakt	21,7%	27,5%	16,0%	25,4%	9,4%
Omdat het de sfeer op feestjes verbetert	32,8%	23,9%	14,7%	21,4%	7,2%
Coping drinkmotieven					
Omdat het helpt wanneer ik me depressief of nerveus voel	74,6%	16,9 %	3,9%	3,5%	1,1%
Om me op te beuren wanneer ik in een slechte bui ben	70,7%	20,6%	4,4%	3,5%	0,8%
Om mijn zorgen te vergeten	65,8%	19,5%	6,2%	6,1%	2,4%
Conformiteitsdrinkmotieven					
Om beter in de groep te passen van mensen die je graag hebt	67,1%	20,0%	6,1%	5,2%	1,6%
Om graag gezien te worden	84,6%	10,2%	2,8%	1,9%	0,6%
Om niet uitgesloten te worden	85,5%	10,2%	2,2%	1,5%	0,5%

[21] We onderscheiden vier soorten drinkmotieven: sociale motieven (extern, positief), *enhancement*-motieven (intern, positief), copingmotieven (intern, negatief) en conformiteitsmotieven (extern, negatief) (Kuntsche & Kuntsche, 2009).

Tabak

SAMENVATTING

- Ongeveer de helft van de studenten (46,6%) geeft aan ooit tabak te hebben gerookt of e-sigaretten te hebben gedampt. Iets meer dan één op de vier studenten (27,7%) heeft in de afgelopen twaalf maanden minstens 1 keer tabak gerookt of e-sigaretten gedampt.
  → Lees meer

- Het aandeel studenten dat tabak rookte of e-sigaretten dampte op het moment van bevraging bedraagt 17,9%. Een ruime meerderheid (81,8%) van deze studenten zegt dagelijks één tot en met tien sigaretten te roken.
  → Lees meer

- Mannelijke studenten roken of dampen significant vaker dan vrouwelijke studenten, zowel ooit (53,9% vs. 40,6%), in de afgelopen twaalf maanden (35,9% vs. 21,0%) als op het moment van bevraging (23,9% vs. 13,0%). Er zijn geen significante verschillen tussen mannen en vrouwen in het dagelijkse aantal gerookte sigaretten.
  → Lees meer

- Zelfstandig wonende studenten hebben significant vaker gerookt of gedampt (41,0%) in de afgelopen twaalf maanden in vergelijking met kotstudenten (28,4%) en thuis wonende studenten (23,2%). Zelfstandig wonende studenten, die rookten op het moment van bevraging, rookten significant vaker meer dan tien sigaretten per dag (25,0%) dan thuis wonende studenten (20,6%) en kotstudenten (11,7%).
  → Lees meer

- Hoewel het dampen van e-sigaretten statistisch gezien significant vaker voorkomt bij mannelijke studenten en bij thuis wonende studenten, gaat het hier om bijzonder zwakke verschillen.
  → Lees meer

Tabak en e-sigaretten

Algemene opmerkingen

In dit hoofdstuk wordt het gebruik van sigaretten, e-sigaretten en andere tabak (bijv. pijp, sigaar) besproken. Sigaretten worden gerookt, maar e-sigaretten worden gedampt. Het voornaamste verschil tussen beide is dat bij roken tabak wordt verbrand, waardoor er kankerverwekkend teer ontstaat. In dit hoofdstuk bedoelen we met 'roken' echter niet alleen het gebruik van sigaretten, maar ook van e-sigaretten en andere tabak. Wanneer we enkel over het dampen van e-sigaretten spreken, wordt dit expliciet verduidelijkt.

Prevalentie en gebruiksfrequentie

Ongeveer de helft van de studenten (46,6%) geeft aan **ooit** tabak te hebben gerookt of e-sigaretten te hebben gedampt. Van de studenten die ooit rookten, heeft 59,5% ook de **voorbije twaalf maanden** minstens 1 keer tabak gerookt of e-sigaretten gedampt. Dat komt neer op een gebruiksprevalentie van 27,7% binnen de totale studentenpopulatie. De gemiddelde leeftijd waarop studenten begonnen met roken, is ongeveer zestien jaar. Negen op de tien studenten (90,5%) die aangaven ooit gerookt te hebben, waren achttien jaar of jonger op het moment dat zij voor de eerste keer tabak rookten of een e-sigaret dampten. Van de studenten die aangaven in het afgelopen jaar te roken, geeft 64,6% aan nu nog steeds te roken. Op het totaal aantal studenten komt dit neer op **een huidige gebruiksprevalentie** van 17,9% (tabel 15).

TABEL 15: PREVALENTIE VAN GEBRUIK TABAKSPRODUCTEN BINNEN TOTALE STUDENTENPOPULATIE (N=29.653)

	Prevalentie van gebruik (missing)
Ooitgebruik	46,6% (0)
Laatstejaarsgebruik	27,7% (2)
Huidig gebruik	17,9% (2)

Aan studenten die aangaven in de afgelopen twaalf maanden gerookt of gedampt te hebben, werd gevraagd om verhoudingsgewijs te duiden hoeveel **sigaretten, e-sigaretten en andere tabak** (bijv. pijp, sigaar) ze rookten. De gemiddelde verhouding[22] is respectievelijk 86,1%, 8,0%, en 5,9%. Binnen deze groep studenten is de gebruiksprevalentie[23] voor elk van deze producten 95,0% voor sigaretten, 19,7% voor e-sigaretten en 19,2% voor andere tabaksproducten.

Om een beeld te krijgen van de fysieke afhankelijkheid van de studenten die aangaven nog steeds te roken, vroegen we hen **hoeveel sigaretten zij dagelijks roken**. Een ruime meerderheid (81,8%) geeft aan dagelijks één tot en met tien sigaretten te roken, terwijl 16,6% aangeeft dagelijks elf tot en met twintig sigaretten te roken. Bovendien bleek dat ongeveer een derde van de studenten (33,5%) hun eerste sigaret van de dag minder dan een uur na het ontwaken rookt (tabel 16). Verder peilden we bij de studenten die momenteel roken in welke mate zij mentale **afhankelijkheid van tabak** ervaren. We onderscheidden hierbij twee patronen van roken: enerzijds roken als mentale stimulatie, bijvoorbeeld omdat het energie geeft of opkikkert. Anderzijds roken als gewoonte of uit automatisme, bijvoorbeeld door al een nieuwe sigaret op te steken terwijl er nog een in de asbak

[22] Dit toont hoe het gebruik van sigaretten, e-sigaretten en andere tabaksproducten zich tot elkaar verhoudt.
[23] Dit is aantal studenten dat in de laatste 12 maanden minstens 1 keer sigaretten, e-sigaretten of andere tabaksproducten gebruikte

ligt op te branden (MRSS: Modified Reasons for Smoking Scale; Boudrez & De Bacquer (2012)). Van de studenten die momenteel roken, scoorde iets minder dan de helft (46,8%) bovengemiddeld[24] op roken als mentale stimulatie. Ongeveer vier op de tien studenten (40,4%) scoorden bovengemiddeld[25] op roken als gewoonte of uit automatisme.

TABEL 16: AFHANKELIJKHEID VAN GEBRUIK TABAKSPRODUCTEN BINNEN STUDENTEN DIE NU ROKEN (N=4.973)

Hoeveel sigaretten rook je per dag? (missing: 351)			
≤ 10	11-20	21-30	≥ 31
81,8%	16,6%	1,4%	0,2%
Hoeveel minuten na het ontwaken rook je jouw eerste sigaret? (missing: 351)			
< 5 min.	6 à 30 min.	31 à 60 min.	> 60 min.
4,5%	16,6%	12,3%	66,5%

Verschillen volgens geslacht

Van de mannelijke studenten geeft 53,9% aan ooit te hebben gerookt, tegenover 40,6% van de vrouwelijke studenten: deze groepen verschillen significant van elkaar. Bij de studenten die ooit rookten constateren we eveneens dat **mannelijke studenten significant vaker rookten** dan vrouwelijke studenten in het afgelopen jaar (66,6% vs. 51,7%).[26] Binnen de totale populatie komt dit neer op 35,9% van de mannen in vergelijking met 21,0% van de vrouwen die in de afgelopen twaalf maanden tabak rookten of e-sigaretten dampten.

Binnen de groep studenten die aangaven te hebben gerookt in de afgelopen twaalf maanden, is er een statistisch significant verschil tussen mannen en vrouwen die aangaven momenteel te roken (66,4% vs. 62,1%). Het gaat hier echter om een bijzonder zwak verschil. Op het totaal aantal studenten bestaat er eveneens een significant, maar meer uitgesproken, verschil: 23,9% van de mannen geeft aan momenteel te roken tegenover 13,0% van de vrouwen.[27] De verschillen in prevalentie berekend op de totale studentenpopulatie worden getoond in tabel 17.

TABEL 17: PREVALENTIE VAN GEBRUIK TABAKSPRODUCTEN BINNEN TOTALE STUDENTENPOPULATIE, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT (♀ N=18.366; ♂ N=11.287)

	Prevalentie van gebruik (missing: 0)
Ooitgebruik	
Vrouwen	40,6%
Mannen	53,9%
Significantie	p<0,001*
Laatstejaarsgebruik	
Vrouwen	21,0%
Mannen	35,9%
Significantie	p<0,001*

[24] Range: 4-20; Gemiddelde: 8,44; Standaarddeviatie: 3,34
[25] Range: 3-15; Gemiddelde: 5,14: Standaarddeviatie: 2,03
[26] n = 3.928, n = 3.832; Missing: 0; $\chi^2(1) = 274{,}588$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,143
[27] $\chi^2(1) = 10{,}280$; $p = 0{,}001$; Cramers V: 0,036

TABEL 17 (VERVOLG): PREVALENTIE VAN GEBRUIK TABAKSPRODUCTEN BINNEN TOTALE STUDENTENPOPULATIE, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT (♀ N=18.366; ♂ N=11.287)

Huidig gebruik	
Vrouwen	13,0%
Mannen	23,9%
Significantie	p<0,001*

** Ooitgebruik: X²: 439,202 (df=1), Cramer's V: 0,12; Laatstejaarsgebruik: X²: 702,748 (df=1), Cramer's V: 0,15; Huidig gebruik: X²: 490,889 (df=1), Cramer's V: 0,13*

Wanneer we het type tabaksproduct nader bekijken, constateren we dat vrouwen significant vaker gewone sigaretten roken (96,7% vs. 93,8%), terwijl mannen significant vaker e-sigaretten dampen (22,1% vs. 16,3%) en overige tabaksproducten gebruiken (26,9% vs. 8,3%). Enkel het verschil in het gebruik van overige tabaksproducten heeft een noemenswaardige effectgrootte.[28] We vinden geen significante verschillen tussen mannen en vrouwen in het aantal sigaretten per dag, en in wanneer na het ontwaken de eerste sigaret of e-sigaret van de dag wordt gerookt of gedampt.[29]

Verschillen volgens woonsituatie

Zelfstandig wonende studenten hebben significant vaker ooit gerookt (61,0%) dan kotstudenten (47,2%) en thuis wonende studenten (41,7%). Op de totale studentenpopulatie heeft 41,0% van de zelfstandig wonende studenten gerookt in de afgelopen twaalf maanden, tegenover 28,4% van de kotstudenten en 23,2% van de thuis wonende studenten. Voor wat betreft het huidig gebruik zien we dat zelfstandig wonende studenten significant vaker nog roken (29,7%) in vergelijking met kotstudenten (17,8%) en thuis wonende studenten (14,3%). De cijfers worden in tabel 18 gepresenteerd.

TABEL 18: PREVALENTIE VAN GEBRUIK TABAKSPRODUCTEN BINNEN TOTALE STUDENTENPOPULATIE, OPGESPLITST VOLGENS WOONSITUATIE (THUIS N=13.756 ; KOT N=11.013 ; ZELFST. N=4.418)

	Prevalentie van gebruik in de lesperiodes (missing: 466)
Ooitgebruik	
Thuis	41,7%
Kot	47,2%
Zelfstandig	61,0%
Significantie	p<0,001*
Laatstejaarsgebruik	
Thuis	23,2%
Kot	28,4%
Zelfstandig	41,0%
Significantie	p<0,001*
Huidig gebruik	
Thuis	14,3%
Kot	17,8%
Zelfstandig	29,7%
Significantie	p<0,001*

** Ooitgebruik: X²: 603,106 (df=2), Cramer's V: 0,14; Laatstejaarsgebruik: X²: 443,196 (df=2), Cramer's V: 0,12; Huidig gebruik: X²: 537,839 (df=2), Cramer's V: 0,14;*

[28] $\chi^2(1) = 39{,}549$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,072 / $\chi^2(1) = 41{,}464$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,073 / $\chi^2(1) = 437{,}829$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,239

[29] $\chi^2(3) = 3{,}900$; $p = 0{,}272$; Cramers V: 0,029 / $\chi^2(3) = 5{,}380$; $p = 0{,}146$; Cramers V: 0,034

Bekijken we het **type tabaksproduct**, dan constateren we dat thuis wonende studenten en kotstudenten in het laatste jaar statistisch gezien significant meer e-sigaretten dampen (resp. 23.4% en 19.0%) en andere tabaksproducten gebruiken (beide groepen 20.1%) dan zelfstandig wonende studenten (13.4% en 15.7%). De gevonden verschillen zijn echter bijzonder zwak.[30] We vinden eveneens verschillen naar woonsituatie voor wat betreft de **afhankelijkheid van tabak**. Kotstudenten die op het moment van de bevraging nog rookten, roken significant minder vaak hun eerste sigaret binnen een uur na het ontwaken (25,2%) in vergelijking met thuis wonende studenten (36,8%) en zelfstandig wonende studenten (40,1%), die op het moment van de bevraging rookten.[31] Deze kotstudenten roken ook significant vaker één tot en met tien sigaretten per dag (88,3%) in vergelijking met thuis wonende studenten (79,5%) en zelfstandig wonende studenten (75,0%).[32]

---

[30] $\chi^2(2) = 55{,}345$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,086 / $\chi^2(2) = 22{,}662$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,055
[31] $\chi^2(6) = 138{,}390$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,124
[32] $\chi^2(6) = 113{,}622$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,112

Medicatie

SAMENVATTING STIMULERENDE MEDICATIE

- Ongeveer één op de negen studenten (11,5%) geeft aan ooit stimulerende medicatie genomen te hebben. Het aandeel studenten dat in de afgelopen twaalf maanden stimulerende medicatie gebruikte, bedraagt 7,6%.
  → Lees meer

- Studenten gebruiken stimulerende medicatie voornamelijk tijdens de blok- en examenperiodes (84,3% van de studenten die in het laatste jaar gebruikten, deed dit minstens 1 keer per week).
  → Lees meer

- Van de totale studentenpopulatie heeft 7,0% van de studenten ooit stimulerende medicatie gebruikt om de studieprestaties te verbeteren, en 4,4% van alle studenten heeft dit in de afgelopen twaalf maanden gedaan.
  → Lees meer

- Ongeveer acht op de tien studenten (79,8%) die ooit stimulerende medicatie gebruikten om de studieprestaties te verbeteren, rapporteerden minimaal één negatieve bijwerking van de medicatie.
  → Lees meer

- Het aandeel studenten dat in de afgelopen twaalf maanden stimulerende medicatie gebruikte om de studieprestaties te verbeteren, verschilt significant tussen mannen en vrouwen (4,9% vs. 2,7%) en tussen zelfstandig wonende studenten (5,1%), kotstudenten (4,0%) en thuis wonende studenten (3,0%).
  → Lees meer

SAMENVATTING KALMEER- EN SLAAPMEDICATIE

- Ongeveer één op de zes studenten (15,8%) geeft aan ooit kalmeer- of slaapmedicatie te hebben gebruikt. In de afgelopen twaalf maanden werden kalmeer- en slaapmedicatie gebruikt door ongeveer één op de tien studenten (9,6%).
  → Lees meer

- Meer dan de helft van de studenten (52,6%) die het afgelopen jaar kalmeer- of slaapmedicatie gebruikten, deed dit minstens wekelijks in de blok- en examenperiodes.
  → Lees meer

- Vrouwen gebruikten significant vaker kalmeer- en slaapmedicatie, zowel ooit (19,4% vs. 11,3%) als in de afgelopen twaalf maanden (10,1% vs. 5,5%).
  → Lees meer

- Zelfstandig wonende studenten gebruikten de medicatie significant vaker ooit en in de afgelopen twaalf maanden (25,8% en 12,8%) dan thuis wonende studenten (14,6% en 7,5%) en kotstudenten (13,3% en 6,9%).
  → Lees meer

  NB: We kwamen tot de vaststelling dat een aantal studenten kruiden, antidepressiva e.d. voor ogen hielden bij het invullen van de vragen over kalmeer- en slaapmedicatie. In de voorbeelden bij deze vragen werden nochtans enkel benzodiazepines opgesomd. Hier moet rekening mee gehouden worden bij de interpretatie van deze cijfers.

Stimulerende medicatie

Prevalentie en gebruiksfrequentie

Ongeveer één op de negen studenten (11,5%) geeft aan **ooit stimulerende medicatie** genomen te hebben. Van deze studenten zegt 66,4% het afgelopen jaar stimulerende medicatie te hebben gebruikt. Dit komt neer op een gebruiksprevalentie van 7,6% in de afgelopen twaalf maanden. De overgrote meerderheid van de studenten (90,3%) die in de afgelopen twaalf maanden stimulerende medicatie gebruikten, geeft aan **methylfenidaat** (bijv. Rilatine®) te hebben genomen. De gemiddelde beginleeftijd van het gebruik is ongeveer zeventien jaar. Zes op de tien studenten (61.1%) waren achttien jaar of jonger op het moment dat zij voor het eerst stimulerende medicatie gebruikten (tabel 20).

Vervolgens hebben we bevraagd hoe vaak studenten in het afgelopen jaar stimulerende medicatie gebruikten tijdens les-, blok- en examenperiodes (tabel 19). Studenten gebruiken stimulerende medicatie voornamelijk tijdens de blok- en examenperiodes (84,3% regelmatig gebruik).

TABEL 19: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN STIMULERENDE MEDICATIE PER PERIODE BIJ STUDENTEN DIE IN DE VOORBIJE 12 MAANDEN STIMULERENDE MEDICATIE GEBRUIKTEN (N=1.788)

Periode (missing)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lesperiodes (47)	33,7%	23,5%	42,8%
Blok- en examenperiodes (35)	3,6%	12,1%	84,3%

Oneigenlijk gebruik

We hebben eveneens specifiek het **oneigenlijk** gebruik van stimulerende medicatie bevraagd. We definiëren oneigenlijk gebruik als gebruik door studenten die de medicatie nog nooit in het kader van een behandeling (voor bijv. ADHD) hebben gebruikt en die de medicatie gebruiken om hun studieprestaties te bevorderen. Van de studenten die ooit stimulerende medicatie gebruikten, geeft 61,6% aan dat zij stimulerende medicatie hebben gebruikt om **studieprestaties te verbeteren**. Van de totale studentenpopulatie heeft 4,4% van de studenten in het afgelopen jaar stimulerende medicatie gebruikt om de studieprestaties te verbeteren. Studenten waren gemiddeld achttien jaar toen zij voor het eerst oneigenlijk stimulerende medicatie gebruikten. Ongeveer de helft van deze studenten (51,7%) geeft aan achttien jaar of jonger geweest te zijn bij het eerste gebruik (tabel 20).

TABEL 20: PREVALENTIE VAN GEBRUIK STIMULERENDE MEDICATIE BINNEN TOTALE STUDENTENPOPULATIE (N=24.923)

	Prevalentie van gebruik (missing)
Ooitgebruik algemeen	11,5% (4.730)
Ooitgebruik oneigenlijk	7,0% (15)
Laatstejaarsgebruik algemeen	7,6% (0)
Laatstejaarsgebruik oneigenlijk	4,4% (180)

Voor het oneigenlijk gebruik hebben we eveneens de gebruiksfrequentie per periode bekeken (zie tabel 21). Meer dan de helft van de studenten die zeiden dat ze in het afgelopen jaar stimulerende medicatie gebruikten om hun studieprestaties te verbeteren (54,9%) deed dit niet tijdens de

lesperiodes. Drie op de vier van deze studenten (75,9%) geven daarentegen aan **regelmatig oneigenlijk gebruik** te maken van stimulerende medicatie tijdens de blok- en examenperiodes.

TABEL 21: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN STIMULERENDE MEDICATIE MET ALS DOEL DE STUDIEPRESTATIES TE BEVORDEREN (ONEIGENLIJK GEBRUIK) PER PERIODE BIJ STUDENTEN DIE IN DE VOORBIJE 12 MAANDEN ONEIGENLIJK STIMULERENDE MEDICATIE GEBRUIKTEN (N=1.033)

Periode (missing)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lesperiodes (32)	54,9%	23,0%	22,1%
Blok- en examenperiodes (27)	7,2%	16,9%	75,9%

De studenten werd ook gevraagd in welke mate zij bij het oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie negatieve bijwerkingen hebben ervaren. Ruim één op de drie studenten gaf aan vaak het gewenste effect te verkrijgen (35,0%), terwijl een klein aandeel (6,7%) aangaf nooit het gewenste effect te verkrijgen. Daar staat tegenover dat **ongeveer acht op de tien studenten** (79,8%) die ooit oneigenlijk gebruik maakten van stimulerende medicatie **een negatieve bijwerking** rapporteerden (tabel 22).

TABEL 22: ERVAREN NEVENEFFECTEN BIJ HET ONEIGENLIJK INNEMEN VAN STIMULERENDE MEDICATIE (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (N=1.547)

Neveneffecten	%
Verminderde eetlust	49.1%
Slaapproblemen	38.9%
Hartkloppingen	38.5%
Prikkelbaarheid	27.4%
Stemmingsveranderingen- of wisselingen	22.9%
Hoofdpijn	22.4%
Ik heb geen enkel negatief effect ervaren	20.2%
Verdrietig	15.0%
Paniek	11.4%
Depressie	11.1%
Duizeligheid	9.5%
Andere bijwerking	9.2%
Buikpijn	8.7%
Problemen in omgang met vrienden	8.7%
Zelfmoordgedachten	5.5%
Agressie	5.0%
Hallucinaties	2.4%

Missing: 61

We peilden ook naar de kanalen die studenten gebruiken om stimulerende medicatie te bekomen voor studiegerelateerde doeleinden. De meest voorkomende kanalen zijn: via een kennis/vriend binnen het studentenmilieu (35,2%) en via een voorschrift van de huisarts (30,7%) of de psychiater/neuroloog (21,3%).

Verschillen volgens geslacht

Mannelijke studenten geven significant vaker aan ooit stimulerende medicatie te hebben gebruikt (15,1% vs. 8,7%).[33] Bij de studenten die ooit stimulerende medicatie gebruikten, constateren we geen verschillen tussen mannen en vrouwen voor wat betreft het gebruik in de afgelopen twaalf maanden.[34] Binnen de totale populatie komt dit neer op 7,8% van de mannen in vergelijking met 4,9% van de vrouwen die in de afgelopen twaalf maanden stimulerende medicatie gebruikten.[35] Alle statistisch significante verschillen zijn echter bijzonder zwak.

Oneigenlijk gebruik

We vinden geen significant verschil tussen mannen en vrouwen in het ooit oneigenlijk gebruiken van stimulerende medicatie. Ook in het oneigenlijk gebruik in de afgelopen twaalf maanden bestaat geen significant verschil tussen mannen en vrouwen. Kijken we naar de gebruiksprevalentie over de totale studentenpopulatie, dan vinden we wel een statistisch significant verschil tussen mannen en vrouwen (4,9% vs. 2,7%), al is dit verschil bijzonder zwak.[36]

De gebruiksfrequentie van stimulerende medicatie (zowel algemeen als oneigenlijk) blijkt nauwelijks significant te verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke studenten (tabel 23). We vinden enkel significante verschillen in de mate van het algemene gebruik van stimulerende medicatie in de lesperiode. Vrouwen gebruikten in de lesperiodes statistisch significant vaker regelmatig stimulerende medicatie (47,7%) dan mannen (39,0%). Deze verschillen zijn bijzonder zwak.

TABEL 23: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN STIMULERENDE MEDICATIE (ALGEMEEN EN ONEIGENLIJK), OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN STIMULERENDE MEDICATIE GEBRUIKTEN

Algemeen gebruik stimulerende medicatie						
	Lesperiodes			Blok- en examenperiodes		
	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Vrouwen	30,8%	21,5%	47,7%	3,3%	12,6%	84,1%
Mannen	36,1%	25,0%	39,0%	3,9%	11,7%	84,4%
Significantie	p=0,001; Cramer's V: 0,087			n.s.		
Oneigenlijk gebruik stimulerende medicatie						
	Lesperiodes			Blok- en examenperiodes		
	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Vrouwen	54,2%	22,9%	22,9%	6,5%	19,8%	73,7%
Mannen	55,4%	23,1%	21,6%	7,6%	14,9%	77,4%
Significantie	n.s.			n.s.		

---

[33] n = 1.340, n = 1.308; Missing: 0; $\chi^2(1) = 229{,}975$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,096
[34] $\chi^2(1) = 2{,}436$; $p = 0{,}119$; Cramers V: 0,030
[35] $\chi^2(1) = 106{,}533$, $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,060
[36] $\chi^2(1) = 1{,}040$, $p = 0{,}308$; Cramers V: 0,020 / $\chi^2(1) = 0{,}391$, $p = 0{,}532$; Cramers V: 0,016 / $\chi^2(1) = 86{,}760$, $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,054

Verschillen volgens woonsituatie

Zelfstandig wonende studenten geven significant vaker aan ooit stimulerende medicatie te hebben gebruikt (19,8%) dan kotstudenten (10,8%) en thuis wonende studenten (9,4%).[37] Daarnaast geeft 9,5% van de zelfstandig wonende studenten, 6,5% van de kotstudenten en 5,3% van de thuis wonende studenten aan in de twaalf voorgaande maanden stimulerende medicatie te hebben gebruikt. Deze verschillen zijn eveneens statistisch significant.[38] Het gaat in beide gevallen om bijzonder zwakke verschillen.

Oneigenlijk gebruik

Er bestaan geen significante verschillen naar woonsituatie voor wat betreft het ooit oneigenlijk gebruiken van stimulerende medicatie. Het aandeel studenten dat in de afgelopen twaalf maanden oneigenlijk gebruikte, verschilt wel statistisch significant tussen zelfstandig wonende studenten (5,1%), kotstudenten (4,0%) en thuis wonende studenten (3,0%), al is dit verschil bijzonder zwak.[39]

Het verschil in gebruiksfrequentie (zowel algemeen als oneigenlijk) volgens woonsituatie is weergegeven in tabel 24. We vinden enkel significante verschillen naar woonsituatie in de mate van het oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie in de lesperiode. Zelfstandig wonende studenten gebruikten in deze periode statistisch significant vaker stimulerende medicatie (26,1%) dan thuis wonende studenten (23,3%) en thuis wonende studenten (19,4%). Deze verschillen zijn bijzonder zwak.

TABEL 24: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN STIMULERENDE MEDICATIE (ALGEMEEN EN ONEIGENLIJK) VOLGENS WOONSITUATIE, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN STIMULERENDE MEDICATIE GEBRUIKTEN

Algemeen gebruik stimulerende medicatie						
	Lesperiodes			Blok- en examenperiodes		
	Niet	Occasioneel	Regelmatig	Niet	Occasioneel	Regelmatig
Thuis	35,0%	21,4%	43,6%	3,1%	11,1%	85,8%
Kot	34,7%	24,3%	40,9%	3,5%	13,0%	83,6%
Zelfstandig	29,4%	25,3%	45,3%	4,8%	12,0%	83,2%
Significantie	n.s.			n.s.		
Oneigenlijk gebruik stimulerende medicatie						
	Lesperiodes			Blok- en examenperiodes		
	Niet	Occasioneel	Regelmatig	Niet	Occasioneel	Regelmatig
Thuis	52,9%	23,8%	23,3%	5,2%	16,7%	78,1%
Kot	57,2%	23,3%	19,4%	9,1%	18,2%	72,7%
Zelfstandig	53,3%	20,6%	26,1%	8,5%	15,0%	76,5%
Significantie	p<0.050; Cramer's V: 0,070			n.s.		

[37] n = 643, n = 946, n = 1.014; Missing: 45; $\chi^2(2) = 229,558$; $p < 0,001$; Cramers V: 0,097
[38] $\chi^2(2) = 77,126$; $p < 0,001$; Cramers V: 0,051
[39] $\chi^2(2) = 1,336$; $p = 0,513$; Cramers V: 0,023 / $\chi^2(2) = 45,797$; $p < 0,001$; Cramers V: 0,040

Kalmeer- en slaapmedicatie

Prevalentie en gebruiksfrequentie

Het aandeel studenten dat **ooit** kalmeer- of slaapmedicatie gebruikte bedraagt 15,8%. Aan deze studenten werd vervolgens gevraagd of zij deze medicatie ooit al namen in het kader van een medische behandeling en of zij deze medicatie ooit al oneigenlijk gebruikten. Oneigenlijk gebruik omhelst het gebruik zonder het hebben van een voorschrift en/of met een voorschrift maar anders dan de arts heeft voorgeschreven. De resultaten hiervan zijn weergegeven in tabel 25. Opvallend is dat ruim een kwart van de studenten (27,1%), die ooit deze medicatie namen, aangeeft dit nooit gedaan te hebben in het kader van een medische behandeling, maar ook nooit op oneigenlijke manier. Op basis van de verzamelde data kunnen we hier echter geen eenduidige reden voor formuleren.

TABEL 25: PREVALENTIE VAN KALMEER- EN SLAAPMEDICATIE GEKADERD IN EEN MEDISCHE BEHANDELING EN ONEIGENLIJK GEBRUIK ONDER STUDENTEN DIE OOIT DEZE MEDICATIE NAMEN (N=4.004)

	Prevalentie van gebruik
Ooitgebruik in kader van medische behandeling	39,5%
Ooitgebruik oneigenlijk	23,0%
Zowel in kader van medische behandeling als oneigenlijk	10,4%
Zowel niet in kader van medische behandeling als oneigenlijk	27,1%

Missing: 34

Van de studenten die ooit kalmeer- of slaapmedicatie gebruikten, zegt 60,9% de afgelopen twaalf maanden medicatie te hebben genomen. Dit komt neer op een **gebruiksprevalentie** van 9,6% in het afgelopen jaar. De gemiddelde beginleeftijd van het gebruik is achttien jaar. Iets meer dan de helft van de studenten (54,7%) was achttien jaar of jonger op het moment dat zij voor het eerst medicatie gebruikten.

We vroegen de studenten, die in de afgelopen twaalf maanden medicatie namen, welke medicatie zij genomen hadden. Hierbij werden een aantal benzodiazepines opgesomd (bijv. alprazolam, diazepam), maar werd ook de optie gegeven om een ander middel te specificeren. In tabel 26 zien we dat ruim een derde van de studenten (36,2%) enkel andere medicatie specificeerde. Hoewel er bij voorgaande vragen enkel benzodiazepines als voorbeeld werden gegeven, varieerden de antwoorden die studenten zelf specifieerden op bovenstaande vraag toch van kalmeer- of slaapmedicatie die niet werd opgesomd (bijv. lysanxia, bromazepam), over andere soorten medicatie (bijv. antidepressiva, antipsychotica) tot studenten die aangaven supplementen of medicatie op natuurlijke basis te nemen (bijv. melatonine, valeriaan, Sint-Janskruid). Verschillende studenten wisten ook niet welke medicatie ze exact gebruikt hadden. Omdat het hier gaat om een heterogene groep studenten, van wie niet iedereen een voorschriftplichtig kalmeer- of slaapmiddel neemt of van wie we dit niet weten, dienen de resultaten in dit hoofdstuk met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

TABEL 26: PREVALENTIE VAN KALMEER- EN SLAAPMEDICATIE GEKADERD IN EEN MEDISCHE BEHANDELING EN ONEIGENLIJK GEBRUIK ONDER STUDENTEN DIE OOIT DEZE MEDICATIE NAMEN (N=2.427)

	Prevalentie van gebruik
Eén van de soorten genoemde medicatie	63,8%
Enkel een andere soort medicatie	36,2%

Missing: 50

We bevroegen ook de gebruiksfrequentie van kalmeer- en slaapmedicatie per periode (zie tabel 27). Meer dan de helft van de studenten (52,6%) die het afgelopen jaar de medicatie gebruikten, deed dit regelmatig in de blok- en examenperiodes.

TABEL 27: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN KALMEER- EN SLAAPMEDICATIE PER PERIODE BIJ STUDENTEN DIE IN DE VOORBIJE 12 MAANDEN DEZE MEDICATIE GEBRUIKTEN (N=2.427)

Periode (missing)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lesperiodes (59)	28,0%	38,3%	33,7%
Blok- en examenperiodes (82)	21,8%	25,6%	52,6%

Verschillen volgens geslacht

Wanneer we de resultaten uitsplitsen naar geslacht, dan constateren we dat vrouwelijke studenten significant vaker aangeven ooit kalmeer- of slaapmedicatie te hebben genomen dan mannelijke studenten (19,4% vs. 11,3%).[40] Eenzelfde constatering doen we ook in de gebruiksprevalentie in de afgelopen twaalf maanden over de totale studentenpopulatie (10,1% vs. 5,5%), hoewel het verschil hier bijzonder zwak is.[41]

De gebruiksfrequentie van de medicatie verschilt significant tussen mannen en vrouwen, met name tijdens de blok- en examenperiodes (tabel 28). Vrouwen nemen vaker occasioneel (25,9%) of regelmatig (54,7%) medicatie gedurende de blok- en examenperiodes dan mannen (resp. 24,9% en 47,8%). De verschillen zijn echter bijzonder zwak.

TABEL 28: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN KALMEER- EN SLAAPMEDICATIE, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN DEZE MEDICATIE GEBRUIKTEN

	Lesperiodes			Blok- en examenperiodes		
	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Vrouwen	28,4%	36,4%	35,2%	19,4%	25,9%	54,7%
Mannen	27,3%	42,5%	30,3%	27,3%	24,9%	47,8%
Significantie	p=0,008; Cramer's V: 0,064			p < 0,001; Cramer's V: 0,085		

[40] n = 2.984; n = 1.020; Missing: 0; $\chi^2(1) = 277,375$; $p < 0,001$; Cramers V: 0,105
[41] $\chi^2(1) = 194,682$; $p < 0,001$; Cramers V: 0,081

Verschillen volgens woonsituatie

Zelfstandig wonende studenten geven significant vaker aan ooit kalmeer- en slaapmedicatie te hebben gebruikt (25,8%) dan thuis wonende studenten (14,6%) en kotstudenten (13,3%).[42] Ook de gebruiksprevalentie in de afgelopen twaalf maanden verschilt statistisch significant tussen de groepen studenten (resp. 12,8%, 7,5%, 6,9%), hoewel dit laatste verschil bijzonder zwak is.[43]

Het verschil in gebruiksfrequentie per periode volgens woonsituatie is weergegeven in tabel 29. We zien dat gedurende de lesperiodes kotstudenten significant vaker geen medicatie nemen (32,4%) dan thuis wonende studenten (27,5%) en zelfstandig wonende studenten (24,2%). Tijdens de blok- en examenperiodes zien we kotstudenten juist significant vaker regelmatig medicatie nemen (55,6%) dan thuis wonende studenten (52,2%) en zelfstandig wonende studenten (49,4%). De gevonden significante verschillen zijn echter bijzonder zwak.

TABEL 29: GEBRUIKSFREQUENTIE VAN KALMEER- EN SLAAPMEDICATIE VOLGENS WOONSITUATIE, ONDER STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN DEZE MEDICATIE GEBRUIKTEN

	Lesperiodes			Blok- en examenperiodes		
	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Thuis	27,5%	39,5%	33,0%	23,7%	24,0%	52,2%
Kot	32,4%	35,9%	31,7%	18,2%	26,3%	55,6%
Zelfstandig	24,2%	38,7%	37,1%	22,4%	28,3%	49,4%
Significantie	p = 0,004; Cramer's V: 0,058			p = 0,003; Cramer's V: 0,059		

[42] n = 985, n = 1.702, n = 1.230; Missing: 87; $\chi^2(2) = 385{,}655$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,125
[43] $\chi^2(2) = 146{,}332$; $p < 0{,}001$; Cramers V: 0,071

Illegale drugs

SAMENVATTING

- Bijna de helft van de studenten heeft **ooit illegale drugs gebruikt**. Het gaat vooral om het gebruik van **cannabis**. Een kwart van alle studenten gebruikte het **voorgaande jaar cannabis**. **Regelmatig gebruik van cannabis** komt niet zo vaak voor.
  → Lees meer

- **Meer mannelijke studenten** dan vrouwelijke studenten **en meer zelfstandig wonende studenten** dan thuis wonende studenten en kotstudenten **gebruiken cannabis**.
  → Lees meer

- Het merendeel van de gebruikers van cannabis kent geen **nadelige gevolgen** van dat gebruik. Anderzijds geeft bijna een kwart aan meerdere nadelige gevolgen meegemaakt te hebben.
  → Lees meer

- **Vrijdag en zaterdag** zijn de dagen waarop **cannabisgebruik** het meest voorkomt. Gebruik op het eigen **kot of appartement** of op dat van een vriend(in) komt veel vaker voor dan bv. gebruiken in een uitgaanssetting.
  → Lees meer

- Het **ooit- en laatstejaarsgebruik van andere illegale drugs** ligt een stuk lager dan dat van cannabis. **Xtc en cocaïne** zijn daarin de meest gebruikte middelen.
  → Lees meer

- Hoewel een aantal spectaculaire berichten in de media het over een zorgwekkende omvang van het **gebruik van lachgas** hebben, is er onder Vlaamse studenten geen buitensporig hoog gebruik van dat middel aantoonbaar. Ongeveer één op de veertig studenten heeft in het voorgaande jaar lachgas gebruikt.
  → Lees meer

- **Meer mannelijke studenten** dan vrouwelijke studenten **en meer zelfstandig wonende studenten** dan thuis wonende studenten en kotstudenten gebruiken **andere illegale drugs** dan cannabis.
  → Lees meer

Gebruik van cannabis

Prevalentie en gebruiksfrequentie

Cannabis is nog steeds duidelijk de meest gebruikte illegale drug. 44,9% van alle studenten heeft **ooit** minstens één illegale drug gebruikt. In deze groep heeft bijna iedereen, met name 44,4% van alle studenten ooit cannabis gebruikt. 27,0% van alle studenten heeft in de **laatste 12 maanden** voor de bevraging cannabis gebruikt. Wat de **beginleeftijd** betreft, heeft bijna één op de vijf cannabis gebruikende studenten (18,5%) voor het 16e levensjaar cannabis gebruikt. De grootste groep van de ooitgebruikers (42,2%) gebruikte cannabis voor het eerst op 16 of 17 jaar. Dat maakt dat een meerderheid (60,7%) van de studenten die ooit cannabis gebruikten dit al deden voor ze 18 jaar waren, de meest gangbare leeftijd om hogere studies te kunnen beginnen. Vier op de tien (39,3%) begonnen dus met hun cannabisgebruik op volwassen leeftijd.

Bijna alle studenten die in de laatste 12 maanden cannabis gebruikten, deden dit in de **lesperiodes** (85,9%). Wat de **gebruiksfrequentie** in die lesperiodes betreft, geeft een meerderheid van de laatstejaarsgebruikers (56,4%) aan dat ze het eerder op occasionele basis gebruiken, dus gemiddeld minder dan eens per week. Drie op de tien laatstejaarsgebruikers (29,5%) geven regelmatig gebruik van cannabis aan, wat betekent dat zij dat minstens 1 keer per week gebruikten. Op de hele studentenpopulatie bekeken, ligt het aandeel regelmatige gebruikers uiteraard een stuk lager (7,9%).

In de **blok- en examenperiodes** ligt de **gebruiksfrequentie** duidelijk lager. Van de studenten die het voorgaande jaar cannabis gebruikten, deed een meerderheid (61,1%) dat niet in die periodes. 20,3% gebruikte dan op occasionele basis en 18,6% op regelmatige basis. Over alle studenten heen, ligt het aandeel regelmatige gebruikers in blok- en examenperiodes op 5,0%.

Vergelijken we de gebruiksfrequenties tussen beide periodes, dan zien we dat vooral de regelmatige gebruikers van cannabis hun gebruikspatroon het hele jaar door voortzetten: 60,2% van de regelmatige gebruikers tijdens lesperiodes, gebruikt ook regelmatig in blok- en examenperiodes. Slechts 19,9% gebruikt niet in de blok- en examenperiodes. Dit terwijl een duidelijke meerderheid van de occasionele gebruikers tijdens lesperiodes, hun cannabisgebruik tijdens blok- en examenperiodes stopzet (74,5%).

Verschillen volgens geslacht

Wanneer we naar het **ooitgebruik** en het **gebruik in de laatste 12 maanden** voor de bevraging kijken bij mannen en vrouwen, zien we dat het gebruik van cannabis meer voorkomt bij mannen. Zo gebruikte 37,0% van de vrouwelijke studenten en 53,8% van de mannelijke studenten ooit al eens cannabis. Wat laatstejaarsgebruik betreft zien we een ongeveer even groot percentueel verschil: 20,1% van de vrouwelijke studenten en 35,7% van de mannelijke studenten gebruikten in het afgelopen jaar cannabis. Beide verschillen zijn significant[44].

Ook qua **frequentie van cannabisgebruik** zijn er verschillen tussen beide geslachten, in die zin dat regelmatig gebruik zich sterker voordoet bij mannelijke dan bij vrouwelijke studenten. Dat geldt zowel voor de lesperiodes als voor de blok- en examenperiodes. In de lesperiodes gebruikt 36,5%

[44] Ooit: χ^2=656,667 (df=1); p<0,001 en Cramers V = 0,16; Laatste jaar: χ^2=707,235 (df=1); p<0,001 en Cramers V = 0,17.

van de mannelijke laatstejaarsgebruikers regelmatig cannabis, tegenover 19,9% van de vrouwelijke laatstejaarsgebruikers. In de blok- en examenperiodes zijn die grootteordes 22,8% bij de mannen en 12,7% bij de vrouwen[45].

Verschillen volgens woonsituatie

Zowel voor het **ooit- als laatstejaarsgebruik** zijn er verschillen qua woonsituatie. Telkens blijken studenten die heel de week thuis bij hun ouders wonen de laagste prevalentie te vertonen en studenten die heel de week zelfstandig wonen de hoogste. De prevalenties van studenten die tijdens de week op kot zitten, situeren zich daartussenin. Zo gebruikte 63,6% van de zelfstandig wonende studenten ooit al eens cannabis, terwijl dat bij de kotstudenten en thuis wonende studenten respectievelijk 48,1% en 35,9% is.[46] 38,7% van alle zelfstandig wonende studenten gebruikte cannabis in de voorbije 12 maanden, terwijl dit bij kotstudenten 31,8% en bij thuis wonende studenten 19,9% is.[47]

Als we in de groep laatstejaarsgebruikers de **gebruiksfrequentie** per woonsituatie bekijken, dan zien we dat die nog steeds het hoogst is bij zelfstandig wonende studenten en dat de verschillen tussen kotstudenten en thuis wonende studenten verkleinen of net omgekeerd liggen. Van de zelfstandig wonende studenten die het voorgaande jaar cannabis gebruikten, deed 37,5% dit in de lesperiodes op regelmatige basis. Voor kotstudenten ligt dat aandeel op 28,1% en voor thuis wonende studenten op 26,5%[48]. Bekijken we het regelmatige gebruik tijdens de blok- en examenperiodes, dan zien we dat dit zich voordoet bij 28,5% van de zelfstandig wonende studenten, bij 14,7% van de kotstudenten en bij 17,7% van de thuis wonende studenten.[49]

Risicovol cannabisgebruik

Om risicovol cannabisgebruik in kaart te brengen, hanteerden we zes geselecteerde ja-neevragen uit de vragenbatterij die Decorte et al. (2003) in hun onderzoek “cannabis in Vlaanderen” gebruikten. Een aantal van die vragen gaan over negatieve gevolgen van cannabisgebruik op het vlak van studieverplichtingen en psychisch/mentaal welzijn.

De meeste studenten die het voorgaande jaar cannabis gebruikten, ervoeren weinig of geen van de aangegeven negatieve gevolgen. Zo geeft 62,8% van hen aan geen enkel negatief gevolg te hebben ervaren en 14,6% één van de opgesomde negatieve gevolgen te hebben ervaren. 9,2% kreeg te maken met twee van de opgesomde negatieve gevolgen. Een vrij aanzienlijk aandeel heeft meer nadelen ondervonden: 13,4% geeft meer dan twee negatieve gevolgen aan.

Het meest voorkomende negatieve gevolg is dat de student meer gebruikt dan hij/zij van plan was of het middel langer gebruikte dan de bedoeling was (29,5%). 19,3% heeft de behoefte gevoeld het cannabisgebruik te verminderen of wilde langer dan een week het gebruik stoppen, maar slaagde daar niet in. De andere in de vragenlijst opgenomen negatieve gevolgen worden telkens door ongeveer 1 op de 10 laatstejaarsgebruikers aangegeven. Specifieke aandacht verdient de

45 Lesperiodes: χ^2=209,175 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,18; bok- en examenperiodes: χ^2=94,959 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,12.
46 χ^2=963,795 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,20.
47 χ^2=549,028 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,15.
48 χ^2=142,832 (df=4); p<0,001 en Cramers V = 0,11.
49 χ^2=198,283 (df=4); p<0,001 en Cramers V = 0,13.

10,5% die aangeeft door het cannabisgebruik werk- of studiegerelateerde verplichtingen niet te kunnen nakomen.

Verschillen volgens geslacht

Wetende dat mannen die het voorgaande jaar cannabis gebruikten, dat middel ook frequenter gebruikten dan vrouwen, is het niet verwonderlijk dat ze ook meer negatieve gevolgen van hun gebruik ondervinden[50]. Zo geeft 72,8% van de vrouwelijke laatstejaarsgebruikers aan geen negatieve gevolgen ondervonden te hebben, tegenover 55,5% van de mannelijke laastejaarsgebruikers. Het aandeel dat meer dan 3 negatieve gevolgen aan den lijve ondervond, is bij mannen meer dan dubbel zo hoog als bij vrouwen, met name 10,9% tegenover 4,5%.

Als we in tabel 30 de resultaten van elk in de vragenlijst opgenomen negatief gevolg apart bekijken per geslacht, dan zien we dat voor bijna alle negatieve gevolgen de ratio man/vrouw rond de 2:1 ligt (tussen 1,7 en 2,3). Het aandeel mannelijke laatstejaarsgebruikers dat daarmee te kampen had is dus ongeveer dubbel zo hoog als bij de vrouwelijke laatstejaarsgebruikers. Voor één negatief gevolg liggen de proporties dichter bijeen, met name voor de parameter 'cannabis blijven gebruiken, terwijl je te kampen had met een psychisch of lichamelijk probleem veroorzaakt of verergerd door het gebruik van cannabis'. Daarvoor is de ratio 1,4:1.

TABEL 30: NEGATIEVE GEVOLGEN, VOLGENS GESLACHT BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN CANNABIS GEBRUIKTEN (N: ♀ 3.110; ♂ 3.237)

Prevalentie van negatieve gevolgen in de voorgaande 12 maanden (missings)	
NG1: meer cannabis gebruikt dan je van plan was of langer gebruikt dan de bedoeling was	
Vrouwen	20,7% (28)
Mannen	36,0% (43)
Significantie	p<0,001*
NG2: behoefte gevoeld om cannabisgebruik te verminderen of te stoppen, zonder succes	
Vrouwen	12,7% (33)
Mannen	24,0% (46)
Significantie	p<0,001*
NG3: sociale activiteiten, hobby's of werk verminderd of gestaakt omwille van cannabisgebruik	
Vrouwen	6,4% (28)
Mannen	14,7% (48)
Significantie	p<0,001*
NG4: blijven gebruiken ondanks psychische of lichamelijke problemen door cannabisgebruik	
Vrouwen	7,4% (32)
Mannen	10,0% (48)
Significantie	P=0,003*
NG5: verplichtingen in werk of studies niet kunnen nakomen door het cannabisgebruik	
Vrouwen	6,1% (30)
Mannen	13,7% (46)
Significantie	p<0,001*
NG6: blijven gebruiken ondanks relationele problemen door cannabisgebruik	
Vrouwen	5,0% (27)
Mannen	11,5% (46)
Significantie	p<0,001*

** N1: χ^2=172,698 (df=1); Cramer's V = 0,17. N2: : χ^2=128,335 (df=1); Cramer's V = 0,14. N3: χ^2=94,162 (df=1); Cramer's V = 0,12. N4: χ^2=8,595 (df=1); Cramer's V = 0,04. N5: χ^2=83,154 (df=1); Cramer's V = 0,12. N6: χ^2=79,203 (df=1); Cramer's V = 0,11.*

[50] χ^2=208,512 (df=6); p<0,001 en Cramers V = 0,18.

Verschillen volgens woonsituatie

Analoog met de hierboven gehanteerde stelling dat de gebruiksfrequentie een impact kan hebben op het aantal ondervonden negatieve gevolgen, zou je verwachten dat dit zich ook voordoet als we de cijfers per woonsituatie bekijken. Dat blijkt echt niet helemaal op te gaan. Zelfstandig wonende studenten, die op alle gebruiksparameters het hoogst scoren, tellen minder laatstejaarsgebruikers die geen negatieve gevolgen kenden (53,0%) en meer die meer dan 3 negatieve gevolgen ervaarden (11,5%) dan de twee andere groepen[51]. Maar voor de twee andere groepen zien we een andere verhouding qua gevolgen dan qua gebruikspatroon. Onder kotstudenten zijn er proportioneel meer cannabisgebruikers dan bij thuis wonende studenten en zij gebruiken ook frequenter dat middel. Maar als we bij de laatstejaarsgebruikers naar de negatieve gevolgen van cannabisgebruik kijken, dan blijken thuis wonende studenten daar relatief meer mee te maken te hebben dan kotstudenten. Zo ligt bij thuis wonende studenten het aandeel dat geen negatieve gevolgen ondervond lager (61,7% versus 68,5%) en het aandeel dat meer dan 3 negatieve gevolgen kende hoger (8,9% versus 5,7%). Zou het tijdens de week sterker ingebed zijn in sociale netwerken van kotstudenten kunnen maken dat zij minder snel negatieve gevolgen ondervinden? Gebruik van cannabis in je eentje komt alleszins vaker voor bij thuis wonende (12,1% meestal tot altijd) dan bij op kot wonende gebruikers van cannabis (7,3% meestal tot altijd)[52].

Als we in tabel 31 bekijken hoe sterk elk apart negatief gevolg zich per woonsituatie voordoet, dan zien we steeds dezelfde rangorde (zelfstandig wonende studenten > thuis wonende studenten > kotstudenten) en min of meer dezelfde verhoudingen qua prevalentie. Dit laatste wel met één uitzondering: bijna evenveel thuis wonende laatstejaarsgebruikers (10,9%) als zelfstandig wonende laatstejaarsgebruikers (11,2%) geven aan het negatieve gevolg 'cannabis te blijven gebruiken, terwijl je te kampen had met problemen in de relationele sfeer veroorzaakt of verergerd door het gebruik van cannabis' te hebben meegemaakt. Bij kotstudenten is dat aandeel maar half zo hoog (5,5%).

TABEL 31: NEGATIEVE GEVOLGEN, VOLGENS WOONSITUATIE BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN CANNABIS GEBRUIKTEN (N: THUIS 2.175; KOT 2.857; ZELFSTANDIG 1.215)

	Prevalentie van negatieve gevolgen in de voorgaande 12 maanden
NG1: meer cannabis gebruikt dan je van plan was of langer gebruikt dan de bedoeling was	
Thuis wonende studenten	29,5% (30)
Kotstudenten	25,0% (28)
Zelfstandig wonende studenten	39,0% (10)
Significantie	p<0,001*
NG2: behoefte gevoeld om cannabisgebruik te verminderen of te stoppen, zonder succes	
Thuis wonende studenten	19,5% (31)
Kotstudenten	15,6% (32)
Zelfstandig wonende studenten	26,0% (13)
Significantie	p<0,001*
NG3: sociale activiteiten, hobby's of werk verminderd of gestaakt omwille van cannabisgebruik	
Thuis wonende studenten	11,4% (32)
Kotstudenten	8,2% (31)
Zelfstandig wonende studenten	17,2% (10)
Significantie	p<0,001*

51 χ^2=120,747 (df=12); p<0,001 en Cramers V = 0,10.
52 χ^2=151,410 (df=8); p<0,001 en Cramers V = 0,11.

TABEL 31 (VERVOLG): NEGATIEVE GEVOLGEN, VOLGENS WOONSITUATIE BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN CANNABIS GEBRUIKTEN (N: THUIS 2.175; KOT 2.857; ZELFSTANDIG 1.215)

NG4: blijven gebruiken ondanks psychische of lichamelijke problemen door cannabisgebruik	
Thuis wonende studenten	9,0% (30)
Kotstudenten	6,6% (33)
Zelfstandig wonende studenten	13,2% (13)
Significantie	P=0,003*
NG5: verplichtingen in werk of studies niet kunnen nakomen door het cannabisgebruik	
Thuis wonende studenten	10,9% (32)
Kotstudenten	8,3% (28)
Zelfstandig wonende studenten	13,7% (12)
Significantie	p<0,001*
NG6: blijven gebruiken ondanks relationele problemen door cannabisgebruik	
Thuis wonende studenten	10,9% (31)
Kotstudenten	5,5% (28)
Zelfstandig wonende studenten	11,2% (11)
Significantie	p<0,001*

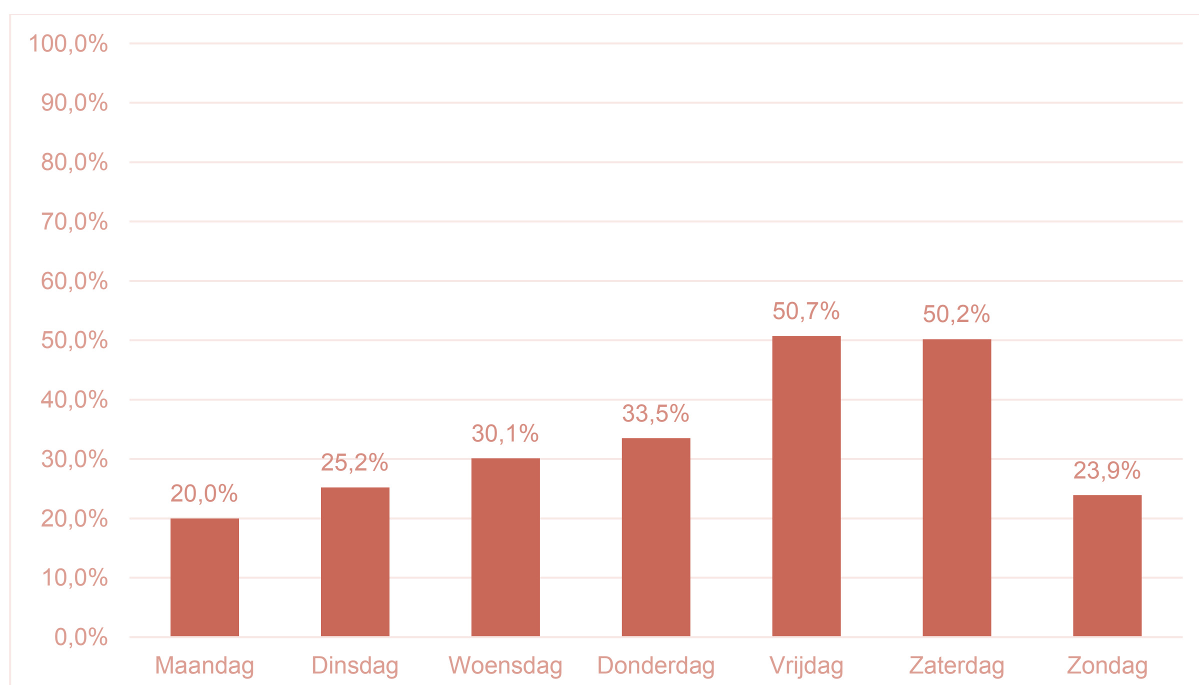
** N1: χ^2=91,267 (df=2); Cramer's V = 0,12. N2: : χ^2=69,824 (df=2); Cramer's V = 0,11. N3: χ^2=69,184 (df=2); Cramer's V = 0,11. N4: χ^2=57,067 (df=2); Cramer's V = 0,10. N5: χ^2=26,246 (df=2); Cramer's V = 0,07. N6: χ^2=60,968 (df=2); Cramer's V = 0,10.*

Context van cannabisgebruik

Dagen van gebruik

Aan de studenten die het voorgaande jaar cannabis gebruikten, vroegen we op welke dagen ze dat deden in een gemiddelde week tijdens de lesperiodes. Figuur 2 geeft grafisch weer op welke **dagen van de week** dit vooral gebeurt. Naarmate de week vordert, stijgt het aandeel dat cannabis gebruikt. Op de weekenddagen vrijdag en zaterdag ligt dat aandeel het hoogst. Zondag daalt het duidelijk.

FIGUUR 2: PREVALENTIE VAN CANNABISGEBRUIK PER DAG VAN DE WEEK, TIJDENS DE LESPERIODES (BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN CANNABIS GEBRUIKTEN)

Kijken we bij studenten die in het afgelopen jaar cannabis gebruikten naar **waar en met wie** ze dit deden, dan zien we dat het gebruiken op het eigen kot of appartement of op dat van een vriend het meest voorkomt. 53,7% geeft aan dat dit in minstens de helft van de tijd zo gebeurt. Minder vaak voorkomende plaatsen van gebruik zijn publieke ruimtes (in een park, op straat) en uitgaansgelegenheden (café, discotheek, club), waarvoor slechts 16,1%, respectievelijk 12,2% van de laatstejaarsgebruikers aangeeft het minstens de helft van de tijd daar te gebruiken.

Ook interessant om weten is dat één op de vijf studenten die het voorgaande jaar cannabis gebruikte, dit middel minstens de helft van de tijd alleen gebruikt (18,5%). Eén op de twintig gebruikt het zelfs bijna altijd tot altijd alleen (5,1%).

Gebruik van andere illegale drugs dan cannabis

Prevalentie en gebruiksfrequentie

14,9% van alle studenten heeft **ooit** een andere illegale drug dan cannabis gebruikt. Wat de **beginleeftijd** betreft, zien we dat er in vergelijking met cannabis over het algemeen later begonnen wordt met andere illegale drugs. 3,6% van de ooitgebruikers heeft één of meerdere van deze middelen voor het 16e levensjaar al gebruikt. De groep van de ooitgebruikers die het op 16 of 17 jaar een eerste keer gebruikte, is 23,4%. Dat betekent dat de meerderheid van de ooitgebruikers van andere illegale drugs dan cannabis voor het eerst deze middelen gebruikte op een leeftijd waarop je in regel al aan hogere studies kan beginnen: 73,0% was 18 jaar of ouder. 18 jaar is de meest vernoemde beginleeftijd (20,6%).

11,2% van alle studenten heeft in het aan de studentenbevraging **voorafgaande jaar** andere illegale drugs dan cannabis gebruikt. Als we de in de vragenlijst opgenomen **soorten illegale drugs** apart bekijken, dan zien we dat xtc het hoogst scoort qua gebruik tijdens het laatste jaar (7,5%), gevolgd door cocaïne (5,3%) en ketamine (3,6%). 2,8% heeft het voorgaande jaar nieuwe psychoactieve stoffen (NPS) gebruikt. Het laatstejaarsgebruik van amfetamines ligt op 1,9% en dat van GHB op 0,4%.

Omdat VAD recent vanuit verschillende hoeken (media, politiek, hulpverlening, …) redelijk wat signalen ontving over een stijgend gebruik van lachgas, werd dit middel in 2021 voor het eerst in de studentenbevraging opgenomen. De resultaten tonen aan dat de grootteorde van gebruik bij deze doelgroep niet spectaculair hoog ligt, met een laatstejaarsprevalentie van 2,6%. Dat is een stuk lager dan dat van de meeste andere illegale drugs die in dit onderzoek opgenomen waren.

Verschillen volgens geslacht

Net als bij cannabis komt gebruik van andere illegale drugs dan cannabis meer voor bij mannelijke studenten. Dubbel zo veel mannen (20,5%) dan vrouwen (10,6%) hebben **ooit** deze andere illegale drugs gebruikt. Ook voor het **gebruik in het voorgaande jaar** is dat ongeveer dubbel zoveel (15,8% versus 7,6%)[53].

Als we in tabel 32 de resultaten van elk in de vragenlijst opgenomen andere illegale drug dan cannabis per geslacht bekijken, dan zien we dat de proportie mannelijke studenten die een middel

[53] Ooit: χ^2=430,171 (df=1); p<0,001 en Cramers V = 0,13; Laatste jaar: χ^2=354,397 (df=1); p<0,001 en Cramers V = 0,12.

in het voorgaande jaar gebruikten telkens 2 à 3 keer zo hoog ligt. De rangorde qua laatstejaarsprevalentie per middel is voor beide geslachten dezelfde. Xtc scoort zowel bij mannen (10,4%) als bij vrouwen (5,2%) het hoogst. De grootste ratio tussen de geslachten vinden we bij NPS en bij ketamine. 4,4% van de mannelijke studenten gebruikte in de voorgaande 12 maanden NPS en 5,7% ketamine. Bij de vrouwelijke studenten was dat 1,5% voor NPS en 2,0% voor ketamine. Voor lachgas zien we een meer dan dubbel zo hoge laatstejaarsprevalentie bij mannen dan bij vrouwen (3,9% vs. 1,6%), al blijft die ook bij mannen beperkt tot één op vijfentwintig studenten. Voor het weinig gebruikte GHB is het verschil tussen beide geslachten niet significant.

TABEL 32: GEBRUIK AFGELOPEN 12 MAANDEN PER TYPE ANDERE ILLEGALE DRUGS DAN CANNABIS, VOLGENS GESLACHT (N: ♀ 18.366; ♂ 11.287)

Prevalentie van gebruik in de voorgaande 12 maanden (missings: ♀ 2.776; ♂ 2.123)	
Xtc	
Vrouwen	5,2%
Mannen	10,4%
Significantie	p<0,001*
Cocaïne	
Vrouwen	3,3%
Mannen	7,9%
Significantie	p<0,001*
Ketamine	
Vrouwen	2,0%
Mannen	5,7%
Significantie	p<0,001*
NPS	
Vrouwen	1,5%
Mannen	4,4%
Significantie	p<0,001*
Lachgas	
Vrouwen	1,6%
Mannen	3,9%
Significantie	p<0,001*
Amfetamines	
Vrouwen	1,2%
Mannen	2,8%
Significantie	p<0,001*
GHB	
Vrouwen	0,3%
Mannen	0,5%
Significantie	P=0,071 (niet significant)*

** Xtc: χ^2: 203,419 (df=1), Cramer's V: 0,09; Cocaïne: χ^2: 214,777 (df=1), Cramer's V: 0,09; Ketamine: χ^2: 192,926 (df=1), Cramer's V: 0,09; NPS: χ^2: 149,789 (df=1), Cramer's V: 0,08; Lachgas: χ^2: 116,680 (df=1), Cramer's V: 0,07; Amfetamines: χ^2: 69,474 (df=1), Cramer's V: 0,05; GHB: χ^2:3,268 (df=1).*

Verschillen volgens woonsituatie

Het gebruik van andere illegale drugs dan cannabis doet zich duidelijk meer voor onder zelfstandig wonenden dan bij kotstudenten en bij in het ouderlijk huis wonende studenten. Zo heeft 31,9% van de zelfstandig wonende studenten deze middelen **ooit** gebruikt, terwijl dat aandeel bij kotstudenten 13,9% en bij thuis wonende studenten 10,9% bedraagt. Ook het aandeel studenten dat in de 12 voorgaande maanden andere illegale drugs dan cannabis gebruikte, ligt duidelijk hoger bij

zelfstandig wonende studenten (23,5%) dan bij kotstudenten (10,4%) en bij thuis wonende studenten (8,2%)[54].

Als we in tabel 33 de resultaten van elke andere illegale drug dan cannabis apart bekijken volgens woonsituatie, dan zien we dat het aandeel laatstejaarsgebruikers bij zelfstandig wonende studenten telkens 2 à 3 keer zo hoog ligt dan bij de twee andere groepen. Uitzondering hierop is GHB, maar dat middel wordt hoe dan ook veruit het minst gebruikt. Tussen kotstudenten en thuis wonende studenten zijn er eerder kleine verschillen.

TABEL 33: GEBRUIK AFGELOPEN 12 MAANDEN PER TYPE ANDERE ILLEGALE DRUGS DAN CANNABIS, VOLGENS WOONSITUATIE (N: THUIS 13.756; KOT 11.013; ZELFSTANDIG 4.418)

Prevalentie van gebruik in de voorgaande 12 maanden (missings: T 2.163; K 1.868; Z 768)	
Xtc	
Thuis wonende studenten	5,2%
Kotstudenten	7,0%
Zelfstandig wonende studenten	16,4%
Significantie	p<0,001*
Cocaïne	
Thuis wonende studenten	3,9%
Kotstudenten	4,2%
Zelfstandig wonende studenten	13,1%
Significantie	p<0,001*
Ketamine	
Thuis wonende studenten	2,7%
Kotstudenten	3,1%
Zelfstandig wonende studenten	7,7%
Significantie	p<0,001*
NPS	
Thuis wonende studenten	2,0%
Kotstudenten	2,5%
Zelfstandig wonende studenten	5,8%
Significantie	p<0,001*
Lachgas	
Thuis wonende studenten	2,2%
Kotstudenten	2,5%
Zelfstandig wonende studenten	4,6%
Significantie	p<0,001*
Amfetamines	
Thuis wonende studenten	1,5%
Kotstudenten	1,3%
Zelfstandig wonende studenten	4,4%
Significantie	p<0,001*
GHB	
Thuis wonende studenten	0,3%
Kotstudenten	0,2%
Zelfstandig wonende studenten	1,3%
Significantie	p<0,001*

** Xtc: χ^2: 494,475 (df=2), Cramer's V: 0,14; Cocaïne: χ^2: 472,627 (df=2), Cramer's V: 0,14; Amfetamines: χ^2: 204,872 (df=2), Cramer's V: 0,09; Ketamine: χ^2: 179,857 (df=2), Cramer's V: 0,09; NPS: χ^2: 110,729 (df=2), Cramer's V: 0,07; GHB: χ^2:94,761 (df=2), Cramer's V: 0,06; Lachgas: χ^2: 62,172 (df=2), Cramer's V: 0,05.*

[54] Ooit: χ^2=931,540 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,20; Laatste jaar: χ^2=592,723 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,16.

Gokken en gamen

SAMENVATTING

- Bijna een kwart van de studenten heeft het **voorgaande jaar voor geld gegokt**. Klassieke loterijspelen tellen de meeste spelers, al worden deze gokvormen zelden op regelmatige basis gespeeld. Geld inzetten op **sportwedstrijden** is de gokvorm die duidelijk het **meest frequent** wordt beoefend.
  → Lees meer

- Algemeen geldt zowel naar prevalentie als naar frequentie dat **mannelijke studenten meer gokken dan vrouwelijke**. Lotto en krasbiljetten worden door iets meer vrouwen gespeeld, alle andere gokvormen door mannen. Regelmatig gokken gebeurt voor bijna alle gokvormen duidelijk frequenter bij mannen. Tussen thuis wonende studenten, kotstudenten en zelfstandig wonende studenten zijn er geen grote verschillen.
  → Lees meer

- **Twee derde** van de studenten heeft het **voorgaande jaar gegamed**. Een meerderheid daarvan doet dit **op regelmatige basis**. Voor bijna twee derde blijft de gemiddelde tijdsduur beperkt tot maximaal 1 uur per dag. Anderzijds besteedt **één op de twintig studenten gemiddeld meer dan 4 uur per dag** aan gamen.
  → Lees meer

- Er zijn **meer mannen dan vrouwen** die zowel in het voorgaande jaar als op regelmatige basis **gamen**. Ook de bestede tijd ligt bij mannen hoger: het aandeel dat gemiddeld **meer dan 4 uur per dag** aan gamen besteedt, ligt **bij mannen 6x hoger**. Tussen de woonvormen zijn er minder grote verschillen, al geldt wel steeds dat **thuis wonende studenten meer, frequenter en langer gamen**.
  → Lees meer

Gokken

Prevalentie en gokfrequentie

Bijna een kwart van de studenten heeft in de **laatste 12 maanden** voor de bevraging voor geld gegokt (22,4%). Als we in deze groep per in de vragenlijst opgenomen gokvorm bekijken met welke frequentie dit gebeurde, dan zien we dat onder de laatstejaarsgokkers regelmatig gokken zelden voorkomt (tabel 34). Opvallend is wel dat sportweddenschappen, een gokvorm die minder wordt gespeeld dan de andere, het meeste regelmatige spelers telt, zelfs een pak meer dan de door meer studenten gespeelde gokvormen lotto en krasbiljetten.

TABEL 34: GOKFREQUENTIE IN HET VOORGAANDE JAAR PER GOKVORM (BIJ STUDENTEN DIE IN DE LAATSTE 12 MAANDEN VOOR GELD GOKTEN) (N=5.200)

Gokvorm (missings)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lotto (68)	46,2%	50,0%	3,8%
Krasbiljetten (70)	45,9%	52,7%	1,4%
Bingo (98)	95,7%	4,0%	0,3%
Poker (97)	84,8%	14,2%	1,0%
Sportweddenschappen (65)	72,4%	19,2%	8,4%
Casinospelen (96)	87,9%	11,1%	1,1%
E-sportsbetting (91)	93,1%	5,5%	1,4%
Skin betting (91)	92,0%	6,8%	1,2%

Verschillen volgens geslacht

Het **gokken in de laatste 12 maanden** voor de bevraging komt duidelijk meer voor bij mannelijke studenten dan bij vrouwelijke studenten: 29,8% tegenover 16,6%[55]. Toch geldt dit niet voor elke gokvorm apart. Zo zijn er meer vrouwelijke studenten dan mannelijke die in het voorgaande jaar lotto speelden of op krasbiljetten gokten. Voor alle andere gokvormen geldt dat het laatstejaarsgokken hoger ligt bij de mannen (tabel 35).

TABEL 35: GOKFREQUENTIE PER GOKVORM, VOLGENS GESLACHT (BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN GOKTEN VOOR GELD) (N: ♀ 2.546; ♂ 2.654)

Gokvorm (missings)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lotto			
Vrouwen (13)	39,8%	57,4%	2,8%
Mannen (55)	50,9%	44,5%	4,6%
Significantie		p<0,001*	
Krasbiljetten			
Vrouwen (16)	27,5%	71,0%	1.4%
Mannen (54)	59,4%	39,3%	1,4%
Significantie		p<0,001*	
Bingo			
Vrouwen (28)	98,5%	1,4%	0,1%
Mannen (70)	93,7%	5,8%	0,5%
Significantie		p<0,001*	

55 χ^2=583,409 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,16.

TABEL 35 (VERVOLG): GOKFREQUENTIE PER GOKVORM, VOLGENS GESLACHT (BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN GOKTEN VOOR GELD) (N: ♀ 2.546; ♂ 2.654)

Poker			
Vrouwen (26)	97,2%	2,6%	0,2%
Mannen (71)	75,7%	22,6%	1,7%
Significantie		p<0,001*	
Sportweddenschappen			
Vrouwen (26)	93,8%	5,2%	1,0%
Mannen (39)	56,8%	29,4%	13,8%
Significantie		p<0,001*	
Casinospelen			
Vrouwen (30)	94,4%	5,3%	0,3%
Mannen (66)	83,1%	15,3%	1,6%
Significantie		p<0,001*	
E-sportsbetting			
Vrouwen (28)	98,4%	1,3%	0,3%
Mannen (63)	89,2%	8,6%	2,2%
Significantie		p<0,001*	
Skin betting			
Vrouwen (26)	98,2%	1,4%	0,4%
Mannen (65)	87,5%	10,7%	1,8%
Significantie		p<0,001*	

** Lotto: χ^2: 87,216 (df=2), Cramer's V: 0,13; Krasbiljetten: χ^2: 526,000 (df=2), Cramer's V: 0,32; Bingo: χ^2: 71,539 (df=2), Cramer's V: 0,12; Poker: χ^2: 453,713 (df=2), Cramer's V: 0,30; Sportweddenschappen: χ^2: 811,587 (df=2), Cramer's V: 0,41; Casinospelen: χ^2: 155,441 (df=2), Cramer's V: 0,17; E-sportsbetting: χ^2: 165,488 (df=2), Cramer's V: 0,18; Skin betting: χ^2: 199,901 (df=2), Cramer's V: 0,20.*

Als we de **gokfrequentie** bij mannen en vrouwen bekijken, dan zien we dat het regelmatige gokken zich sterker bij mannen voordoet. Dit klopt ook voor alle gokvormen specifiek, op één na (tabel 35): voor krasbiljetten is het aandeel regelmatige gokkers identiek. Voor sportweddenschappen zien we het grootste verschil: terwijl 13,8% van de mannelijke laatstejaarsgokkers minstens één keer per week geld inzet op sportweddenschappen, is dit bij de vrouwelijke laatstejaarsgokkers maar 1,0%.

Verschillen volgens woonsituatie

Als we de verschillen in **gokken in de laatste 12 maanden** bekijken per woonsituatie, dan zijn de verschillen niet heel groot. Kotstudenten (19,1%) kennen een lagere prevalentie dan zelfstandig wonende studenten (23,1%) en thuis wonende studenten (24,4%)[56] (tabel 36).

Ook qua **gokfrequentie** zijn er weinig of geen verschillen, getuige de p-waarden die ondanks de grote steekproef soms geen significantie aangeven en de V-waarden die amper rond 0,05 uitkomen en dus een zeer zwak verband tussen gokfrequentie en woonsituatie aangeven. De enige wat in het oog springende verschillen zijn enerzijds dat zelfstandig wonende studenten een hoger aandeel regelmatige lottospelers kennen dan de twee andere groepen, en anderzijds dat thuis wonende

[56] χ^2=83,407 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,06.

studenten en kotstudenten proportioneel meer regelmatige spelers op sportweddenschappen tellen dan zelfstandig wonende studenten.

TABEL 36: GOKFREQUENTIE PER GOKVORM, VOLGENS WOONSITUATIE (BIJ STUDENTEN DIE IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN GOKTEN VOOR GELD) (N: THUIS 2.619; KOT 1.639; ZELFSTANDIG 850)

Gokvorm (missings)	Niet	Occasioneel	Regelmatig (≥1x/week)
Lotto			
Thuis wonende studenten (33)	46,9%	49,4%	3,7%
Kotstudenten (24)	48,1%	49,0%	2,9%
Zelfstandig wonende studenten (9)	40,1%	53,4%	6,5%
Significantie	p<0,001*		
Krasbiljetten			
Thuis wonende studenten (33)	47,7%	50,8%	1,5%
Kotstudenten (24)	45,9%	52,6%	1,4%
Zelfstandig wonende studenten (9)	40,2%	58,9%	0,9%
Significantie	P=0,004*		
Bingo			
Thuis wonende studenten (46)	96,0%	3,7%	0,4%
Kotstudenten (34)	95,0%	4,7%	0,4%
Zelfstandig wonende studenten (15)	96,9%	3,1%	0,0%
Significantie	Niet significant (p=0,142)*		
Poker			
Thuis wonende studenten (51)	87,3%	12,1%	0,7%
Kotstudenten (29)	80,1%	18,2%	1,7%
Zelfstandig wonende studenten (15)	85,5%	13,5%	1,1%
Significantie	p<0,001*		
Sportweddenschappen			
Thuis wonende studenten (30)	71,1%	19,3%	9,6%
Kotstudenten (20)	68,9%	22,5%	8,6%
Zelfstandig wonende studenten (13)	84,0%	11,7%	4,3%
Significantie	p<0,001*		
Casinospelen			
Thuis wonende studenten (43)	87,7%	11,1%	1,2%
Kotstudenten (34)	88,7%	10,4%	0,9%
Zelfstandig wonende studenten (16)	86,8%	12,2%	1,0%
Significantie	Niet significant		
E-sportsbetting			
Thuis wonende studenten (44)	92,0%	6,5%	1,5%
Kotstudenten (27)	93,4%	5,1%	1,4%
Zelfstandig wonende studenten (16)	96,3%	2,6%	1,1%
Significantie	P=0,001*		
Skin betting			
Thuis wonende studenten (45)	90,9%	7,8%	1,3%
Kotstudenten (27)	93,1%	5,9%	1,0%
Zelfstandig wonende studenten (16)	93,5%	5,0%	1,5%
Significantie	P=0,025*		

** Lotto: χ^2: 26,718 (df=4), Cramer's V: 0,05; Krasbiljetten: χ^2: 15,598 (df=4), Cramer's V: 0,04; Bingo: χ^2: 6,894 (df=4),12; Poker: χ^2: 44,408 (df=4), Cramer's V: 0,07; Sportweddenschappen: χ^2: 67,237 (df=4), Cramer's V: 0,08; Casinospelen: χ^2: 2,600 (df=4); E-sportsbetting: χ^2: 18,551 (df=4), Cramer's V: 0,04; Skin betting: χ^2: 11,132 (df=4), Cramer's V: 0,03.*

Gamen

Prevalentie en gebruiksfrequentie

67,2% van alle studenten heeft in het aan de studentenbevraging **voorafgaande jaar** gegamed. De meeste studenten die het voorgaande jaar gameden doen dat **regelmatig**, dus minstens één keer per week (69,7%). Bijna een kwart van die laatstejaarsgamers (23,5%) gamede elke dag.

We vroegen de studenten die het voorgaande jaar gameden ook hoeveel uur zij gemiddeld per week gamen. De resultaten geven aan dat het al bij al meevalt qua **tijdsbesteding**. Bijna twee derde (63,7%) besteedt gemiddeld maximaal 1 uur per dag aan het spelen op games. Dat betekent dus dat 36,3% meer dan 7 uur per week aan gamen besteedt. Voor één op de zes is dat tussen 1 en 2 uur per dag (17,2%). 5,2% van de laatstejaarsgamers spendeert gemiddeld meer dan 4 uur per dag aan gamen.

Verschillen volgens geslacht

Gamen komt duidelijk meer voor bij mannen dan bij vrouwen. 83,8% van de mannelijke studenten had **in het voorgaande jaar gegamed**, terwijl dit aandeel bij de vrouwen een stuk lager ligt, namelijk net iets meer dan de helft (54,3%)[57]. Ook wat de frequentie en gemiddelde duur van gamen betreft, scoren de mannen hoger dan de vrouwen. Acht op de tien mannelijke studenten die het voorgaande jaar gameden deed dit **regelmatig** (79,8%), terwijl dit bij de vrouwelijke laatstejaarsgamers iets minder dan zes op de tien is (57,7%)[58]. Wat de **gemiddelde duur** van gamen betreft, zien we dat acht op de tien vrouwelijke gamers (81,4%) dat gemiddeld genomen maximaal 1 uur per dag doen. Bij mannelijke gamers is dat iets minder dan de helft (48,5%). Aan de andere kant van het spectrum scoren mannen hoger in excessiever gamegedrag: 8,4% van de mannelijke gamers zit dagelijks gemiddeld meer dan 4 uur in gamemodus, terwijl dit bij vrouwelijke gamers maar 1,4% is[59].

Verschillen volgens woonsituatie

De verbanden tussen gamen en woonsituatie zijn duidelijk minder sterk dan tussen gamen en geslacht. Het meest in het oog springende resultaat is dat gamen voor alle parameters iets nadrukkelijker aanwezig is bij thuis wonende studenten dan bij kotstudenten en zelfstandig wonende studenten. Zo heeft 71,1% van de thuis wonende studenten **in het voorgaande jaar gegamed**, terwijl dat aandeel iets lager ligt bij kotstudenten (64,9%) en bij zelfstandig wonende studenten (60,3%)[60]. 72,8% van de studenten die nog in het ouderlijke huis wonen, gameden **regelmatig**. Bij kotstudenten en bij studenten die zelfstandig wonen ligt dat wat lager, respectievelijk op 66,4% en 66,5%[61]. Ook op het vlak van de **gemiddelde aan gamen bestede tijd** zien we dat meer dan 4 uur per dag net iets meer voorkomt bij thuis wonende studenten (6,6%) dan bij kotstudenten (3,0%) en zelfstandig wonende studenten (5,8%)[62].

---

57 χ^2=2298,201 (df=1); p<0,001 en Cramers V = 0,31.
58 χ^2=915,828 (df=1); p<0,001 en Cramers V = 0,24.
59 χ^2=2289,275 (df=6); p<0,001 en Cramers V = 0,38.
60 χ^2=167,790 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,09.
61 χ^2=76,091 (df=2); p<0,001 en Cramers V = 0,07.
62 χ^2=210,951 (df=12); p<0,001 en Cramers V = 0,08.

Mentaal welbevinden

SAMENVATTING

- Iets meer dan een derde van de studenten zegt een goede of heel erg goede **algemene gezondheid** te hebben (34,5%). Omgekeerd geeft ook bijna een 1 op 3 studenten (30,0%) aan dat hun algemene gezondheid 'redelijk' tot 'slecht' is. Verder geven studenten een gemiddelde score van 6,08 (op een maximale score van 10) voor **levenstevredenheid**.
→ Lees meer

- Studenten hebben het meeste **stress** over 'studiegerelateerde zaken', 'het bereiken van persoonlijke doelstellingen' en 'persoonlijke relaties'. Dit zijn dezelfde bronnen van stress als voor de coronapandemie.
→ Lees meer

- Een aanzienlijke groep studenten rapporteert een sterk **verminderd mentaal welbevinden**: bij bijna 4 op 10 (39,7%) van de studenten is er sprake van mentale distress ((niet-specifieke) ernstige psychische klachten of problemen, of psychische nood). En bijna 3 op 10 studenten (28,3%) geeft aan zich sterk **eenzaam** te voelen.
→ Lees meer

- Het mentaal welbevinden van **vrouwelijke studenten** is lager dan dat van hun mannelijke peers. Vrouwen ervaren significant meer stress dan mannen en ze rapporteren ook aanzienlijk meer mentale distress. Meer vrouwen dan mannen geven aan zich sterk eenzaam te voelen.
→ Lees meer

- **Zelfstandig wonende** studenten ervaren gemiddeld meer stress dan studenten die bij hun ouders wonen en dan de kotstudenten. De verschillen zijn het meest uitgesproken voor stress aangaande huisvesting en financiële zaken. Op vlak van mentale distress zijn er op basis van de gemiddelden geen verschillen volgens woonsituatie van de studenten. Wel is er een grotere heterogeniteit in de groep zelfstandig wonende studenten in vergelijking met kotstudenten en studenten die bij hun ouders wonen: bij zelfstandig wonende studenten zijn er relatief meer lage en hoge scoorders. Opvallend is dat **studenten die bij hun ouders wonen** vaker rapporteren dat ze zich sterk eenzaam voelen dan studenten die zelfstandig wonen of die op kot verblijven.
→ Lees meer

- Er is een beperkte samenhang tussen het laatstejaarsgebruik van verschillende middelen en het mentaal (on)welbevinden van studenten. Studenten die het laatste jaar **kalmeer- of slaapmedicatie** namen, rapporteren een significant lagere levenstevredenheid en ervaren aanzienlijk meer stress en meer mentale distress in vergelijking met de studenten die aangeven het afgelopen jaar geen kalmerende of slaapmedicatie te hebben gebruikt. Dezelfde studenten rapporteren ook meer eenzaamheidsgevoelens. Studenten met een profiel van risicovol alcoholgebruik rapporteren minder eenzaamheidsgevoelens.
→ Lees meer

- De samenhang tussen gokken gedurende de afgelopen 12 maand en (verminderd) welbevinden is minimaal. Vrouwelijke studenten die gokten, rapporteren iets meer stress dan vrouwelijke studenten die dit niet deden.
→ Lees meer

Mentaal welbevinden

Prevalentie

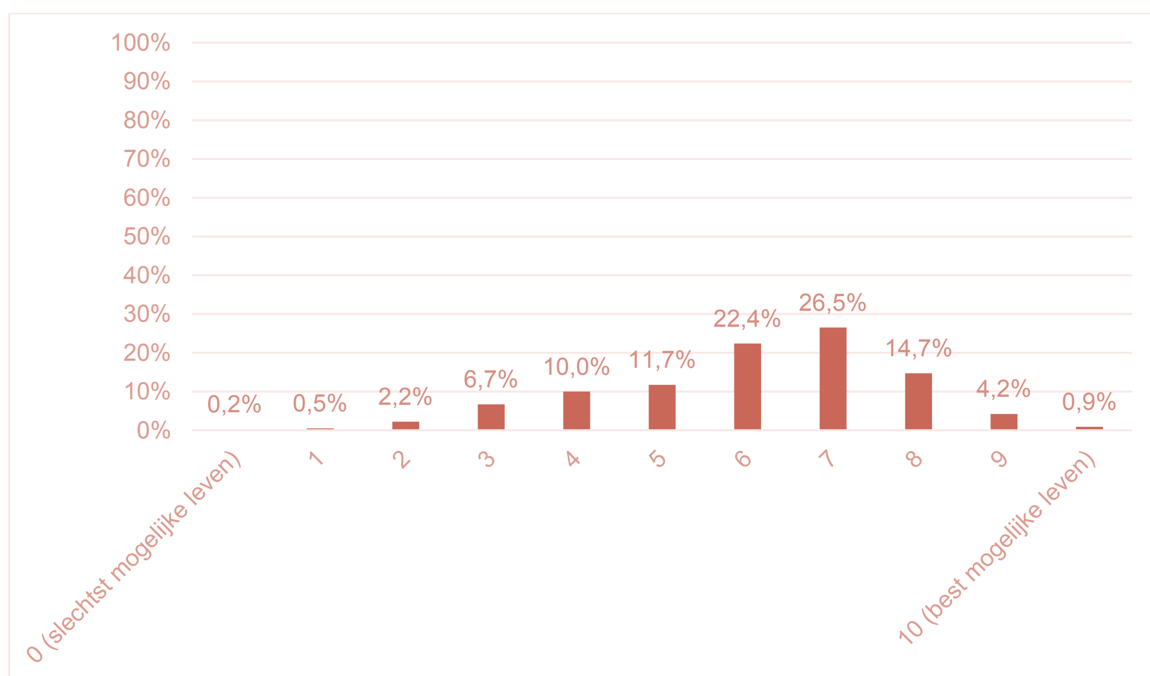
Studenten schatten hun **algemene gezondheid** gematigd positief in. Iets meer dan een derde van de studenten zegt een erg goede of heel erg goede algemene gezondheid te hebben (34,5%). Omgekeerd geeft ook bijna 1 op 3 studenten (30,0%) aan dat hun algemene gezondheid 'redelijk' tot 'slecht' is (tabel 37).

TABEL 37: HOE IS HET GESTELD MET JOUW ALGEMENE GEZONDHEID (N=23604)

	Aandeel in % (N)
Slecht	5,3% (1241)
Redelijk	24,7% (5832)
Goed	35,6% (8399)
Erg goed	25,9% (6108)
Heel erg goed	8,6% (2023)

In vergelijking met de vorige studentenbevraging in 2017 zien we dat studenten hun algemene gezondheid minder goed beoordelen: 10,1% rapporteerde toen een redelijk tot slechte algemene gezondheid.

Met behulp van de Cantril ladder maakten de studenten een inschatting van hun **levenstevredenheid**. Hiertoe werd de volgende vraag gesteld: "*Stel je een ladder voor met treden die genummerd zijn van 0 tot 10. De bovenkant van de ladder vertegenwoordigt het best mogelijke leven (10) en de onderkant het slechts mogelijke leven (0). Op welke trede van de ladder vind je dat je op dit moment staat*?" Studenten scoren hierop gemiddeld 6,08. De mediaan was 7; 1 op 5 studenten (19,8%) scoort 8 of meer (figuur 3).

FIGUUR 3: SCORES LEVENSTEVREDENHEID OP BASIS VAN DE CANTRIL LADDER (OP 10) (N=23608)

Om een inschatting te maken van het mentaal onwelbevinden van studenten werd nagegaan in welke mate studenten stress ervaren, hoe groot hun mentale distress is en of ze zich eenzaam voelen.

De mate waarin studenten **stress** ervaren werd bevraagd met behulp van de 'College Student Stress Scale' (CSSS). De maximum score voor deze schaal is 55 (Feldt, 2008). De totale stressscore in deze studie varieerde van 0 tot 44. De gemiddelde totale score bedroeg 18,5 (SD=8,6). De hoogste gemiddelde scores op item-niveau werden gevonden voor 'bezorgdheid rond studiegerelateerde zaken', 'bezorgdheid met betrekking tot het bereiken van persoonlijke doelstellingen' en 'bezorgdheid rond persoonlijke relaties' (tabel 38). De items 'niet meer thuis wonen' en 'zaken met betrekking tot huisvesting' hebben de laagste gemiddelde scores en worden dus het minst vaak vernoemd als bron van stress door de studenten.

TABEL 38: ITEMSCORES OP DE COLLEGE STUDENT STRESS SCALE (CSSS) (N=23271)

Items (hoe vaak ben je bezorgd of angstig over…)	Gemiddelde (SD)
Niet meer thuis wonen	0,78 (1,06)
Zaken met betrekking tot huisvesting	0,80 (1,06)
Familiale aangelegenheden	1,39 (1,15)
Financiële zaken	1,41 (1,76)
Het aanpakken van moeilijkheden	1.74 (1,10)
Overweldigd zijn door problemen	1,75 (1,28)
Niet langer de controle hebben	1,80 (1,28)
Gebeurtenissen die niet volgens plan verlopen	1,99 (1,19)
Persoonlijke relaties	2,12 (1,14)
Het bereiken van persoonlijke doelstellingen	2,21 (1,14)
Studie-gerelateerde zaken	2,52 (1,09)
Totaal CSSS	18,62 (8,63)

SD = standaarddeviatie

Er werd ook gepeild naar de **mentale 'distress'** (psychische nood) bij studenten. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de 6-item Kessler Psychological Distress Scale, of K6 (Kessler et al. 2002). Deze korte screeninglijst bestaat uit zes vragen die bij respondenten nagaan hoe vaak zij gedurende de referentieperiode van 30 dagen het gevoel hadden 1) zenuwachtig te zijn, 2) hopeloos te zijn, 3) rusteloos of ongedurig te zijn (rusteloosheid), 4) zo somber te zijn dat niets hen kon opvrolijken (depressief), 5) dat alles veel moeite kostte, 6) waardeloos te zijn. Voor elk van deze vragen zijn er vijf antwoordmogelijkheden: '*nooit*', '*af en toe'*, '*soms*', '*meestal*', of '*de hele tijd'*. Door de itemscores op te tellen, wordt een schaalscore bekomen tussen 0–24 (Kessler et al., 2002). Studenten scoren gemiddeld 11,11 op de K6 (SD: 5,63). Scores kunnen verder in vier categorieën onderverdeeld worden, gaande van geen of verwaarloosbare mentale distress (≤4), matige mentale distress (5 – 12); ernstige mentale distress (13-19) en zeer ernstige mentale distress (≥20). Bij bijna de helft van de studenten is er matige distress aanwezig; 13,5% van de studenten heeft geen tot weinig mentale klachten. Bijna 4 op 10 (39,7%) van de studenten scoort evenwel boven de standaard cut-off score van 13 op de K6, wat wijst op aanzienlijke psychische nood. Boven deze cut-off is er immers een grotere kans dat er (niet-specifieke) ernstige psychische klachten of problemen aanwezig zijn (Kessler et al., 2003) (tabel 39).

TABEL 39: ONDERVERDELING VOLGENS MATE VAN MENTALE DISTRESS (K6) (N=28670)

	Aandeel in% (N)
Geen klachten (0-4)	13,5% (3175)
Matige mentale distress (5-12)	46,8,% (11001)
Ernstige mentale distress (13-19)	31,8% (7485)
Zeer ernstige mentale distress (20-24)	7,9% (1864)

We kunnen stellen dat we hier te maken hebben met hoge distress-cijfers. Dit is in lijn met de meest recente (9de) Covid-19-Gezondheidsenquête, waar vergelijkbaar hoge cijfers voor angst- en depressieve klachten gemeten werden. In de opeenvolgende metingen van de Covid-19-Gezondheidsenquête komt systematisch naar voor dat jongvolwassenen (18-29 jaar) en in het bijzonder jonge vrouwen het meeste mentale gezondheidsklachten rapporteren (zie ook verder: verschillen volgens geslacht). In vergelijking met internationale studies waarbij gebruik gemaakt wordt van de K6 zien we een sterk verhoogde prevalentie van mentale distress in vergelijking met de pre-covid-19-periode. Prochaska en collega's (2012) concludeerden bijvoorbeeld, op basis van een grootschalige studie onder de algemene bevolking in Californië, dat er bij 13,6% van de jongeren tussen 18 en 25 sprake was van ernstige of zeer ernstige mentale distress (K6 ≥ 13); nog eens 35,9% had af te rekenen met matige mentale distress (5 ≤ K6 < 13).

Tot slot gingen we ook na in welke mate studenten zich **eenzaam voelen.** Dit werd nagegaan aan de hand van de 6-itemversie van de eenzaamheidsschaal (De Jong Gierveld en Van Tilburg, 2006). Scores op deze schaal kunnen variëren van minimum 0 tot maximaal 6. De studenten rapporteren een gemiddelde score van 3,1 (SD: 1,88). Bijna 3 op 10 studenten (28;3%) geeft aan zich sterk eenzaam te voelen (tabel 40).

TABEL 40: ONDERVERDELING VOLGENS MATE VAN EENZAAMHEID (N=28670)

	Aandeel in% (N)
Niet eenzaam (0-1)	21,1% (5412)
Enigszins eenzaam (2-4)	48,6% (11379)
Sterk eenzaam (5-6)	28,3% (23426)

Verschillen volgens geslacht

Wanneer we de scores per **geslacht** bekijken, is de conclusie dat het mentaal welbevinden van vrouwelijke studenten lager is dan dat van hun mannelijke peers. Vrouwen ervaren significant meer stress dan mannen[63]. De totale score op de CSSS bedraagt 15,7 voor de mannen (SD=8,3) en 20,6 voor de vrouwen (SD=8,2). De verschillen zijn ook significant voor elk item van de CSSS afzonderlijk, waarbij de vrouwelijke studenten het sterkst verschillen van hun mannelijke peers met betrekking tot '*niet langer de controle hebben*' en '*overweldigd zijn door problemen*'.

Vrouwelijke studenten ervaren niet alleen meer stress, ze scoren ook gemiddeld aanzienlijk hoger op de K6 mentale distress schaal dan mannen: 12,7 (SD=5,44) tegenover 9,7 (SD=5,48)[64]. Bij bijna 2 op 10 van de mannen is er geen noemenswaardige mentale distress, terwijl dat bij minder dan 1 op 10 vrouwen zo is. Iets minder dan een derde van de mannen

[63] t(18828,57) = 43,93; p=<.001
[64] t(18800,41) = 35,220*; p*=<.001

(29,5%) scoort boven de cut-off van 13 op de K6, terwijl bijna de helft van de vrouwen (47,5%) zich in deze situatie bevindt. Bij hen is er dus sprake van ernstige of zeer ernstige mentale distress[65] (tabel 41).

TABEL 41: MATE VAN MENTALE DISTRESS VOLGENS GESLACHT (K6) (N=28670)

	Vrouwen	Mannen
Geen klachten (0-4)	8,7%	19,4%
Matige mentale distress (5-12)	43,8%	51,1%
Ernstige mentale distress (13-19)	37,8%	24,5%
Zeer ernstige mentale distress (20-24)	9,7%	5,0%

Tot slot rapporteren ook meer vrouwen zich sterk eenzaam te voelen in vergelijking met mannen[66] (tabel 42). Dit verband tussen mate van eenzaamheid en geslacht is eerder zwak.

TABEL 42: MATE VAN EENZAAMHEID VOLGENS GESLACHT (N=24389)

	Vrouwen	Mannen
Niet eenzaam (0-1)	20,%	26,7%
Enigszins eenzaam (2-4)	48,8%	48,6%
Sterk eenzaam (5-6)	31,2%	24,7%

Verschillen volgens woonsituatie

De verschillen in mentaal welbevinden volgens de **woonsituatie** geven een meer gevarieerd beeld. De totale stress-score op de CSSS verschilt significant volgens woonsituatie[67]. Zelfstandig wonende studenten ervaren het meeste stress: de gemiddelde stressscore voor deze groep studenten is aanzienlijk hoger (M=19,6, SD=9,8) dan deze van studenten die bij hun ouders wonen (M =18,8, SD =8,6) en deze van kotstudenten (M=18,4, SD=8,2). De verschillen zijn het meest uitgesproken voor de items '*Hoe vaak ben je bezorgd, angstig of twijfel je aan je capaciteiten bij zaken met betrekking tot je huisvesting?*' (6,0% van de zelfstandig wonende studenten maakt zich hier zeer vaak zorgen over, tegenover 2,5% van de studenten die bij hun ouders wonen en 1,9% van de kotstudenten) en '*Hoe vaak ben je bezorgd, angstig of twijfel je aan je capaciteiten bij zaken met betrekking tot financiële zaken*' (12,5% van de zelfstandig wonende studenten maakt zich hier zeer vaak zorgen over, tegenover 5,5% van de studenten die bij hun ouders wonen en 3,9% van de kotstudenten).

Er zijn geen significante verschillen in mentale distress volgens woonsituatie: studenten die bij hun ouders wonen, rapporteren gemiddeld ongeveer eenzelfde score op de K6 (11,3) als studenten die op kot wonen of zelfstandig wonen (beide groepen hebben een gemiddelde K6-score van 11,2). Ook het aantal studenten dat boven de cut-off van 13 scoort is niet significant verschillend tussen de drie groepen studenten. Het gaat over respectievelijk 39,8% van de kotstudenten, 40,6% van de zelfstandig wonende studenten en 41,6% van de studenten die bij de ouders woont. Wanneer

65 χ^2 = 1045,38 (3); *p*=<.001; Cramers's V : 0,207
66 χ^2 = 199,025 (2); *p*=<.001; Cramers V: 0,090

67 F(2) : 27,098; *p*=<.001

we dit nog verder uitsplitsen en vier niveaus van mentale distress onderscheiden, zien we wel significante verschillen[68] (tabel 43): in vergelijking met kotstudenten en studenten die bij hun ouders wonen, zijn er bij zelfstandig wonende studenten relatief meer lage en hoge scoorders. Het aantal studenten dat geen of weinig mentale distress rapporteert, bedraagt bij studenten die zelfstandig wonen 14,3%; bij kotstudenten is dit 12,7% en bij studenten die bij hun ouders wonen 12,0%. Omgekeerd meldt 8,9% van de zelfstandig wonende studenten zeer ernstige mentale distress. Dit is iets meer dan de 8,5% van de studenten die bij hun ouders woont; bij de kotstudenten is er in 7,0% van de gevallen sprake van zeer enstige distress.

TABEL 43: MATE VAN MENTALE DISTRESS VOLGENS WOONSITUATIE (N=24133)

	Bij ouders	Op kot	Zelfstandig
Geen klachten (0-4)	12,7%	12,0%	14,3%
Matige mentale distress (5-12)	38,9%	41,0%	39,3%
Ernstige mentale distress (13-19)	39,9%	40,0%	37,6%
Zeer ernstige mentale distress (20-24)	8,5%	7,0%	8,9%

Opvallend is dat studenten die bij hun ouders wonen vaker rapporteren dat ze zich sterk eenzaam voelen (30,9%) dan studenten die zelfstandig wonen (28,0%) of die op kot verblijven (26,2%). Omgekeerd is het aandeel studenten dat aangeeft zich *niet* eenzaam te voelen het grootst bij zelfzelfstandig wonende studenten (26,6%), gevolgd door kotstudenten (23,7%) en studenten die bij hun ouders wonen (20,4%)[69] (zie tabel 44).

TABEL 44: MATE VAN EENZAAMHEID VOLGENS WOONSITUATIE (N=24033)

	Bij ouders	Op kot	Zelfstandig
Niet eenzaam (0-1)	20,4,%	23,7%	26,6%
Enigszins eenzaam (2-4)	48,7%	50,1%	45,4%
Sterk eenzaam (5-6)	30,9%	26,2%	28,0%

Het is niet onwaarschijnlijk dat de COVID-situatie ook hier een rol speelt. Studenten die bij hun ouders wonen zien mogelijk minder peers. Zij hebben minder mogelijkheden tot informele contacten met medestudenten, en willen misschien ook hun (groot)ouders beschermen. Hierdoor zullen ze minder fysieke contacten aangaan buiten het gezin.

68 χ^2 = 38,812 (6); *p*=<*.001*; Cramers V: .028
69 χ^2 = 105,201 (4); *p*=<*.001*; Cramers V: 0.047

Link mentaal (on)welbevinden en (problematisch) middelengebruik

We gingen na of er een samenhang bestaat tussen het laatstejaarsgebruik van verschillende middelen enerzijds en verschillende maten voor mentaal (on)welbevinden anderzijds. Tabel 45 geeft een overzicht van de verschillen in de gemiddelde scores voor levenstevredenheid, ervaren stress, mentale distress en eenzaamheid volgens al dan niet gebruik van middelen het laatste jaar.

TABEL 45: GEMIDDELDE SCORES (STANDAARDDEVIATIE) VOOR VERSCHILLENDE MATEN VAN MENTAAL WELBEVINDEN NAARGELANG LAATSTEJAARSGEBRUIK BIJ STUDENTEN DIE DEZE MIDDELEN OOIT GEBRUIKTEN

	Geen gebruik laatste 12 maanden	Gebruik laatste 12 maanden	significantie
Tabak			
Levenstevredenheid	6,0 (1,7)	5,9 (1,8)	n.s.
Ervaren stress	18,9 (8,4)	18,6 (8,7)	*p*=<0,001
Mentale distress	11,4 (5,5)	12,0 (5,7)	*p*=<0,001
Eenzaamheid	3,1 (1,8)	3,1 (1,9)	n.s.
Lichter bier			
Levenstevredenheid	6,0 (1,7)	6,1 (1,7)	n.s.
Ervaren stress	19,6 (8,4)	18,0 (8,4)	*p*=<0,001
Mentale distress	11,9 (5,6)	11,0 (5,5)	*p*=<0,001
Eenzaamheid	3,1 (1,9)	3,0 (1,8)	*p*=<0,001
Zwaarder bier			
Levenstevredenheid	6,0 (1,7)	6,1 (1,7)	n.s.
Ervaren stress	19,5 (8,2)	17,8 (8,4)	*p*=<0,001
Mentale distress	11,6 (5,4)	10,9 (5,5)	*p*=<0,001
Eenzaamheid	3,2 (1,9)	2,9 (1,9)	*p*=<0,001
Wijn			
Levenstevredenheid	5,9 (1,8)	6,1 (1,7)	*p*=<0,05
Ervaren stress	17,5 (8,7)	18,5 (8,3)	*p*=<0,001
Mentale distress	10,8 (5,7)	11,2 (5,5)	*p*=<0,05
Eenzaamheid	3,2 (1,9)	3,0 (1,9)	*p*=<0,001
Aperitief			
Levenstevredenheid	6,0 (1,7)	6,1 (1,7)	n.s.
Ervaren stress	18,0 (8,5)	18,6 (8,3)	*p*=<0,001
Mentale distress	10,9 (5,6)	11,4 (5,5)	*p*=<0,001
Eenzaamheid	3,1 (1,9)	3,0 (2,0)	n.s.
Sterkedrank			
Levenstevredenheid	6,1 (1,7)	6,1 (1,7)	n.s.
Ervaren stress	18,5 (8,6)	18,4 (8,4)	n.s.
Mentale distress	11,1 (5,5)	11,2 (5,5)	n.s.
Eenzaamheid	3,2 (1,9)	3,0 (1,8)	*p*=<0,001

TABEL 45 (VERVOLG): GEMIDDELDE SCORES (STANDAARDDEVIATIE) VOOR VERSCHILLENDE MATEN VAN MENTAAL WELBEVINDEN NAARGELANG LAATSTEJAARSGEBRUIK BIJ STUDENTEN DIE DEZE MIDDELEN OOIT GEBRUIKTEN

Kalmeer- en slaapmedicatie			
Levenstevredenheid	5,8 (1,7)	5,3 (2,0)	*p*=<0,001
Ervaren stress	21,8 (8,5)	23,7 (8,6)	*p*=<0,001
Mentale distress	12,8 (5,6)	14,6 (5,5)	*p*=<0,001
Eenzaamheid	3,4 (1,9)	3,7 (1,9)	*p*=<0,001
Stimulerende medicatie			
Levenstevredenheid	5,8 (1,8)	5,8 (1,8)	n.s.
Ervaren stress	20,4 (8,9)	21,0 (8,2)	n.s.
Mentale distress	12,3 (5,8)	12,7 (5,8)	n.s.
Eenzaamheid	3,3 (1,9)	3,2 (1,9)	n.s.
Cannabis			
Levenstevredenheid	6,0 (1,7)	6,0 (1,8)	n.s.
Ervaren stress	19,2 (8,6)	18,8 (6,7)	*p*=<0,05
Mentale distress	11, (5,6)	11,7 (5,7)	n.s.
Eenzaamheid	3,1 (1,9)	3,0 (1,9)	*p*=<0,05

De gevonden verschillen zijn in heel wat gevallen beperkt, maar toch zijn er enkele opvallende zaken. Studenten die het afgelopen jaar geen **pils**[70] of **zware bieren** dronken[71], rapporteren meer stress en meer mentale distress. Mogelijk speelt hier een geslachtseffect, gezien lichtere en zwaardere bieren in grotere mate door mannelijke studenten genuttigd worden (zie Alcohol). Ook studenten die geen gebruik van **cannabis** tijdens het laatste jaar rapporteren, geven aan meer stress te ervaren[72]. Belangrijk is uiteraard dat we geen uitspraken kunnen doen over causaliteit.
Voor 'levenstevredenheid' zijn er geen verschillen naargelang het laatstejaarsgebruik van de verschillende middelen, behalve voor **kalmeer- of slaapmedicatie**. Studenten die het laatste jaar kalmeer- of slaapmedicatie namen, rapporteren een significant lagere levenstevredenheid[73]. Deze studenten geven ook aan aanzienlijk meer stress en meer mentale distress te ervaren in vergelijking met de studenten die aangeven het afgelopen jaar geen kalmeer- of slaapmedicatie te hebben gebruikt[74]. De gemiddelde K6-score voor studenten die kalmeer- of slaapmedicatie gebruikten ligt boven de cut-off score van 13, wat dus wijst op ernstige psychische nood. Binnen de subgroep van studenten die het laatste jaar kalmeer- en slaapmedicatie gebruikt heeft (*N*=1264), kunnen we verder een groep onderscheiden die *oneigenlijk* gebruik maakt van deze medicatie (met andere woorden: deze medicatie gebruikt zonder voorschrift) (*N*=740). Deze studenten rapporteren significant meer mentale distress dan de groep die deze medicatie eveneens gebruikt maar dan binnen het kader van een behandeling (gemiddelde K6-score van 15,1 voor de groep die deze medicatie oneigenlijk gebruikt, versus een gemiddelde K6-score van 13,7 voor de groep die de medicatie op voorschrift gebruikt). Het lijkt er dus op dat er een kleine groep studenten is die kampt met ernstige tot zeer ernstige psychische problemen en die de weg niet lijkt te vinden naar gepaste hulpverlening, maar in plaats daarvan op eigen initiatief medicatie inneemt.

Studenten die het afgelopen jaar kalmeer- of slaapmedicatie gebruikten, rapporteren bovendien beduidend meer eenzaamheid[75] dan studenten die dit niet deden. Er zijn ook significante

[70] CSSS: t(15365,135) = 9,638, *p*=<0,001; K6: t(5329,329) = 6,185, *p*=<0,001
[71] CSSS: t(10901,905) = 11,479, *p*=<0,001 ; K6: t(10908,539) = 7,556, *p*=<0,001
[72] CSSS: t(9124,703) = -2,489, *p*=<0,05
[73] Cantrill ladder: t(3487,999) = -9,084, *p*=<0,001
[74] CSSS: t(3267;693) = 6,633, *p*=<0,001; K6: t(3286,510)= 10,134, *p*=<0,001
[75] Eenzaamheidsschaal: t(3271,316) = --3,690, *p*=<0,001

verschillen in gerapporteerde eenzaamheidsgevoelens naargelang het gebruik van verschillende alcoholische dranken, maar hier zien we een samenhang in de tegenovergestelde richting: studenten die de laatste twaalf maanden pils, zware bieren, wijn of sterkedrank nuttigden, rapporteren *minder* eenzaamheidsgevoelens[76]. Er is tot slot een beperkt verschil in gerapporteerde eenzaamheidsgevoelens naargelang het cannabisgebruik gedurende het afgelopen jaar: studenten die cannabis consumeerden rapporteren minder eenzaamheidsgevoelens[77].

Er zijn geen significante verschillen in mentaal onwelbevinden, ervaren stress of eenzaamheid bij studenten die **ooitgebruik van andere illegale middelen** rapporteren, in vergelijking met studenten die dergelijk gebruik niet rapporteren.

Tot slot gingen we ook na in welke mate ervaren stress en de verschillende maten voor mentaal (on)welbevinden correleren met een verhoogd risico op **problematisch middelengebruik**, met name de score op de AUDIT-C (*screeningsmaat voor problematisch alcoholgebruik*), de totaalscore op de ProbCannabis-DT (*maat voor problematisch cannabisgebruik)* en het oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie (het oneigenlijk gebruik van kalmerende- en slaapmedicatie werd hierboven al besproken): risicovol alcoholgebruik hangt niet significant samen met een score hoger dan 13 op de K6 (ernstige of zeer ernstige distress). Bij vrouwelijke studenten zien we daarentegen wel dat risicovol alcoholgebruik (beperkt) samengaat met meer stress[78] en meer mentale distress[79]. Risicovol cannabisgebruik hangt enkel (beperkt) samen met de totale stress-score op de CSSS: hoe meer stress studenten ervaren, hoe meer risicovol cannabisgebruik (r_s= 0,157; *p* <0,001). Voor oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie gedurende de afgelopen 12 maanden zijn er geen verbanden met gerapporteerde levenstevredenheid, stress of mentale distress.

Risicovol alcoholgebruik zoals gemeten met de AUDIT-C hangt tot slot samen met minder eenzaamheidsgevoelens: binnen de groep studenten met een profiel van risicovol alcoholgebruik zegt 20,7% zich sterk eenzaam te voelen. Bij de studenten die geen risicovol alcoholgebruik rapporteert, gaat het over 28,2%[80]. Ook hier speelt een geslachtseffect: eenzaamheid komt meer voor bij vrouwelijke studenten, terwijl een patroon van risicovol alcoholgebruik meer voorkomt bij mannen (zie Alcohol). Wanneer we de samenhang tussen de totale eenzaamheidsscore en risicovol alcoholgebruik nagaan voor vrouwen en voor mannen afzonderlijk, zien we dat er enkel significante verschillen zijn voor mannen. Mannelijke studenten die risicovol drinkgedrag (boven AUDIT-C cuf-off score) vertonen, rapporteren meer zich *niet* eenzaam te voelen of rapporteren minder sterke eenzaamheidsgevoelens dan mannelijke studenten die dit niet doen[81].

---

[76] Eenzaamheidsschaal: lichter bier t(5209,251) = 5,120, *p*=<0,001; zwaarder bier: t(10444,430) = 9,000 *p*=<0,001; wijn: t(1942,903) = 4,442 *p*=<0,001; sterkedrank: t(3534,403) = 4,282, *p*=<0,001
[77] Eenzaamheidsschaal: t(9010,152) = -2,597, *p*=<0,05
[78] CSSS: t(722,755) = --3,786, *p*=<0,001
[79] K6: t(738,696) = --5,768, *p*=<0,001
[80] χ^2 = 62,28 (2); p<.001; CramersV: 0,056
[81] χ^2 = 37,49 (2); p<.001; CramersV: 0,070; totaalscore op de Eenzaamheidsschaal is respectievelijk 2,5 en 2,9 (t (1508,143) = 7,153; *p*=<0,001.

Link mentaal (on)welbevinden en gokken

Er is een klein maar statistisch significant verschil op vlak van mentaal welbevinden tussen studenten die het voorgaande jaar gokten en studenten die dat in die periode niet deden (tabel 46). Er zijn dergelijke verschillen voor de mate van ervaren stress (totaalscore CSSS) en mentale distress (totaalscore K6): studenten die tijdens het afgelopen jaar gokten, rapporteren minder stress en minder mentale distress[82]. Bij deze studenten is er tegelijkertijd wel sprake van een lagere levenstevredenheid[83] en ook meer eenzaamheidsgevoelens[84] in vergelijking met studenten die niet gokten gedurende de laatste 12 maand.

TABEL 46: GEMIDDELDE SCORES (STANDAARDDEVIATIE) VOOR VERSCHILLENDE MATEN VAN MENTAAL WELBEVINDEN NAARGELANG WEL OF NIET GOKKEN GEDURENDE HET LAATSTE JAAR, VOOR DE STUDENTEN DIE DIT OOIT DEDEN

	Niet gokken laatste 12 maanden	Gokken laatste 12 maanden	significantie
Levenstevredenheid	6,2 (1,7)	6,0 (1,8)	*p*=<0,001
Ervaren stress	18,9 (8,57)	18,4 (8,5)	*p*=<0,001
Mentale distress	11,3 (5,6)	10,9 (5,6)	*p*=<0,001
Eenzaamheid	3,1 (1,9)	3,2 (1,9)	*p*=<0,001

Studenten die tijdens het afgelopen jaar gokten, rapporteren minder stress en minder mentale distress. Wanneer we deze verbanden per geslacht afzonderlijk bekijken, resteert enkel een statistisch significant verschil in de mate van stressbeleving bij vrouwelijke studenten. Dit is een samenhang in de andere richting: vrouwelijke studenten die de afgelopen 12 maanden gokten, rapporteren iets meer stress dan vrouwelijke studenten die dit niet deden[85]. Opnieuw zien we dus een geslachtseffect, waarbij de vastgestelde verschillen hoofdzakelijk teruggebracht kunnen worden tot meer mentale distress en meer stressbeleving bij vrouwen.

Er zijn geen noemenswaardige verschillen in mentaal welbevinden of mentale distress (behaalde totaalscore op de CSSS of de K6) naargelang het gamegedrag (al dan niet gamen) in de voorbije 12 maanden.

---

[82] CSSS t (7921,077,101)=-3,844; p<0,001; K6 score (t (8078,101)=-4,808; p<0,001
[83] Cantril ladder: t (18678,466)=-11,440; p<0,001
[84] Eenzaamheidsschaal: t (17518,288) = -6,09; *p*=<0,001
[85] CSSS: t(3547,972) = 3,269, *p*=<0,001

Risicovolle en nadelige gevolgen van alcohol- en druggebruik

SAMENVATTING

- Een kater hebben, onder invloed rijden met de fiets en misselijk zijn of braken zijn de **negatieve gevolgen** van alcohol- of druggebruik die het vaakst worden gerapporteerd door studenten
  → Lees meer
- De verschillende negatieve gevolgen van alcohol- en druggebruik komen significant **meer** voor **bij mannen** dan bij vrouwen. Het meest uitgesproken verschil vinden we voor onder invloed met de fiets rijden.
  → Lees meer

Risicovolle en nadelige gevolgen van alcohol- en druggebruik

Prevalentie

Naast de gepercipieerde positieve effecten of motieven die mensen ertoe aanzetten om alcohol te drinken of drugs te gebruiken, is overmatig alcoholgebruik en druggebruik ook gerelateerd aan een aantal negatieve effecten. Dergelijke effecten werden bevraagd aan de hand van een aangepaste versie van de CORE-vragenlijst. In deze vragenlijst wordt nagegaan hoe dikwijls een student in de voorbije twaalf maanden bepaalde ervaringen had als gevolg van drank- of druggebruik. Er wordt gepeild naar 11 ervaringen (tabel 47). Per opgesomde ervaring kan de respondent kiezen uit volgende zes antwoordcategorieën: Nooit; Eén keer; Twee keer; Drie tot vijf keer; Zes tot negen keer; Tien keer of meer.

In tabel 47 wordt een overzicht gegeven van scores op de verschillende items uit de CORE-vragenlijst. We maken onderscheid tussen de groep die deze ervaring nooit had het afgelopen jaar, de groep die deze ervaring 1 tot 5 keer had en de groep die deze ervaring meer dan 5 keer had. *'Ik had een kater'* en *'Ik had onder invloed met de fiets gereden'* worden het vaakst gerapporteerd. Respectievelijk 21,3% en 14,8% van de studenten geeft aan het afgelopen jaar meer dan vijf keer deze ervaringen te hebben gehad. Iets meer dan 1 op 3 studenten (35,9%) had geen enkele keer een kater gedurende de afgelopen 12 maanden en slechts 55,5% reed geen enkele keer onder invloed met de fiets. Minder dan de helft van de studenten (46,7%) was geen enkele keer misselijk of moest geen enkele keer braken ten gevolge van alcohol- of cannabisgebruik het laatste jaar, terwijl 6,6% van de studenten meer dan 5 keer hiermee geconfronteerd werd.

Ook het *missen van lessen* en *geheugenverlies* komen relatief frequent voor: respectievelijk 8% en 6,3% van de studenten zeggen dat dit 5 keer of meer voorkwam het afgelopen jaar. Meer dan 1 op 3 studenten (35,5%) werd het afgelopen half jaar minstens 1 keer geconfronteerd met geheugenverlies. 31,9% miste minstens 1 keer een les.

Iets minder dan één derde van de studenten die het voorbije jaar alcohol en/of cannabis gebruikten (29,3%), geven aan in dat voorbije jaar ook minstens één keer spijt te hebben gehad van iets dat ze gedaan hebben toen ze onder invloed waren. 1 op 5 (19,5%) geeft aan de afgelopen 12 maanden al minstens 1 keer een opmerking te hebben gekregen over zijn of haar middelengebruik of gedrag van iemand die ze kennen. Daarnaast geeft 11,9% van de studenten aan in de voorbije 12 maanden minstens 1 keer slecht te hebben gepresteerd op een toets, test of belangrijk project als gevolg van middelengebruik.

Een aantal studenten (16,3%) liep in de voorbije 12 maanden minstens één keer verwondingen op als gevolg van hun middelengebruik; 1% raakte 5 keer of meer gewond. Een iets kleiner percentage van de studenten (14,6%) raakte minstens één keer verwikkeld in een gevecht. Voor 0,8% was dit 5 keer of vaker het geval. Hoewel de overgrote meerderheid van de studenten (94,5%) aangeeft nooit onder invloed van alcohol of drugs een gemotoriseerd voertuig te besturen, geeft 5,5% van de studenten die de voorbije 12 maanden alcohol of cannabis gebruikten aan dit in diezelfde periode minstens 1 keer te hebben gedaan. Bij 0,8% gebeurde dit meer dan 5 keer.

TABEL 47: NADELIGE GEVOLGEN VAN DRANK- OF DRUGGEBRUIK TIJDENS HET VOORBIJE JAAR

	Nooit	1-5 keer	Meer dan 5 keer
Ik had een kater (missing: 9025)	35,9%	42,7%	21,3%
Ik deed het slecht op een test/toets of een belangrijk project (missing: 9100)	88,1%	10,9%	1,0%
Ik raakte verwikkeld in een ruzie of een gevecht (missing: 9059)	85,4%	13,8%	0,8%
Ik was misselijk of moest braken (missing: 9041)	46,7%	46,6%	6,6%
Ik had onder invloed met een gemotoriseerd voertuig (auto, brommer) gereden (missing: 9059)	94,5%	4,7%	0,8%
Ik had een les gemist (missing: 9045)	68,0%	23,9%	8,0%
Ik kreeg een opmerking van iemand die ik kende (missing: 9086)	80,5%	17,7%	1,8%
Ik had last van geheugenverlies (missing: 9049)	64,5%	29,2%	6,3%
Ik had onder invloed met de fiets gereden (missing: 9054)	55,5%	29,6%	14,8%
Ik had iets gedaan waarvan ik later spijt had (missing: 9060)	70,7%	26,4%	2,9%
Ik ben gekwetst of gewond geraakt (missing: 9044)	83,7%	15,3%	1,0%

Verschillen volgens geslacht

De verschillende negatieve gevolgen van alcohol- en druggebruik komen significant meer voor bij mannen dan bij vrouwen (tabel 48).

TABEL 48: NADELIGE GEVOLGEN VAN DRANK- OF DRUGGEBRUIK TIJDENS HET VOORBIJE JAAR, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT

	Nooit	1-5 keer	Meer dan 5 keer
Ik had een kater			
Vrouwen	40,3%	43,8%	15,9%
Mannen	28,7%	42,7%	21,3%
Significantie		p<0,001*	
Ik deed het slecht op een test/toets of een belangrijk project			
Vrouwen	90,3%	9,0%	0,7%
Mannen	84,4%	14,0%	1,6%
Significantie		p<0,001*	
Ik raakte verwikkeld in een ruzie of een gevecht			
Vrouwen	87,3%	12,0%	0,7%
Mannen	82,3%	16,7%	0,9%
Significantie		p<0,001*	
Ik was misselijk of moest braken			
Vrouwen	50,3%	44,8%	4,9%
Mannen	40,6%	50,0%	9,4%
Significantie		p<0,001*	
Ik had onder invloed met een gemotoriseerd voertuig (auto, brommer) gereden			
Vrouwen	96,4%	3,2%	0,3%
Mannen	91,3%	7,2%	1,5%
Significantie		p<0,001*	

TABEL 48 (VERVOLG): NADELIGE GEVOLGEN VAN DRANK- OF DRUGGEBRUIK TIJDENS HET VOORBIJE JAAR, OPGESPLITST VOLGENS GESLACHT

	Nooit	1-5 keer	Meer dan 5 keer
Ik had een les gemist			
Vrouwen	72,6%	22,1%	5,3%
Mannen	60,5%	26,9%	12,6%
Significantie		p<0,001*	
Ik kreeg een opmerking van iemand die ik kende			
Vrouwen	83,5%	15,2%	1,3%
Mannen	75,4%	21,9%	2,7%
Significantie		p<0,001*	
Ik had last van geheugenverlies			
Vrouwen	69,5%	26,4%	4,1%
Mannen	56,3%	33,8%	9,9%
Significantie		p<0,001*	
Ik had onder invloed met de fiets gereden			
Vrouwen	64,3%	27,4%	8,3%
Mannen	41,0%	33,4%	25,6%
Significantie		p<0,001*	
Ik had iets gedaan waarvan ik later spijt had			
Vrouwen	74,1%	23,8%	2,1%
Mannen	65,0%	30,8%	4,2%
Significantie		p<0,001*	
Ik ben gekwetst of gewond geraakt			
Vrouwen	86,5%	12,7%	0,8%
Mannen	79,1%	19,5%	1,4%
Significantie		p<0,001*	

** Kater: X²: 669,538 (df=2), Cramer's V: 0,18; Slecht presteren: X²: 165,723 (df=2), Cramer's V: 0,090; Ruzie of gevecht: X²: 92,552 (df=2), Cramer's V: 0,067; Misselijk of braken: X²: 274,772 (df=2), Cramer's V: 0,115; Rijden onder invloed: X²: 258,343 (df=2), Cramer's V: 0,112; Les gemist X²: 472,577 (df=2), Cramer's V: 0,151 Opmerking: X²: 212,218 (df=2), Cramer's V: 0,102; Geheugenverlies X²: 478,914 (df=2), Cramer's V: 0,152; Fietsen onder invloed: X²: 1512,854 (df=2), Cramer's V: 0,271; Iets gedaan waar spijt van: X²: 221,811 (df=2), Cramer's V: 0,104; Gekwetst of gewond: X²: 195,755 (df=2), Cramer's V: 0,097*

Het meest uitgesproken verschil vinden we voor onder invloed met de fiets rijden. Meer dan 1 op 4 mannelijke studenten deed dit het afgelopen jaar meer dan 5 keer, tegenover 8,3% van de vrouwelijke studenten. Omgekeerd zegt meer dan 6 op 10 van de vrouwelijke studenten de afgelopen 12 maanden niet onder invloed met de fiets te hebben gereden; bij de mannelijke studenten zijn dat er 4 op 10.

Link mentaal (on)welbevinden en gevolgen van alcohol- en druggebruik

Er werd een zwakke samenhang gevonden tussen het *aantal* problemen ten gevolge van alcohol- of druggebruik en de ervaren stress[86], mentale distress[87] en eenzaamheidsgevoelens[88].

[86] rs=0,033 (*p* =<0,001)
[87] rs=0,060 (*p* =<0,001)
[88] rs=-0,045 (*p* =<0,001)

Vrije tijd, sociale normen en ouders

SAMENVATTING

- De meerderheid van de studenten neemt niet deel aan **studentikoze activiteiten,** maar meer dan een derde van de studenten zit wel één of meermaals per week op **café**.
  → Lees meer

- Studenten zijn voornamelijk lid van sportclubs, studentenverenigingen en jeugdbewegingen in hun **vrije tijd**.
  → Lees meer

- Het ooitgebruik van **tabak** ligt bij studenten die lid en oud-lid zijn van een jeugdbeweging hoger dan bij niet-leden.
  → Lees meer

- Hoe meer een student betrokken is bij een jeugdbeweging of studentenvereniging, hoe hoger het gemiddeld wekelijks **alcoholgebruik**.
  → Lees meer

- Studenten die lid zijn van een jeugdbeweging, studenten- of sportvereniging rapporteren een lager ooitgebruik van **kalmerende medicatie.** Vroegere leden rapporteren een hoger ooitgebruik van **stimulerende medicatie**.
  → Lees meer

- Bij studenten die lid zijn van een jeugdbeweging ligt de prevalentie van ooit **cannabisgebruik** hoger dan bij niet-leden. Het laatstejaarsgebruik van cannabis ligt lager bij niet-leden dan bij leden van zowel jeugdbewegingen, studentenverenigingen als sportverenigingen.
  → Lees meer

- Studenten die lid zijn van een sportclub **gokken** en **gamen** vaker dan niet-leden en oud-leden.
  → Lees meer

- Studenten denken dat een **doorsnee student** wekelijks gemiddeld 10,7 glazen drinkt tijdens de lesperiode.
  → Lees meer

- De meeste studenten mogen alcohol drinken van hun ouder(s), én drinken het dan ook **samen met de ouder(s)**. Aan de andere kant is er bij één op zeven studenten geen alcohol aanwezig thuis.
  → Lees meer

Vrijetijdsbesteding

Prevalentie

De meerderheid (64,5%) van de studenten neemt niet deel aan **studentikoze activiteiten** (cantus, doop, …), terwijl iets meer dan één op vier studenten (29,0%) occasioneel (minder dan éénmaal per week) deelneemt. Het percentage studenten dat occasioneel naar een fuif, discotheek of op café gaat is respectievelijk 60,6%, 52,8% en 49,0%. Opvallend is dat meer dan een derde van de studenten (35,3%) regelmatig (één of meermaals per week) **op café** zit (zie tabel 49).

TABEL 49: FREQUENTIE VAN DEELNAME AAN UITGAANSACTIVITEITEN BIJ STUDENTEN.

Besteding globaal	Niet	Occasioneel (<1/ week)	Regelmatig (≥1x/week)
Fuif (party, TD, kotfuif) (n=23505)	18,1%	60,6%	21,3%
Café (n=23482)	11,9%	52,8%	35,3%
Discotheek, danscafé of club (n=23489)	35,3%	49,0%	15,6%
Studentikoze activiteit (cantus, doop) (n=23483)	64,5%	29,0%	6,5%

Qua **vrijetijdsbestedingen** blijkt dat momenteel 30,6% van de studenten lid zijn van een sportclub, 27,4% lid zijn van een studentenvereniging en 21,2% lid zijn van een jeugdbeweging als passief, actief of organiserend lid. Meer dan de helft van de studenten was vroeger lid van een creatieve vereniging (bv. muziek, dans of tekenacademie) (56,6%) of een sportclub (55,5%), en iets minder dan de helft van een jeugdbeweging (42,8%). In tabel 50 is een overzicht te vinden van alle vrijetijdsbestedingen.

TABEL 50: VRIJETIJDSBESTEDING VAN STUDENTEN

	Nooit lid	Vroeger lid	Nu lid		
			Passief	Actief	Organiserend
Jeugdbeweging of jongerenbeweging (o.a. Scouts, Chiro, KAJ, KSA, KLJ, JNM, …) (n=16.110, missing:2.695)	35,9%	42,8%	2,1%	2,6%	16,6%
Jeugdhuis of jeugdclub (n=16.047, missing:2.758)	81,3%	10,7%	3,5%	3,2%	1,3%
Studentenvereniging (o.a. studentenclub, faculteitskring) (n=16.057, missing:2.748)	60,7%	11,9%	14,9%	7,2%	5,4%
Sportvereniging, sportclub, … (n=15.996, missing:2.809)	13,8%	55,5%	8,1%	18,7%	3,8%
Creatieve verenging (o.a. muziek, dans) Muziekschool, tekenacademie, beeldende kunst, toneel, dans, woordkunst,… (buiten de schooluren) (n=16.062, missing:2.7413)	34,2%	56,6%	1,8%	6,5%	0,9%
Hobbyvereniging (o.a. knutselclub, gamingclub, computerclub, schaakclub, quizzen,…) (n=16.070, missing:2.735)	77,7%	17,5%	1,6%	2,5%	0,7%
Speelpleinwerking of andere gemeentelijke jeugdwerkinitiatief (n=16.084, missing:2.721)	67,2%	23,9%	2,1%	2,8%	4,1%
Politieke beweging, jeugdraad, gemeenteraad, cultuurraad of sportraad (n=16.084, missing:2.727)	88,6%	5,9%	1,7%	2,3%	1,4%
Studentenraad, studentenparlement, schoolraad,… (n=16.078, missing:2.727)	77,7%	18,1%	0,7%	2,5%	0,9%
Religieuze of levensbeschouwelijke vereniging (o.a. Moskeevereniging, Humanistische Jongeren, Plus-werking, ...) (n=16.084, missing:2.721)	95,7%	2,8%	0,7%	0,5%	0,3%
Vereniging die anderen helpt (o.a. Rode Kruis, Broederlijk Delen, verenigingen of actiegroepen rond de Derde Wereld, vrede, mensenrechten of antiracistische organisaties zoals 11-11-11, Amnesty, Liga voor de mensenrechten, KifKif, Forum voor vredesactie, werking voor kansarme jeugd, jeugdwelzijnswerking, …) (n=16.087, missing:2.718)	82,0%	8,4%	4,9%	3,9%	0,8%
Vereniging of actiegroep rond milieu, dierenrechten of duurzame voeding (o.a. WWF, Greenpeace, Natuurpunt, EVA, Voedselteams,...) (n=16.085, missing:2.720)	91,0%	3,7%	4,1%	1,0%	0,2%
Vereniging of groepsgerichte vrijetijdswerking die **niet in de lijst** staat (n=15.897, missing:2.908)	91,2%	3,0%	1,2%	2,8	1,9%

Link vrijetijdsbesteding en middelengebruik

Het **tabaksgebruik** van studenten volgens vrijetijdsbesteding is terug te vinden in tabel 51. De prevalentie van ooitgebruik van tabak ligt lager bij studenten die nooit lid waren (36,9%) van een jeugdbeweging dan vroegere leden (43,7%) en huidige leden[89] (49,1%). Het ooitgebruik van tabak ligt hoger bij studenten die vroeger lid waren van een studenten- of sportvereniging (resp. 47,9% en 45,2%) dan bij studenten die nooit lid waren (resp. 41,5% en 39,1%) of nu lid zijn (resp. 40,7% en 37,6%). Als we kijken naar het laatstejaarsgebruik van tabak dan blijkt er enkel een significant verschil te zijn naargelang lidmaatschap van een studentenvereniging. Studenten die nooit (56,8%) lid waren en nu (57,3%) lid zijn hebben een hoger laatstejaarsgebruik van tabak dan studenten die vroeger lid waren (52,4%). De Cramer's V testen tonen echter een zwak verband tussen ooit- of laatstejaarsgebruik van tabak en vrijetijdsbestedingen van studenten.

De beginleeftijd van tabak ligt iets hoger bij nooit-leden van jeugdbewegingen en studentenverenigingen in vergelijking met vroegere en huidige leden. Studenten die momenteel lid zijn van een sportvereniging begonnen iets later te roken (16,2 jaar) dan studenten die vroeger (16,0 jaar) lid waren.

TABEL 51: PREVALENTIE EN BEGINLEEFTIJD VAN TABAK BIJ STUDENTEN NAARGELANG VRIJETIJDSBESTEDING

Tabak	Ooit	Laatstejaar	Beginleeftijd (SD)
Jeugdbeweging	n=9.861	n=5.562	n=9.852
Nooit lid	36,9%	55,6%	16,2[a] (2,1)
Vroeger lid	43,7%	56,3%	16,0[b] (1,9)
Nu lid	49,1%	58,0%	16,1[b] (1,6)
Significantie	p<0,001	p=0,217	p<0,001
Studentenverenging	n=9.830	n=5.541	n=9.821
Nooit lid	41,5%	56,8%	16,0[a] (1,9)
Vroeger lid	47,9%	52,4%	16,2[b] (2,3)
Nu lid	40,7%	57,3%	16,3[b] (1,8)
Significantie	p<0,001	p=0,012	p<0,001
Sportvereniging	n=9.785	n=5.523	n=9.776
Nooit lid	39,1%	57,0%	16,1[ab] (2,1)
Vroeger lid	45,2%	57,1%	16,0[a] (1,9)
Nu lid	37,6%	54,6%	16,2[b] (1,9)
Significantie	p<0,001	p=0,088	P=0,014

***Ooitgebruik**= Jeugdbeweging: X^2:199,684 (df=2), Cramer's V:0,092; Studentenvereniging X^2:41,396 (df=2), Cramer's V:0,042 ; Sportvereniging: X^2:122,224 (df=2), Cramer's V:0,072;*
***Laatstejaarsgebruik**= Jeugdbeweging: X^2:3,058 (df=2); Studentenvereniging X^2:8,781, (df=2), Cramer's V:0,030 ; Sportvereniging: X^2:4,851 (df=2);*
***Beginleeftijd**= Jeugdbeweging: F:10,692, Nooit-Vroeger[90] d:0,20, p<0,001, Nooit-Nu d:0,15, p=0,016; Vroeger-Nu d:-0,05, p=0,675; Studentenvereniging : F:29,408, Nooit-Vroeger d:-0,20, p=0,005, Nooit-Nu d:-0,35, p<0,001; Vroeger-Nu d:-0,15, p=0,089; Sportvereniging: F:4,282, Nooit-Vroeger d:0,02, p=0,974, Nooit-Nu d:-0,12, p=0,172; Vroeger-Nu d:-0,13, p=0,016.*
***a,b,c=** verschillende letters betekent een significant verschil (p<0.05)*

[89] Nu lid zijn slaat op zowel actief, passief als organiserend lid zijn.
[90] Post hoc analyses=Scheffé

Het **alcoholgebruik** van studenten volgens vrijetijdsbesteding is terug te vinden in tabel 52. De prevalentie van ooitgebruik van alcohol ligt lager bij studenten die nooit lid waren van een jeugdbeweging (87,4%), studenten- (90,5%) of sportvereniging (86,6%) in vergelijking met studenten die vroeger lid waren (resp. 93,8%, 94,8% en 92,8%) of nu lid zijn (resp. 95,8%, 93,2% en 92,2%). Ook het laatstejaarsgebruik van alcohol ligt lager bij studenten die nooit lid waren van een jeugdbeweging, studentenvereniging of sportvereniging in vergelijking met studenten die vroeger lid waren of nu lid zijn. De Cramer's V testen tonen echter een zwak verband tussen ooit- en laatstejaarsgebruik van alcohol enerzijds, en de vrijetijdsbestedingen van studenten anderzijds. De beginleeftijd van alcohol ligt hoger voor studenten die nooit lid waren van een jeugdbeweging (15,2 jaar) tegenover studenten die vroeger lid waren (15,0 jaar) of nu lid zijn (14,9 jaar). Studenten die vroeger lid waren van een studentenverenging of een sportvereniging hebben een lagere beginleeftijd voor alcohol (beide 15,0 jaar) dan studenten die nooit lid waren (resp. 15,1 en 15,2 jaar) of nu lid zijn (resp. 15,1 en 15,2 jaar).

Het wekelijks alcoholgebruik (gemiddelde aantal glazen) ligt hoger bij studenten die nu lid zijn van een jeugdbeweging (14,1 glazen) of studentenvereniging (11,2 glazen) dan bij studenten die nooit (resp. 8,5 en 9,6 glazen) of vroeger lid waren (resp. 9,1 en 8,8 glazen). Bij studenten die nooit lid waren van een sportclub (8,7 glazen) ligt het aantal glazen lager dan bij studenten die vroeger lid waren (10,1 glazen) of nu lid zijn (10,3 glazen). Als we kijken naar het verhoogd risico op probleemgebruik (op basis van de audit C) dan heeft een groter aantal studenten die nu lid zijn van een jeugdbeweging (15,6%) of studentenvereniging (10,4%) een verhoogd risico dan studenten die nooit (resp. 6,4% en 8,2%) of vroeger (resp. 7,7% en 8,3%) lid waren. Bij de studenten die nooit lid waren van een sportclub zijn er minder met een verhoogd risico op probleemgebruik (6,5%) dan bij de studenten die vroeger lid waren (9,5%) of nu lid zijn (8,8%).

TABEL 52: PREVALENTIE EN BEGINLEEFTIJD VAN ALGEMEEN ALCOHOLGEBRUIK BIJ STUDENTEN NAARGELANG VRIJETIJDSBESTEDING

Alcohol	Ooit	Laatstejaar	Beginleeftijd (SD)	Wekelijks alcoholgebruik (SD)	Risico problematisch gebruik
Jeugdbeweging	n=21.535	n=19.523	n=21.483	n=15.911	n=1.712
Nooit lid	87,4%	88,0%	15,2[a] (1,7)	8,5[a] (25,1)	6,4%
Vroeger lid	93,8%	90,8	15,0[b] (1,5)	9,1[a] (19,1)	7,7%
Nu lid	95,8%	95,7%	14,9[c] (1,2)	14,1[b] (25,3)	15,6%
Significantie	p<0,001*1	p<0,001*2	p<0,001*3	p<0,001*4	p<0,001*5
Studentenverenging	n=21.465	n=19.460	n=21.413	n=15.859	n=1.7047
Nooit lid	90,5%	89,3%	15,1[a] (1,5)	9,6[a] (21,4)	8,2%
Vroeger lid	94,8%	92,7%	15,0[b] (1,7)	8,8[a] (17,6)	8,3%
Nu lid	93,2%	93,1%	15,1[a] (1,5)	11,2[b] (27,3)	10,4%
Significantie	p<0,001*1	p<0,001*2	p=0,001*3	p<0,001*4	p<0,001*5
Sportvereniging	n=21.398	n=19.395	n=21.346	n=15.801	n=1.704
Nooit lid	86,6%	87,4%	15,2[a] (1,8)	8,7[a] (20,4)	6,5%
Vroeger lid	92,8%	91,4%	15,0[b] (1,5)	10,1[b] (21,3)	9,5%
Nu lid	92,2%	90,8%	15,2[a] (1,5)	10,3[b] (26,6)	8,8%
Significantie	p<0,001*1	p<0,001*2	p<0,001*3	P=0,018*4	p<0,001*5

Ooitgebruik= *Jeugdbeweging: X^2: 375,890 (df=2), Cramer's V:0,126; Studentenvereniging X^2: 75,500 (df=2), Cramer's V:0,057; Sportvereniging: X^2:150,150 (df=2), Cramer's V:0,080;*
Laatstejaarsgebruik= *Jeugdbeweging: X^2:188,891 (df=2), Cramer's V:0,094; Studentenvereniging X^2:78,330, (df=2), Cramer's V:0,060; Sportvereniging: X^2:48,300 (df=) Cramer's V:0,048*
Beginleeftijd= *Jeugdbeweging: F:86,481, Nooit-Vroeger d:0,021, p<0,001, Nooit-Nu d:0,37, p<0,001; Vroeger-Nu d:0,16, p<0,001; Studentenvereniging : F:7,225, Nooit-Vroeger d:0,13, p=0,001, Nooit-Nu d:0,02, p=0,602; Vroeger-Nu d:-0,11, p=0,021; Sportvereniging: F:24,857 , Nooit-Vroeger d:0,15, p<0,001 , Nooit-Nu d:-0,00, p=0,989; Vroeger-Nu d:-0,15, p<0,001;*
Wekelijks alcoholgebruik= *Jeugdbeweging: F:74,074, Nooit-Vroeger d:-0,64, p=0,289, Nooit-Nu d:-5,63, p<0,001; Vroeger-Nu d:-4,98, p<0,001; Studentenvereniging : F:10,538, Nooit-Vroeger d:0,82, p=0,370, Nooit-Nu d:-1,63, p<0,001; Vroeger-Nu d:-2,45, p<0,001; Sportvereniging: F:4,033 , Nooit-Vroeger d:-1,37, p=0,044 , Nooit-Nu d:-1,63, p=0,022; Vroeger-Nu d:-0,26, p=0,818;*
Problematisch gebruik= *Jeugdbeweging: X^2: 287,614 (df=2), Cramer's V:0,122; Studentenvereniging X^2: 22,071 (df=2), Cramer's V:0,034; Sportvereniging: X^2:25,312 (df=2), Cramer's V:0,036.*
a,b,c= *verschillende letters betekent een significant verschil (p<0.05).*

Het gebruik van **kalmeermedicatie** van studenten volgens vrijetijdsbesteding is terug te vinden in tabel 53. De prevalentie van ooitgebruik van kalmeermedicatie ligt lager bij studenten die momenteel lid zijn van een jeugdbeweging, studentenvereniging of sportvereniging (resp. 10,3%, 12,8% en 12,5%) dan bij studenten die dat vroeger (resp. 16,8%, 17,3% en 16,2%) of nooit (16,0%; 16,0% en ,17,6%) waren. Er is geen significant verschil in laatstejaarsgebruik van kalmeermedicatie naargelang lidmaatschap. De Cramer's V testen tonen echter een zwak verband tussen ooit- of laatstejaarsgebruik van kalmeermedicatie en vrijetijdsbestedingen van studenten. De beginleeftijd van gebruik van kalmeermedicatie is significant jonger bij studenten die nu lid zijn van een jeugdbeweging (17,4 jaar oud) dan bij studenten die nooit of vroeger lid waren (resp. 18,4 en 18,1 jaar oud). Vroegere leden van studentenverengingen hebben een latere beginleeftijd (19,2 jaar oud) dan zowel zij die nu lid zijn als zij die nooit lid waren (18 jaar oud). Er is geen verschil voor sportverenigingen.

TABEL 53: PREVALENTIE EN BEGINLEEFTIJD VAN KALMEERMEDICATIE BIJ STUDENTEN NAARGELANG VRIJETIJDSBESTEDING

Kalmeermedicatie	Ooit	Laatstejaar (missings:25.074)	Beginleeftijd (SD)
Jeugdbeweging	n=3.596	n=2.194	n=3.588
Nooit lid	16,0%	61,6%	18,4[a] (3,1)
Vroeger lid	16,8%	60,3%	18,1[a] (3,1)
Nu lid	10,3%	61,6%	17,4[b] (2,5)
Significantie	p<0,001*[1]	p=0,711*[2]	p<0,001*[3]
Studentenverenging	n=3.588	n=2.188	n=3.580
Nooit lid	16,0%	60,7%	18,0[a] (3,0)
Vroeger lid	17,3%	57,7%	19,2[b] (3,4)
Nu lid	12,8%	63,9%	17,9[a] (3,0)
Significantie	p<0,001*[1]	p=0,089*[2]	p<0,001*[3]
Sportvereniging	n=3.571	n=2.176	n=3.563
Nooit lid	17,6%	60,8%	18,3 (3,1)
Vroeger lid	16,2%	60,4%	18,1 (3,1)
Nu lid	12,5%	62,4%	18,1 (2,9)
Significantie	p<0,001*[1]	p=0.597*[2]	p=0,536*[3]

Ooitgebruik= *Jeugdbeweging: X^2: 100,285 (df=2), Cramer's V:0,065; Studentenvereniging X^2:41,381 (df=2), Cramer's V:0,042; Sportvereniging: X^2:66,488 (df=2), Cramer's V:0,053;*
Laatstejaarsgebruik= *Jeugdbeweging: X^2: 0,683(df=2); Studentenvereniging X^2:4,839 (df=2); Sportvereniging: X^2: 1.033 (df=2);*
Beginleeftijd= *Jeugdbeweging: F:16,393, Nooit-Vroeger d:0,24, p=0,093, Nooit-Nu d:0,94, p<0,001; Vroeger-Nu d:0,71, p<0,001; Studentenvereniging : F:30,635, Nooit-Vroeger d:-1,16, p<0,001, Nooit-Nu d:0,16, p=0,439; Vroeger-Nu d:1,3, p<0,001; Sportvereniging: F:0,624*
a,b,c= *verschillende letters betekent een significant verschil (p<0.05*

Het gebruik van **stimulerende medicatie** van studenten volgens vrijetijdsbesteding is terug te vinden in tabel 54. De prevalentie van ooitgebruik van stimulerende medicatie ligt hoger bij studenten die vroeger lid waren van een jeugdbeweging, studentenvereniging of sportvereniging (resp. 11,9%, 13,8% en 11,5%) dan bij studenten die nooit lid waren (resp. 9,2%, 10,1% en 10,0%) of nu lid zijn (resp. 9,9%, 9,9% en 8,8%). Voor het laatstejaarsgebruik is er enkel bij studentenverenigingen een significant verschil: studenten die nu lid zijn hebben het laatstejaar meer stimulerende medicatie gebruikt dan studenten die nooit of vroeger lid waren. De Cramer's V-testen tonen echter een zwak verband tussen ooit- of laatstejaarsgebruik van stimulerende medicatie en vrijetijdsbestedingen van studenten.

Studenten die nooit lid waren van een jeugdbeweging of sportclub hebben een latere beginleeftijd voor stimulerende medicatie (resp. 17,4 en 17,3 jaar) dan studenten die vroeger lid waren (resp. 16,6 en 16,9 jaar) of nu lid zijn (resp. 16,2 en 16,4 jaar). Studenten die vroeger lid waren van een studentenvereniging hebben een latere beginleeftijd voor stimulerende medicatie (17,8 jaar) dan studenten die nooit lid waren (16,7 jaar) of nu lid zijn (16,6 jaar).

TABEL 54: PREVALENTIE EN BEGINLEEFTIJD VAN STIMULERENDE MEDICATIE BIJ STUDENTEN NAARGELANG VRIJETIJDSBESTEDING

Stimulerende medicatie	Ooit	Laatstejaar	Beginleeftijd (SD)
Jeugdbeweging	n=2.455	n=1.671	n=2.435
Nooit lid	9,2%	67,7%	17,4[a] (4,0)
Vroeger lid	11,9%	67,1%	16,6[b] (4,3)
Nu lid	9,9%	71,6%	16,2[b] (3,6)
Significantie	p<0,001*1	p=0,215*2	p=0,001*3
Studentenverenging	n=2.450	n=1.668	n=2.430
Nooit lid	10,1%	67,6%	16,7[a] (4,0)
Vroeger lid	13,8%	63,4%	17,8[b] (4,1)
Nu lid	9,9%	72,0%	16,6[a] (4,3)
Significantie	p<0,001*1	p=0,020*2	p<0,001*3
Sportvereniging	n=2.434	n=1.657	n=2.415
Nooit lid	10,0%	66,8%	17,3[a] (4,2)
Vroeger lid	11,5%	67,3%	16,9[ac] (4,0)
Nu lid	8,8%	70,7%	16,4[bc] (4,2)
Significantie	p<0,001*1	p=0,266*2	P=0,005*3

Ooitgebruik= *Jeugdbeweging: X^2: 37,508 (df=2), Cramer's V: 0,040; Studentenvereniging X^2: 33,047(df=2), Cramer's V: 0,038; Sportvereniging: X^2:36,174 (df=2), Cramer's V:0,039;*
Laatstejaarsgebruik= *Jeugdbeweging: X^2: 3,071(df=2); Studentenvereniging X^2:7,808, (df=2), Cramer's V:0,056; Sportvereniging: X^2:2,648 (df=2);*
Beginleeftijd= *Jeugdbeweging: F14,614:, Nooit-Vroeger d:0,78, p<0,001, Nooit-Nu d:1,18, p<0,001; Vroeger-Nu d:0,40, p=0,238; Studentenvereniging : F:11,806, Nooit-Vroeger d:-1,11, p<0,001=, Nooit-Nu d:0,12, p=0,827; Vroeger-Nu d:1,23, p<0,001; Sportvereniging: F:5,263 , Nooit-Vroeger d:0,39, p=0,256 , Nooit-Nu d:0,84 , p=0,007; Vroeger-Nu d:0,45, p=0,073*
a,b,c= *verschillende letters betekent een significant verschil (p<0.05)*

Het gebruik van **cannabis** van studenten volgens vrijetijdsbesteding is terug te vinden in tabel 55. De prevalentie van ooitgebruik van cannabis ligt lager bij studenten die nooit lid waren van een jeugdbeweging (37,2%), studentenvereniging (39,9%) of sportvereniging (37,8%) dan bij vroegere leden (resp. 44,4%, 51,0% en 45,6%) en huidige leden (resp. 48,3%, 44,3% en 38,4%). Er is een hoger laatstejaarsgebruik van cannabis bij studenten die nu lid zijn van een jeugdbeweging en studentenvereniging dan bij nooit-leden of vroegere leden. Bij vroegere leden van een sportvereniging ligt het laatstejaarsgebruik hoger dan nooit-leden of huidige leden. De Cramer's V-testen tonen echter een zwak verband tussen ooit- of laatstejaarsgebruik van cannabis en vrijetijdsbestedingen van studenten.

Er is geen significant verschil in beginleeftijd van cannabis bij (niet-)leden van een sportvereniging. Studenten die nooit lid waren van een jeugdbeweging of studentenvereniging hebben een latere beginleeftijd (resp. 17,3 en 17,0 jaar) dan studenten die vroeger lid waren (resp. 17,1 en 17,4 jaar) of nu lid zijn (resp. 16,9 en 17,4 jaar).

TABEL 55: PREVALENTIE EN BEGINLEEFTIJD VAN CANNABIS BIJ STUDENTEN NAARGELANG VRIJETIJDSBESTEDING

Cannabis	Ooit	Laatstejaar	Beginleeftijd (SD)
Jeugdbeweging	n=9.9916	n=6.028	n=9.915
Nooit lid	37,2%	58,4%	17,3^{a} (2,1)
Vroeger lid	44,4%	59,9%	17,1^{b} (2,0)
Nu lid	48,3%	66,8%	16,9^{c} (1,7)
Significantie	p<0,001*1	p<0,001*2	p<0,001*3
Studentenverenging	n=9.885	n=6.004	n=9.884
Nooit lid	39,9%	60,6%	17,0^{a} (2,0)
Vroeger lid	51,0%	53,9%	17,4^{b} (2,2)
Nu lid	44,3%	64,3%	17,4^{b} (1,8)
Significantie	p<0,001*1	p<00,1*2	p<0,001*3
Sportvereniging	n=9.840	n=5.983	n=9.839
Nooit lid	37,8%	57,5%	17,2 (2,1)
Vroeger lid	45,6%	62,3%	17,1 (2,0)
Nu lid	38,4%	59,4%	17,2 (2,0)
Significantie	p<0,001*1	p=0,001*2	p=0,282*3

Ooitgebruik= *Jeugdbeweging: X^2:180,529 (df=2), Cramer's V:0,088; Studentenvereniging X^2:124,383 (df=2), Cramer's V:0,073; Sportvereniging: X^2: (df=), Cramer's V:;*
Laatstejaarsgebruik= *Jeugdbeweging: X^2:41,422 (df=2); Cramer's V:0,065; Studentenvereniging $X^2$39,397:, (df=2), Cramer's V:0,063; Sportvereniging: X^2:13,695 (df=2); Cramer's V:0.037*
Beginleeftijd= *Jeugdbeweging: F:28,172, Nooit-Vroeger d:0,17, p<0,001, Nooit-Nu d:0,41, p<0,001; Vroeger-Nu d:0,23, p<0,001; Studentenvereniging : F:51,306, Nooit-Vroeger d:-0,42, p<0,001, Nooit-Nu d:-0,40, p<0,001; Vroeger-Nu d:0,02, p=0,951; Sportvereniging: F:1,266*
a,b,c= *verschillende letters betekent een significant verschil (p<0.05).*

Het **gok- en gamegedrag** van studenten volgens vrijetijdsbesteding is terug te vinden in tabel 56. Studenten die nu lid zijn van een jeugdbeweging of studentenvereniging hebben minder vaak gegokt het laatste jaar (resp. 18,6% en 17,7%) dan studenten die nooit (resp. 20,6% en 21,5%) of vroeger (resp. 21,8% en 23,2%) lid waren. Bij sportverenigingen zien we dat huidige leden meer gokken (23,9%) dan studenten die nooit (17,1%) of vroeger (20,1%) lid waren. De prevalentie van gamen in het laatste jaar ligt hoger bij studenten die nooit (65,9%) of vroeger (65,9%) lid waren van een jeugdbeweging dan bij huidige leden (63,6%). Bij studentenverenigingen en sportverenigingen zien we dat het gamen hoger ligt bij huidige leden (resp. 70,1% en 66,5%) dan bij studenten die nooit (resp. 64,0% en 62,9%) of vroeger (resp. 63,4% en 65,6%) lid waren. De Cramer's V-testen tonen echter een zwak verband tussen laatstejaarsgebruik van zowel gokken als gamen met vrijetijdsbestedingen van studenten.

TABEL 56: PREVALENTIE LAATSTEJAAR GOKKEN EN GAMEN BIJ STUDENTEN NAARGELANG VRIJETIJDSBESTEDING

Laatstejaarsgebruik	Gokkken	Gamen
Jeugdbeweging	n=4.873	n=15.386
Nooit lid	20,6%	65,9%
Vroeger lid	21,8%	65,9%
Nu lid	18,6%	63,6%
Significantie	p<0,001*[1]	p=0,018*[2]
Studentenverenging	n=4.854	n=15.335
Nooit lid	21,5%	64,0%
Vroeger lid	23,2%	63,4%
Nu lid	17,7%	70,1%
Significantie	p<0,001*[1]	p<0,001*[2]
Sportvereniging	n=4.844	n=15.281
Nooit lid	17,1%	62,9%
Vroeger lid	20,1%	65,6%
Nu lid	23,9%	66,5%
Significantie	p<0,001*[1]	p=0,001*[2]

Gokken= *Jeugdbeweging: X^2:18,044 (df=2), Cramer's V:0,028; Studentenvereniging X^2:47,792 (df=2), Cramer's V:0,045; Sportvereniging: X^2:74,623 (df=2), Cramer's V:0,057;*
Gamen= *Jeugdbeweging: X^2:8,034 (df=2), Cramer's V:0,018; Studentenvereniging X^2:76,531, (df=2), Cramer's V:0,057; Sportvereniging: X^2:14,237 (df=2), Cramer's V:0,025*

Sociale normen

Studenten denken dat een doorsnee student gemiddeld 10,7 standaardglazen (SD=8,0) drinkt tijdens de lesperiode (zie tabel 57). Dit gemiddelde ligt hoger dan het feitelijke aantal standaardglazen dat studenten gemiddeld op wekelijkse basis drinken (9,2 standaardglazen, SD = 15,6). De discrepantie die gevonden wordt op vlak van drinkfrequentie wordt ook gezien wanneer naar de frequentie van bingedrinken wordt gekeken. Zo denkt 48,3% van de studenten dat de doorsnee mannelijke student wekelijks bingedrinkt, terwijl slechts 10,3% van de mannelijke studenten dit in werkelijkheid doet. In dezelfde lijn denkt 42,1% van de studenten dat de doorsnee vrouwelijke student wekelijks bingedrinkt, terwijl slechts 4,5% van de vrouwelijke studenten dit in werkelijkheid doet. Heel wat studenten schatten de frequentie van bingedrinken bij andere studenten dus aanzienlijk hoger in dan de werkelijke frequentie. Ook de prevalentie van subjectieve dronkenschap wordt door veel studenten overschat: 51,6% van de studenten denkt dat de doorsnee student wekelijks genoeg alcohol drinkt om zich dronken te voelen, terwijl het feitelijk aantal dat dit doet 10,8% is.

TABEL 57: SOCIALE NORMEN

In de afgelopen 12 maanden hoe vaak…	Niet	Occasioneel (<1/ week)	Regelmatig (≥1x/week)
… denk je dat een doorsnee student alcohol drinkt?	0,5%	14,7%	84,8%
… denk je dat een doorsnee mannelijke student 6 of meer alcoholische consumpties drinkt in 2 uur?	1,9%	49,8%	48,3%
… denk je dat een doorsnee vrouwelijke student 4 of meer alcoholische consumpties drinkt in 2 uur?	1,8%	56,0%	42,1%
… denk je dat een doorsnee student genoeg alcohol drinkt om zich dronken te voelen?	1,1%	47,3%	51,6%

Ouders

De meerderheid van de studenten (57,4%) geeft aan occasioneel (minder dan éénmaal per week) alcohol te drinken samen met de ouders. Iets minder dan één derde van de studenten (30,7%) heeft het afgelopen jaar nooit met de ouder(s) alcohol gedronken, terwijl één op negen studenten (11,9%) aangeeft regelmatig (één of meermaals per week) alcohol te drinken met de ouder(s). Wat regels rond alcoholgebruik betreft, mag het merendeel van de studenten (72,3%) in het bijzijn van de ouder(s) alcohol drinken, 48,7% mag buitenshuis zoveel alcohol drinken als ze willen en 38,5% mag dronken thuis komen (tabel 58). Ongeveer de helft van de studenten (49,4%) mocht van de

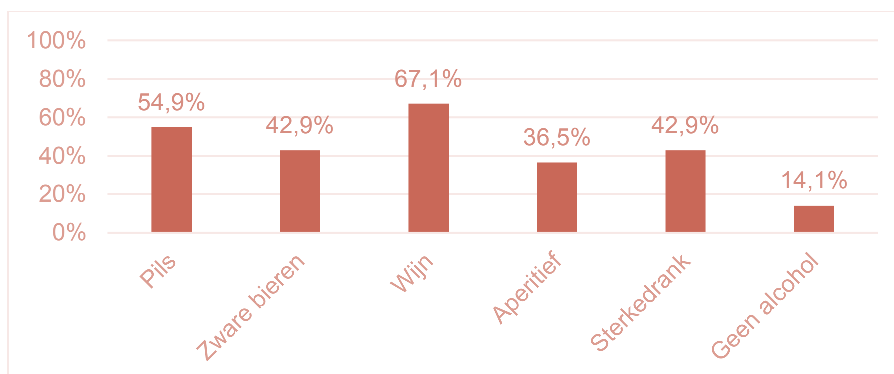
ouder(s) geen alcohol drinken voor 16 jaar oud en 10,4% mocht geen alcohol drinken voor 18 jaar oud. De meeste studenten (88,0%) gaven aan dat ouder(s) hen niet aanmoedigen meer alcohol te drinken, maar meer dan de helft (53,6%) geeft ook aan dat ouder(s) hen niet aanmoedigen om minder alcohol te drinken. Het merendeel van de studenten (58,4%) geeft aan openlijk over alcohol te kunnen praten met de ouder(s).

TABEL 58: REGELS VAN OUDERS ROND ALCOHOLGEBRUIK

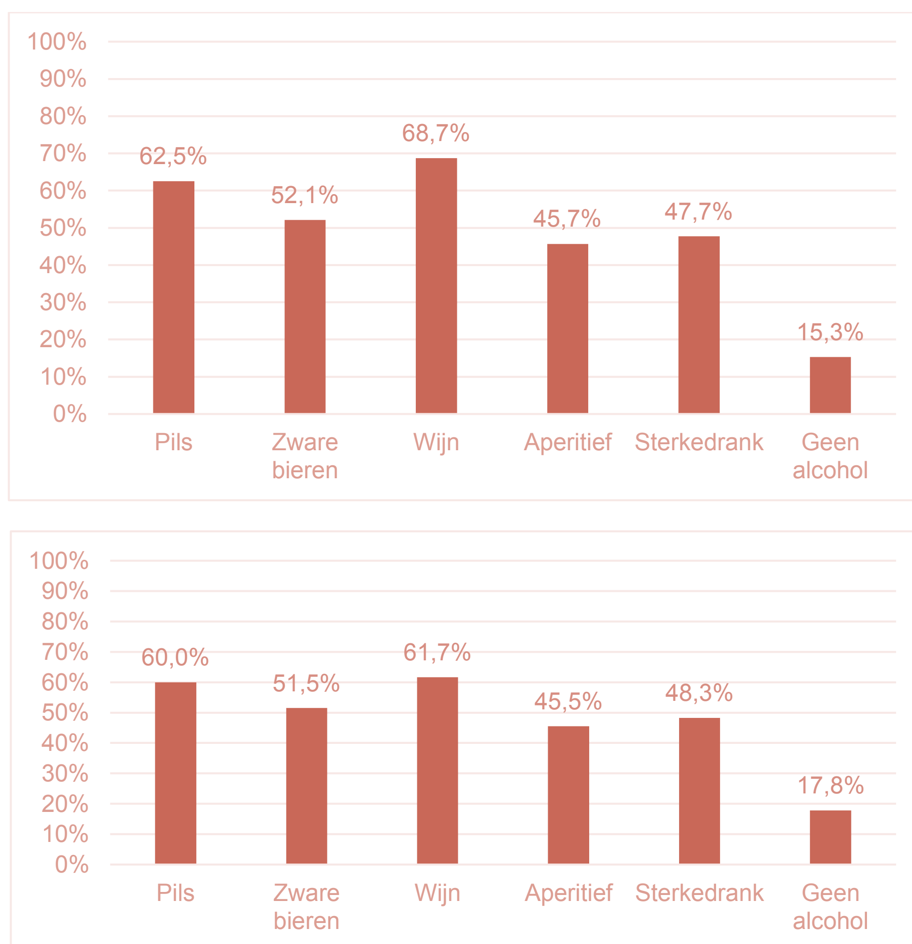
	(helemaal) niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	(helemaal) akkoord
Ik mag in het bijzijn van mijn ouder(s) alcohol drinken.	6,2%	4,3%	72,3%
Ik mag van mijn ouder(s) buitenshuis* zoveel alcohol drinken als ik wil. ** buiten het huis waar je ouder(s) is/zijn gedomicilieerd*	29,2%	22,1%	48,7%
Ik mag dronken thuis* komen bij mijn ouder(s). ** het huis waar je ouder(s) is/zijn gedomicilieerd*	33,9%	27,7%	38,5%
Ik mocht voor mijn 16 jaar oud alcohol drinken van mijn ouder(s)	49,4%	20,3%	30,3%
Ik mocht voor mijn 18 jaar oud alcohol drinken van mijn ouder(s)	10,4%	9,0%	80,6%
Mijn ouder(s) moedigen me aan om meer alcohol te drinken.	88,0%	8,7%	3,4%
Mijn ouder(s) moedigen me aan om minder alcohol te drinken.	53,6%	29,8%	16,7%
Mijn ouder(s) en ik praten openlijk over alcoholgebruik.	20,1%	21,5%	58,4%

Ook de beschikbaarheid van alcohol thuis werd bevraagd. Studenten gaven aan dat voornamelijk (schuim)wijn (67,1%) en pils (54,9%) aanwezig zijn bij de ouder(s) (figuur 4). Dit zijn ook de alcoholische dranken waarvan ze het meest frequent aangeven deze te mogen drinken in zowel aan- als afwezigheid van de ouders (figuur 5). Bij één op zeven studenten (14,1%) is er geen alcohol aanwezig thuis.

FIGUUR 4: DRANKEN DIE MEESTAL AANWEZIG ZIJN BIJ OUDER(S) THUIS

FIGUUR 5: BESCHIKBARE DRANKEN DIE STUDENT MAG DRINKEN WANNEER OUDER(S) AANWEZIG IS/ZIJN (BOVENSTE GRAFIEK) OF WANNEER OUDER(S) ER NIET IS/ZIJN (ONDERSTE GRAFIEK).

Informatie, hulp en beleid

SAMENVATTING

- Studenten zoeken voornamelijk hulp voor alcohol en andere drugs bij informele kanalen (vrienden en familie) en informatie hierover bij vrienden en professionals buiten de hogeronderwijsinstelling.
  → Lees meer

- Een derde van de studenten geeft aan niet voldoende geïnformeerd of gesensibiliseerd te worden over alcohol en drugs door hun hogeronderwijsinstelling. Eén op vijf studenten vindt dat er geen duidelijke regels of afspraken zijn rond alcohol- en druggebruik.
  → Lees meer

- Studenten willen meer aandacht voor begeleiding en sensibilisering.
  → Lees meer

- De helft van de studenten geeft aan dat het thema alcohol en drugs niet aan bod komt in hun studiecurriculum.
  → Lees meer

Informatie en hulp

Om een beeld te krijgen van de personen, professionals of instanties die studenten zouden **aanspreken bij problemen**, stelden we de vraag “Stel dat jij of je vriend(in) een probleem zou hebben met alcohol of andere drugs. Met wie zou jij daarover praten?” We opteerden ervoor om in die vraagstelling niet enkel te polsen naar wie men zou gaan met persoonlijke problemen, maar ook met problemen van vrienden. Dit, omdat slechts een minderheid van de studenten een probleemindicatie heeft op het vlak van alcohol- of druggebruik. Daarnaast werd ook gepolst bij welke instantie men **informatie** zou zoeken over alcohol of andere drugs. Slechts een kleine minderheid (4,8%) zou niemand aanspreken met problemen in verband met alcohol of andere drugs. Voornamelijk de informele kanalen zoals vrienden (65,1%) of familieleden (41,6%) zijn een aanspreekpunt voor studenten bij problemen. Voor professionele hulp is de drempel hoger, maar studenten gaven wel aan vaker informatie te zoeken over alcohol of andere drugs bij professionals buiten de hogeronderwijsinstelling (35,1%) (tabel 59).

TABEL 59: AANSPREEKPERSONEN OF -VOORZIENINGEN IN GEVAL VAN PROBLEMEN MET OF WAAR STUDENT INFORMATIE ZOU ZOEKEN OVER ALCOHOL OF ANDERE DRUGS (N=28670).

Aanspreekpunt	Problemen	Informatie
Vrienden	65,1%	45,0%
Familieleden (ouders, broer/zus, neef/nicht, tante/nonkel)	41,6%	25,0%
Andere professionele hulp buiten de universiteit of hogeschool (CGG, De Druglijn, JAC, Jongerentelefoon, Tele-Onthaal,…)	20,3%	35,1%
Huisarts	18,5%	20,9%
Hogeronderwijsinstelling (studentenvoorzieningen (Stuvo), studenten(ondersteunende)diensten, studenten(traject)coach, lectoren, …)	6,6%	8,9%
Met niemand	4,8%	5,3%

Beleid

We bevroegen ook enkele aspecten van het aanwezige **aanbod in de hogeschool of universiteit op het vlak van alcohol- en drugthematiek**. Eén op vijf studenten (19,8%) geeft aan binnen hun hogeronderwijsinstelling geïnformeerd of gesensibiliseerd te worden over alcohol en drugs (tabel 60) terwijl meer dan een derde van de studenten (35,8%) aangeeft niet voldoende geïnformeerd of gesensibiliseerd te worden. Eén op vijf studenten (19,4%) vindt dat er geen duidelijke regels of

afspraken zijn rond alcohol- en druggebruik. Er zijn wel meer studenten die stellen dat ze in de universiteit of hogeschool terechtkunnen met vragen of problemen over de alcohol- en drugthematiek dan studenten die aangeven dat dit niet mogelijk is. Maar tegelijk is een meerderheid niet op de hoogte van hoe het op dat vlak zit. Ook qua informatie, sensibilisering en regelgeving is er een opvallend groot aandeel dat niet weet hoe het daar juist mee zit.

TABEL 60: ASPECTEN VAN ALCOHOL- EN DRUGTHEMATIEK OP INSTELLINGSNIVEAU

Op mijn universiteit/hogeschool…	Ja	Neen	Weet ik niet
… word ik geïnformeerd of gesensibiliseerd over alcohol en drugs (n=23120, missings=5550)	19,8%	35,8%	44,4%
… zijn er duidelijke regels of afspraken over alcohol- en druggebruik (n=23114, missings=5556)	31,3%	19,4%	49,3%
… kan ik terecht als ik vragen en/of problemen heb over alcohol en drugs (n=23102, missings=5568)	37,6%	6,3%	56,2%

Er werd ook gepeild naar waaraan de onderwijsinstelling **meer aandacht** moet besteden met betrekking tot alcohol en drugs. Begeleiding (38,9%) en sensibilisering (35,8%) vonden studenten belangrijker dan regels of afspraken (18,0%) (tabel 61). Er werd de studenten ook gevraagd of de **alcohol- en drugthematiek aan bod komt in het studiecurriculum**. Ruim de helft van de studenten (51,0%) gaf aan dat dit thema niet terugkomt in het studiecurriculum. Van de studenten die aangaven dat dit wel in hun curriculum komt, gaf de meerderheid aan dat dit onvoldoende is (52,1%). Daartegenover zei 47,0% dat dit voldoende is. Bijna niemand (0,9%) gaf aan dat dit te veel voorkomt.

TABEL 61: AANDACHTSPUNTEN VOOR ALCOHOL EN DRUGS (N=28670)

Er moet meer aandacht gaan naar:	
Begeleiding (voorzieningen of netwerken om te helpen bij problemen, …)	38,9%
Informatieoverdracht en sensibilisering (informatiebrochure, preventiecampagnes,…)	35,8%
Regels of afspraken (alcohol- en drugbeleid met regels, …)	18,0%
Geen van deze mogelijkheden	21,3%

De invloed van corona en evoluties in de tijd

SAMENVATTING

- De coronapandemie heeft een belangrijke invloed op de gebruikspatronen van veel studenten.
  → Lees meer

- Alcohol en tabaksproducten werden bij de huidige bevraging globaal genomen minder geconsumeerd dan in 2017.
  → Lees meer

- Het regelmatig gebruik van kalmerende en stimulerende medicatie en het regelmatig oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie is in de huidige bevraging bij studenten die deze middelen in het afgelopen jaar gebruikten sterk toegenomen. De stijging in laatstejaarsgebruik blijft wel beperkt.
  → Lees meer

- Illegaal druggebruik is licht toegenomen in de huidige bevraging ten opzichte van de vorige editie.
  → Lees meer

Net als in 2017 ging de huidige editie van de studentenbevraging door in alle Nederlandstalige hogeronderwijsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Door het gebruik van een vergelijkbaar onderzoeksopzet en meetinstrument is het voor het eerst mogelijk om evoluties in de tijd te bekijken. De huidige bevraging werd echter een jaar na de start van de coronapandemie afgenomen. Een periode waarin het studentenleven quasi volledig stil lag. Zo is het belangrijk om bijvoorbeeld stil te staan bij het gegeven dat het laatstejaarsgebruik in deze editie gaat over de periode van pakweg het begin van de coronacrisis (voorjaar 2020) tot het voorjaar van 2021. Een periode waarin ons land in lockdown ging, waarin de horeca en cultuursector sloot, er vooral afstandsonderwijs werd georganiseerd, enzovoort. Dit heeft ongetwijfeld een belangrijke invloed op de evolutie in middelengebruik, gamen en gokken door studenten.

Gebruik ten opzichte van vóór corona

Om dit te onderzoeken werd in 2021 een vraag toegevoegd, waarmee studenten konden aangeven hoe hun huidige gebruik zich verhoudt tot hun gebruik voor de coronapandemie. Onderstaande resultaten zijn hierop gebaseerd en zijn dus geen vergelijking met de resultaten uit 2017 (zie daarvoor verderop).

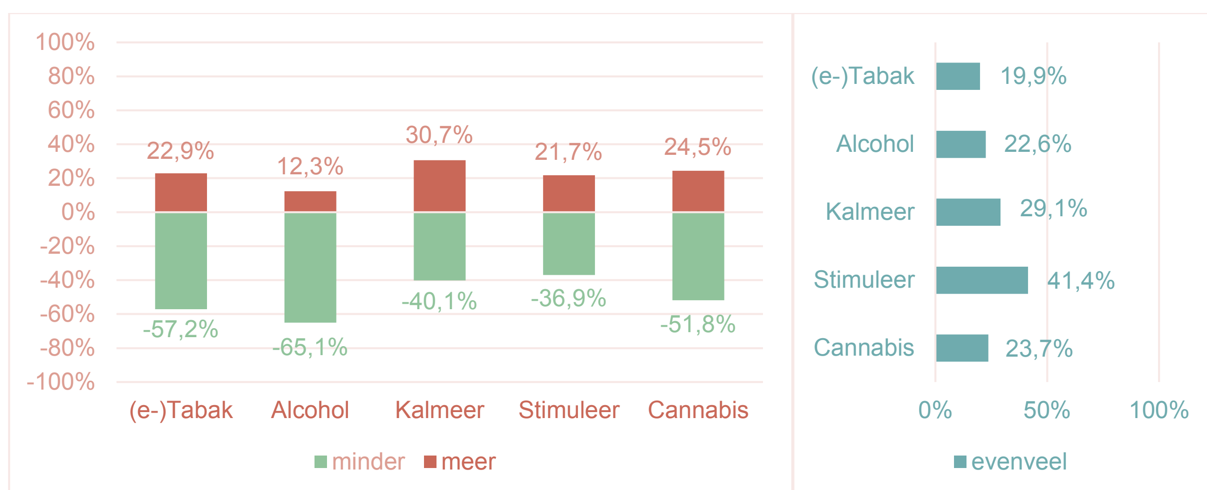
Bij driekwart tot bijna vier op de vijf studenten[91] is het gebruik van tabaksproducten, stimulerende medicatie en cannabis de voorbije 12 maanden **ofwel gedaald ofwel stabiel gebleven** in vergelijking met voor de coronapandemie. Voor alcohol is dit zelfs bij bijna negen op de tien studenten[1] het geval. Alcohol, tabaksproducten en cannabis zijn daarbij de middelen die door de grootste groep studenten minder zijn geconsumeerd. Een aanzienlijke groep studenten is ook minder kalmerende en stimulerende medicatie gaan gebruiken (figuur 6).

Desondanks is er een belangrijke groep studenten die de afgelopen 12 maanden wel **meer** van deze middelen is **gaan gebruiken** ten opzichte van voor de pandemie. De uitschieters zijn daarbij cannabis en kalmerende medicatie. Bijna een kwart van de studenten[88] gebruikte in het afgelopen jaar meer cannabis, terwijl bijna een derde van de studenten[88] meer kalmerende medicatie nam (figuur 6). Van de studenten die in het laatste jaar gokten of gameden zei respectievelijk 22,3% en 50,1% dat ze dit meer deden dan voor de coronapandemie. Respectievelijk 59,0% en 38,0% zei evenveel te gokken en te gamen (niet in figuur).

---

[91] Van de studenten die ooit gebruikt hebben, exclusief de studenten die zowel ‘voor’ als ‘tijdens’ de coronaperiode niet gebruikten.

FIGUUR 6: PREVALENTIE VAN STUDENTEN DIE DE AFGELOPEN 12 MAANDEN MEER, MINDER OF EVENVEEL GEBRUIKTEN PER MIDDEL IN VERGELIJKING MET VOOR DE CORONAPANDEMIE

Bovenstaande prevalentiecijfers tonen telkens alle studenten die ooit gebruikten, exclusief de studenten die zowel 'voor' als 'tijdens' de coronaperiode niet gebruikten. Deze studenten vallen in principe in de categorie 'evenveel', maar vertekenen de prevalentiecijfers van studenten die effectief meer, minder of evenveel gebruiken.

Evolutie in middelengebruik, gamen en gokken tussen 2017 en 2021

Tabel 62 toont dat zowel **tabaksproducten als alcohol** in 2021 globaal genomen minder werden geconsumeerd dan in 2017. Voor beide middelen is er een grote groep studenten die aangeeft het afgelopen jaar minder te hebben gebruikt dan voor de coronapandemie (zie hoger). Mogelijks is dit verschil met 2017 dus (deels) te wijten aan een veranderd gebruikspatroon tijdens de coronapandemie. Interessant is de lichte daling in ooitgebruik voor beide middelen. Deze heeft waarschijnlijk weinig met corona te maken, maar ligt mogelijks in lijn met de dalende trend in gebruik die al geruime tijd bij leerlingen in het secundair onderwijs gezien wordt (VAD, 2021).

Het ooit- en laatstejaarsgebruik van **kalmerende en stimulerende medicatie** is in 2021 beperkt gestegen. Oneigenlijk ooitgebruik van stimulerende medicatie is daarentegen beperkt afgenomen. Meer verontrustend is echter de sterke toename in regelmatig gebruik onder studenten die in het laatste jaar gebruikten. Dit doet zich zowel voor bij kalmerende en stimulerende medicatie, als bij het oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie. Het is niet ondenkbaar dat het hier in belangrijke mate over studenten gaat die meer zijn gaan gebruiken omwille van de coronapandemie (zie hoger).

Het gebruik van zowel **cannabis als andere (illegale) drugs** ligt in 2021 hoger dan in 2017. Daarbij valt de stijging in regelmatig gebruik van cannabis op. Ook de laatstejaarsprevalentie van **gokken en gamen** is in 2021 toegenomen ten opzichte van 2017. Net als de prevalentie van studenten die meer dan 7 uur per week gamen. Dit laatste ligt in lijn met de hoge prevalentie van studenten die afgelopen jaar meer gameden dan voor de coronapandemie (zie hoger).

TABEL 62: VERGELIJKING VAN VERSCHILLENDE INDICATOREN TUSSEN 2017 EN 2021

	2017 (95% BI)	2021 (95% BI)
Alcohol		
Ooitgebruik	94,9% (94,7 - 95,2)	92,5% (92,2 - 92,8)
Laatstejaarsgebruik	93,9% (93,6 - 94,1)	84,9% (84,4 - 85,3)
Gemiddeld aantal standaardglazen per week	12,9 (12,6 - 13,1)[b]	9,2 (9,0 - 9,5)[b]
Drinkt meer dan 1x/week (o.b.v. item AUDIT-C)[a]	36,8% (36,3 - 37,4)	26,4% (25,9 - 27,0)
Risicovol drinken (AUDIT-C)	51,3% (50,7 - 51,9)	35,2% (34,6 - 35,9)
(e-)Tabak		
Ooitgebruik	49,3% (48,7 - 49,8)	46,6% (46,0 - 47,2)
Laatstejaarsgebruik	31,2% (30,7 - 31,7)	27,7% (27,2 - 28,2)
Kalmerende medicatie		
Ooitgebruik	13,6% (13,2 - 14,0)	15,8% (15,4 - 16,3)
Laatstejaarsgebruik	7,5% (7,3 - 7,9)	9,6% (9,3 - 10,0)
Regelmatig gebruik (in lesperiodes)[a]	21,1% (19,5 - 22,9)	33,7% (31,8 - 35,7)
Stimulerende medicatie		
Ooitgebruik	10,5% (10,1 - 10,8)	11,5% (11,1 - 11,9)
Laatstejaarsgebruik	6,5% (6,2 - 6,8)	7,6% (7,3 - 8,0)
Regelmatig gebruik (in lesperiode)[a]	31,3% (29,3 - 33,5)	42,8% (40,5 - 45,1)
Oneigenlijk gebruik - ooit	8,5% (8,2 - 8,8)	7,0% (6,7 - 7,4)
Oneigenlijk gebruik - laatste jaar	3,9% (3,6 - 4,1)	4,4% (4,2 - 4,7)
Oneigenlijk gebruik - regelmatig (les)[a]	3,7% (2,7 - 5,0)	22,1% (19,7 - 24,8)
Cannabis		
Ooitgebruik	42,8% (42,2 - 43,4)	44,4% (43,7 - 45,0)
Laatstejaarsgebruik	23,8% (23,2 - 24,2)	27,0% (26,4 - 27,5)
Regelmatig gebruik (lesperiodes)[a]	25,1% (24,1 - 26,2)	29,5% (28,4 - 30,7)
Andere (illegale) drugs		
Ooitgebruik	12,4% (12,0 - 12,8)	14,9% (14,5 - 15,4)
Laatstejaarsgebruik	9,4% (9,0 - 9,7)	11,2% (10,9 - 11,7)
Gokken		
Laatstejaarprevalentie	9,8% (9,4 - 10,1)	22,4% (21,8 - 22,9)
Gamen		
Laatstejaarprevalentie	50,1% (49,5 - 50,7)	67,2% (66,6 - 67,8)
> 7uur gamen per week	28,8% (28,1 - 29,5)	36,3% (35,8 - 37,3)

BI = betrouwbaarheidsinterval
Regelmatig gebruik = 1x per week of frequenter gebruik
a: van de studenten die in het laatste jaar (oneigenlijk) gebruikten
b: dit 95% BI werd berekend door middel van bootstrapping, omdat deze variabele niet normaal verdeeld is; de andere 95% BI'en werden berekend op basis van de formules en aanbevelingen in Altman et al. (2000).

Slotwoord

De studentenperiode is een kritische levensfase, gekenmerkt door belangrijke veranderingen zoals de overgang van de secundaire school naar de universiteit of hogeschool, het opbouwen van een nieuwe vriendenkring, alleen gaan wonen of gaan samenwonen. Studenten ruilen een gekende en beschermde thuis- en schoolomgeving in voor een nieuwe omgeving zonder wakend oog van de leerkrachten en met minder strikt ouderlijk toezicht. In deze periode maken jongeren kennis met toegenomen vrijheid in denken en handelen. Tegelijkertijd maken deze nieuwe ervaringen hen ook onzeker en ervaren ze stress bij de studies of het leggen van nieuwe contacten. Dit is ook een periode waarin jongeren vaak experimenteren met middelengebruik. Middelengebruik wordt door studenten en vaak ook door de omgeving van studenten als normaal beschouwd, als deel van het studentenleven. Dit rapport toont echter aan dat dit middelengebruik niet zonder risico's is bij een niet te verwaarlozen deel van de studenten.

Alcohol is zeer populair bij studenten, 85% van de ondervraagde studenten dronk alcohol in het afgelopen jaar. Meer dan één derde van de mannelijke studenten (37%) en bijna een zesde van de vrouwelijke studenten (15%) dronk tijdens de lesperiodes méér dan 10 standaardglazen per week en overschreed dus de preventieve alcoholrichtlijn van maximum 10 standaardglazen per week. Deze groep dronk tijdens de lesperiodes gemiddeld 29 standaardglazen per week (mannen: 33 glazen/week; vrouwen: 20 glazen/week), terwijl de groep studenten die de VAD richtlijn niet overschreed, gemiddeld 2,9 standaardglazen per week dronk (mannen: 3,5 glazen/week; vrouwen: 2,5 glazen/week). De preventieve alcoholrichtlijn van maximum 10 standaardglazen per week is niet zo goed gekend bij heel wat studenten: studenten die meer dan de 10-glazen-richtlijn dronken, dachten dat ze beter niet meer dan 22 glazen per week drinken, terwijl studenten die minder dan de 10-glazen-richtlijn dronken, dachten dat ze beter niet meer dan 12 glazen per week drinken. Zo dacht 40% van de studenten foutief dat ze niet te veel drinken. Er is dus nog werk aan de winkel om de preventieve alcoholrichtlijn bekender te maken onder studenten.

Daarnaast zat 42% van de mannelijke en 29% van de vrouwelijke alcoholgebruikers in de risicozone wat betreft problematisch alcoholgebruik. Eén kwart van de studenten die het afgelopen jaar alcohol consumeerde (25%) deed maandelijks aan bingedrinken, bijna één vijfde (19%) deed maandelijks aan indrinken, bijna één derde (29%) deed maandelijks drinkspelletjes en ruim één derde was maandelijks dronken (35%). Studenten overschatten het (risicovol) alcoholgebruik van medestudenten. Zo dacht 48% van de studenten dat de doorsnee mannelijke student wekelijks bingedrinkt, terwijl slechts 10% van de mannelijke studenten dit werkelijk deed. In dezelfde lijn dacht 42% van de studenten dat de doorsnee vrouwelijke student wekelijks bingedrinkt, terwijl slechts 5% van de vrouwelijke studenten dit werkelijk deed. Deze overschatting kan echter een negatieve invloed hebben op het eigen gedrag: naarmate studenten de drinkfrequentie van medestudenten hoger inschatten, drinken ze doorgaans zelf ook meer en vertonen ze meer risico op problematisch alcoholgebruik.

Hoewel een kwart van de studenten te veel alcohol consumeerde en een niet te verwaarlozen groep studenten alcohol gebruikte op een risicovolle manier, zien we een daling in alcoholconsumptie en problematisch alcoholgebruik in vergelijking met 2017. Dit kan deels te wijten zijn aan de coronapandemie en de sluiting van de horeca, maar is mogelijks ook gelinkt aan de dalende trend in alcoholgebruik die al geruime tijd gezien wordt bij leerlingen uit het secundair onderwijs.

Iets meer dan één op vier studenten (28%) rookte het afgelopen jaar, waarvan 86% gewone sigaretten rookte. Van de studenten die het afgelopen jaar rookten of e-sigaretten dampten, rookte bijna twee derden van de studenten (65%) nog steeds op het moment van de bevraging. Dit betreft 18% van de totale studentenpopulatie. Vier op vijf van deze studenten (82%) rookte tien of minder sigaretten per dag. Net als de alcoholconsumptie is ook het gebruik van tabak gedaald in vergelijking met 2017, wellicht ook deels door de coronapandemie en deels door de algemene dalende trend bij leerlingen uit het secundair onderwijs.

Meer dan één op vier studenten (27%) gebruikte het afgelopen jaar cannabis, voornamelijk tijdens de lesperiodes, waarvan één derde aangaf minstens één keer per week te gebruiken. Het gebruik van andere illegale drugs lag beduidend lager, namelijk iets meer dan één op tien studenten (11%) gebruikte het afgelopen jaar, voornamelijk xtc (8%) en cocaïne (5%).

Voor iets minder dan twee derde van de studenten (63%) ging het cannabisgebruik niet gepaard met nadelige gevolgen. Echter, het feit dat 8% van alle studenten (= 21700 Vlaamse studenten) wekelijks cannabis gebruikte en dat bijna een kwart (23%) van de laastejaarsgebruikers van cannabis te kampen had met twee of meer nadelige gevolgen van dit gebruik, vereist wel de nodige aandacht. Bovendien is illegaal druggebruik licht toegenomen in vergelijking met 2017.

Eén op 13 studenten (7,6%) gebruikte het afgelopen jaar stimulerende medicatie. Meer dan de helft daarvan (4,4%) rapporteerde een oneigenlijk gebruik van deze stimulerende medicatie om de studieprestaties te bevorderen (zogenoemde 'leerpillen') en dit voornamelijk tijdens blok- en examenperiodes. Het feit dat meer dan driekwart van deze oneigenlijke gebruikers (76%) deze medicatie wekelijks of vaker gebruikte tijdens de blok- en examenperiodes, is verontrustend. Bovendien rapporteerde acht op tien studenten (80%) die ooit oneigenlijk gebruik maakten van stimulerende medicatie minimaal één negatieve bijwerking. De gebruiksprevalentie in het afgelopen jaar van kalmeer- en slaapmedicatie was 10%, waarvan één op drie (33%) aangaf dit oneigenlijk te gebruiken. Studenten die het afgelopen jaar kalmeer- en slaapmedicatie namen, hadden een lagere levenstevredenheid en rapporteerden aanzienlijk meer stress, mentale distress en eenzaamheidsgevoelens. Studenten die deze medicatie tijdens de blok- en examenperiodes gebruikten, gaven vaker aan deze medicatie wekelijks of frequenter te gebruiken (52%), dan gebruikers tijdens de lesperiodes (34%). Zowel 'leerpillen' als slaap- en kalmeermedicatie worden dus vaker gebruikt omwille van hoge prestatiedruk en stress. Het regelmatig gebruik van stimulerende en kalmerende medicatie, alsook het regelmatig oneigenlijk gebruik van stimulerende medicatie is sterk toegenomen in vergelijking met 2017, wellicht omwille van de coronapandemie.

Bijna een kwart van de studenten heeft het afgelopen jaar voor geld gegokt. De helft hiervan (respectievelijk 50 en 53%) gaf aan occasioneel (minder dan wekelijks) lotto- of krasbiljetten te kopen, slechts een klein percentage (respectievelijk 4 en 1%) kocht deze wekelijks. Sportweddenschappen werden minder gespeeld, 19% van de laatstejaarsgokkers deed dit occasioneel, maar een groter aantal laatstejaarsgokkers (8%) deed dit wekelijks of vaker.

Ruim twee derde van de studenten (67%) heeft het afgelopen jaar gegamed, waarvan een kwart (24%) dagelijks en ruim één derde (36%) meer dan één uur per dag. Vijf procent van de laatstejaarsgamers (= 9450 Vlaamse studenten) spendeerde gemiddeld meer dan vier uur per dag aan gamen.

Heel wat studenten zijn lid van een jeugdbeweging (21%), studentenvereniging (27%) of sportclub (31%). Huidige leden van een jeugdbeweging of studentenvereniging hadden het afgelopen jaar een hogere wekelijkse alcoholconsumptie en een hogere prevalentie van cannabisgebruik in

vergelijking met studenten die nooit of vroeger lid waren. Dit kan verklaard worden door een hogere deelname aan activiteiten die gekenmerkt worden door een hoog middelengebruik (zoals studentendoop, cantus, leidersweekend). Lid zijn van een jeugdvereniging heeft ook een negatieve impact op het ooitgebruik van tabak. Huidige leden van een sportvereniging gokten en gameden vaker in vergelijking met studenten die nooit of vroeger lid waren. Wat betreft het ooitgebruik van kalmerende medicatie, zien we echter een lager gebruik bij studenten die lid waren van een jeugd-, studenten- of sportvereniging.

Uit dit rapport blijkt dat het merendeel van de bevraagde studenten op een verantwoorde manier omgaat met het gebruik van genotsmiddelen en stimulerende of kalmerende medicatie. Een niet te verwaarlozen groep van studenten vertoont echter riskant middelengebruik, waaronder de regelmatige gebruikers van leerpillen tijdens de blok- en examenperiodes, de wekelijkse cannabisgebruikers en de alcoholgebruikers met risico op problematisch gebruik. In tegenstelling tot wat men vaak denkt, is dit riskant middelengebruik niet zo onschuldig. Vaak stopt dit riskant gebruik niet spontaan eens de student het studentenleven inruilt voor een meer gestructureerd leven met jobverantwoordelijkheden. Ongezonde gewoontes opgebouwd tijdens het studentenleven, worden mogelijks behouden doorheen het verdere volwassen leven en risicovol middelengebruik gaat ook vaak gepaard met ander normoverschrijdend gedrag. Daarom is het belangrijk en noodzakelijk om in te zetten op preventie van riskant middelengebruik bij studenten in het algemeen, en op vroegdetectie en vroeginterventie bij de groep met riskant middelengebruik.

Universiteiten en hogescholen kunnen een belangrijke rol spelen in de preventie van riskant middelengebruik bij studenten. Onderwijsinstellingen kunnen studenten via hun studiecurriculum informeren en sensibiliseren rond middelengebruik. In dit onderzoek gaf slechts één vijfde van de studenten (20%) aan dat ze op de universiteit of hogeschool geïnformeerd of gesensibiliseerd werden over middelengebruik. Bij slechts de helft van de studenten (51%) kwam de alcohol- en drugthematiek aan bod in het studiecurriculum, waarbij de helft van hen (52%) vond dat dit onvoldoende aan bod kwam. Naar analogie met het universiteitsbrede studievak ‘Bewegen en sport: nu en later’ (UGent), dat de ontwikkeling van een positieve attitude tegenover levenslange voldoende fysieke activiteit bij studenten beoogt, zou de bevordering van ander gezond gedrag alsook de preventie van middelengebruik aan bod kunnen komen in het curriculum van elke student. Maar ook naast het studiecurriculum kunnen studenten geïnformeerd en gesensibiliseerd worden over bijvoorbeeld bestaande online zelfhulp (‘Test jezelf’ op druglijn.be) via flyers, posters of banners op het studieleerplatform. Hierbij is het belangrijk om rekening te houden dat campagnes tijdens de lesperiodes zich best richten op riskant alcohol- en cannabisgebruik, terwijl campagnes tijdens de blok- en examenperiodes zich best richten op stimulerende en slaap- en kalmeermedicatie. Binnen universiteiten en hogescholen kunnen ook regels opgesteld worden over de promotie van alcohol en over middelengebruik binnen de gebouwen (zowel leslokalen, restaurants als studentenhomes) en op de terreinen van de instelling. In dit onderzoek gaf echter slechts één vijfde van de studenten (19%) aan dat er momenteel op de universiteiten en hogescholen duidelijke regelgeving voorhanden is. Ruim de helft van de studenten (56%) wist ook niet waar ze terechtkunnen als ze vragen of problemen hebben over middelengebruik. Ze gaven aan dat ze eerder informele kanalen (zoals vrienden of familieleden) dan professionele kanalen (zoals studentenarts of studentenpsycholoog) zouden aanspreken voor hulp betreffende middelengebruik. Studenten gaven wel aan informatie over alcohol en andere drugs te zoeken bij professionals buiten de hogeronderwijsinstelling, naast deze informele kanalen. Het bestaand hulpverleningsaanbod op universiteiten en hogescholen, alsook bestaande drughulpverlening in de regio en het online aanbod, dient beter bekend gemaakt te worden bij alle studenten.

Voor een integrale preventieve aanpak van riskant middelengebruik bij studenten is het belangrijk om elke setting te betrekken waarin een student mogelijks in aanraking komt met genotsmiddelen. Het is dus aanbevolen om bij preventieve acties niet alleen te focussen op de universiteiten en hogescholen, maar ook op de plaatsen waar deze studenten uitgaan. In dit onderzoek gaven de studenten namelijk aan het afgelopen jaar vooral alcohol gedronken te hebben op vrijdag en zaterdag, wat wellicht eerder in de thuisomgeving zal zijn dan in de studentenstad. Naast de horeca in de thuisomgeving zijn ook jeugdverenigingen en sportclubs belangrijke settings van middelengebruik. Aangezien middelengebruik en vooral alcoholgebruik als deel van de studentencultuur wordt beschouwd, wordt deze vanzelfsprekendheid best aangepakt bij zowel studenten als hun omgeving. Een campagne zoals Tournée Minerale slaagde er al in om de algemene bevolking bewust te maken van hun alcoholgebruik en doorbreekt deze vanzelfsprekendheid. De populariteit van Tournée Minerale toont aan dat de tijd rijp is voor dergelijke campagnes en dat steeds meer mensen zich bewust worden van het belang van gezond omgaan met alcohol. Een aangepaste campagne die zich specifiek richt op studenten zou de vanzelfsprekendheid van alcoholgebruik bij studenten kunnen doorbreken. Alhoewel VAD/De Druglijn al bijna 10 jaar geleden via een experiment bewees dat studenten zich ook kunnen amuseren op een fuif zonder alcohol, blijkt uit dit onderzoek dat het voor een kwart van de studenten nog steeds moeilijk is om zich voor te stellen dat je zonder alcohol drinken kan uitgaan en plezier beleven. Om een mentaliteitswijziging te bekomen betreffende alcohol- en druggebruik in het studentenleven, is een systeemaanpak nodig waarbij naast universiteiten en hogescholen, ook de horeca van de studentenstad en leiders van studentenverenigingen betrokken worden. Beschikbaarheid en promotie van aantrekkelijke niet-alcoholische dranken kan verhoogd worden. Goedkoop aanbod van alcoholische dranken (zoals zuipkaarten, gratis vaten, happy hours, all-you-can-drink feestjes) wordt best vermeden, prijzen van alcohol worden beter verhoogd. Ook ouders, die vaak zelf terugkijken op een studententijd waarin alcoholgebruik tot de orde van de dag behoorde, mogen hierbij niet vergeten worden. Hoewel studenten hun nest uitvliegen, blijven ouders een belangrijke rol spelen en blijven ze een belangrijk referentiekader, ook wat betreft middelengebruik.

Al deze preventieve acties hebben echter enkel kans op succes als de studenten zelf intensief betrokken worden in de ontwikkeling en implementatie van deze acties. Het is belangrijk dat acties gedragen worden door de studenten en aansluiten bij hun leefwereld, zoals de campagne ‘Student zijn is meer dan zuipen', een campagne door en voor studenten. Medestudenten zijn ook best geplaatst om voorbeeldgedrag te stellen en riskant gedrag van peers bij te sturen. Hopelijk kunnen we bij een volgende meting van de studentenbevraging (in 2025) de effecten van dergelijke preventieve acties aantonen.

Referenties

Altman, D., Machin, D., Bryant, T., Gardner, M. (2000). Statistics with confidence: confidence intervals and statistical guidelines, 2nd Edition. John Wiley & Sons

Babor, T.F., Higgins-Biddle, J.C., Saunders, J.B., & Monteiro, M.G. (2001). AUDIT. The Alcohol Use Disorders Identification Test. Guidelines for use in primary care (2nd edition). Geneva: World Health Organization.

Bjørnskov C (2010) How comparable are the Gallup World Poll life satisfaction data? Journal of Happiness Studies 11:41–60.

Boudrez, H., & De Bacquer, D. (2012). A Dutch version of the modified reasons for smoking scale: factorial structure, reliability and validity. Journal of Evaluation in Clinical Practice, 18(4), 799-806.

CORE I (2015). Alcohol and Drug Surveys 2015. Beschikbaar op: http://core.siu.edu/surveys/index.php

De Jong Gierveld en Van Tilburg (2006). A 6-Item Scale for Overall, Emotional, and Social Loneliness: Confirmatory Tests on Survey Data. *Research on Aging, 28*(5), 582–598.

Feldt, R. C. (2008). Development of a brief measure of college stress: The college student stress scale. Psychological reports, 102(3), 855-860.

Heatherton, T. F., Kozlowski, L. T., Frecker, R. C., & FAGERSTROM, K. O. (1991). The Fagerström test for nicotine dependence: a revision of the Fagerstrom Tolerance Questionnaire. Addiction, 86(9), 1119-1127.

Hubert, M., & Vandervieren, E. (2008). An adjusted boxplot for skewed distributions. Computational statistics & data analysis, 52(12), 5186-5201.

Kessler R.C., Andrews G., Colpe L.J., Hiripi E.,Mroczek D.K., Normand S.L., Walters E.E., Zaslavsky A.M. (2002) Short screening scales to monitor population prevalences and trends in non-specific psychological distress. *Psychological Medicine*, 32, 959–976

Kessler R.C., Barker P.R., Colpe L.J., Epstein J.F.,Gfroerer J.C., Hiripi E., Howes M.J., Normand S.L., Manderscheid R.W., Walters E.E.,Zaslavsky A.M. (2003) Screening for serious mental illness in the general population. *Archives of General Psychiatry*, 60(2), 184–189.

Kuntsche, E., & Kuntsche, S. (2009). Development and Validation of the Drinking Motive Questionnaire Revised Short Form (DMQ-R SF). Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 38(6), 899-908.

Negende COVID-19-Gezondheidsenquête. Eerste resultaten. Brussel, België; Depot nummer: D/2022/14.440/2. Beschikbaar op: https://doi.org/10.25608/7e8n-pa14

Prochaska JJ, Sung HY, Max W, Shi Y, Ong M. (2012). Validity study of the K6 scale as a measure of moderate mental distress based on mental health treatment need and utilization.

International Journal of Methods in Psychiatric Research 21(2):88-97. doi: 10.1002/mpr.1349. Epub 2012 Feb 20. PMID: 22351472; PMCID: PMC3370145.

VAD (2021). Leerlingenbevraging 2000-2019. Evoluties en inzichten. Brussel: VAD. Beschikbaar op: https://www.vad.be/artikels/detail/vad-leerlingenbevraging-van-2000-01-tot-2018-19

Verhoog S, Dopmeijer JM, de Jonge JM, van der Heijde CM, Vonk P, Bovens RHLM, de Boer MR, Hoekstra T, Kunst AE, Wiers RW, Kuipers MAG (2020). The Use of the Alcohol Use Disorders Identification Test - Consumption as an Indicator of Hazardous Alcohol Use among University Students. European Addiction Research, 26(1):1-9.

Wicki, M., Gmel, G., Kuntsche, E., Rehm, J., & Grichting, E. (2006). Is alcopop consumption in Switzerland associated with riskier drinking patterns and more alcohol-related problems?. Addiction, 101(4), 522-533.

